

**FARKLI TÜR OKULLARDA EDEBİYAT ÖĞRETİMİNDE AYNI
DERS KİTABININ OKUTULMASINA YÖNELİK ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ**

Zerrin Sever

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

OCAK, 2018

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren altı (6) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Zerrin
Soyadı : Sever
Bölümü : Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği
İmza :
Teslim tarihi : 31.01.2018

TEZİN

Türkçe Adı : Farklı Tür Okullarda Edebiyat Öğretiminde Aynı Ders Kitabının Okutulmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri

İngilizce Adı : Teachers' Opinion On Using The Same Textbook At All Different Types Of Scholls For Literature Education

ETİK İLKELERİNE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve diğer bölümlerdeki ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazarın Adı Soyadı: Zerrin Sever

Tarih: 31.01.2018

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Zerrin Sever tarafından hazırlanan “Farklı Tür Okullarda Edebiyat Öğretiminde Aynı Ders Kitabının Okutulmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Ali YAKICI

(Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi).....

Başkan: Prof. Dr. Mete TAŞLIOVA

(Türk Halkbilimi Anabilim Dalı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi).....

Üye: Doç. Dr. Hamiye DURAN

(Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi).....

Üye: Prof. Dr. Ali YAKICI

(Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi).....

Tez Savunma Tarihi:31/01/2018

Bu tezin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Çalışma sürecinde başta her zaman beni destekleyen, yanımda olduğunu hissettiren, yol gösteren değerli hocam Prof. Dr. Ali YAKICI Bey'e, uygulama okullarında her türlü yardımlarını esirgemeyen Türk dili ve edebiyatı zümre arkadaşlarıma ve değerli yöneticilerine, anket formunun şekillenmesinde yardımlarını esirgemeyen arkadaşım Yrd. Doç. Dr. Gökhan ARASTAMAN' a, Sayın Dr. Ayfer SAYIN' a, SPSS konusunda verilerin giriş ve analizi konusunda görüşlerini ve yardımlarını esirgemeyen çok değerli arkadaşım, dostum Sayın Dr. Durmuş ÜMMET' e; her zaman yardımını gördüğüm, desteğini hissettiğim değerli arkadaşım Ferhat KAYACAN' a, tezin düzenlenmesi aşamasında yardımcı olan arkadaşlarım Meral GÜZEL TÜRK' e ve Fatma Nur FİŞNE' ye, kendisi doktora eğitimi yaparken benim de yüksek lisans eğitimime başlamam ve bitirmem yönündeki teşviklerini esirgemeyen sevgili eşim Murat SEVER' e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

**FARKLI TÜR OKULLARDA EDEBİYAT ÖĞRETİMİNDE
AYNI DERS KİTABININ OKUTULMASINA YÖNELİK ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Zerrin Sever

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ocak 2018

ÖZ

Eğitim- öğretimde dersi destekleyen ders kitaplarının kullanılması, dersin kazanımlarına ulaşılması açısından son derece önemlidir. Türkiye'de okul türlerine bakılmaksızın tüm derslerde olduğu gibi Türk Edebiyatı derslerinde de Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) okullara gönderdiği ders kitabı üzerinden öğretim yapılması istenmektedir. Edebiyat öğretiminde mevcut ders kitaplarının farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin düzeylerine uygunluğunu değerlendirmek, farklı tür okullarda edebiyat öğretiminde aynı ders kitabının kullanımı konusunda öğretmen görüşlerini almak ve edebiyat derslerinde ders kitabının önemine ve hazırlanma aşamasındaki hususlara dikkat çekmek amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Ayrıca yapılan çalışmayla yeni hazırlanacak ya da hazırlanmakta olan ders kitapları ve öğretim programlarına da veri sağlanmaya çalışılmıştır. Çalışma verilerini toplamak için anket hazırlanmış, hazırlanma aşamasında beş uzman görüşü alınmıştır. Anket formları farklı türlerdeki 12 ortaöğretim kurumunda görev yapan 86 edebiyat öğretmenine uygulanmış, Türk edebiyatı derslerinde ders kitabının kullanılma sıklığı, ders kitabı dışında ek materyale ihtiyaç duyma sıklığı, Türk edebiyatı derslerinde en çok kullanılan ders materyalleri ile ilgili maddelerle beraber değişimleri görebilmek için çapraz tablolar oluşturulmuştur. Verilerin analizinde SPSS- 16 İstatistik Programı kullanılmıştır. Sonuçlar tablolar halinde verilmiş, elde edilen sonuçlar niteliksel olarak yorumlanmaya

alışılmıştır. Araştırmanın sonucunda genel olarak farklı tür ortaöğretim kurumlarında şu anda okutulmakta olan edebiyat öğretimine yönelik ders kitaplarının okul düzeyleri ve öğrenci hazırbulunuşlukları dikkate alınarak hazırlanmadığı, okutulan kitapların içerik, şekil, dil ve anlatım özelliklerinin bazı tür okullarda öğrenim gören öğrencilerin seviyelerinin çok üstünde olduğu, farklı okul türlerinde aynı ders kitabının okutulmasının eşitlik ilkesine aykırı bir durum oluşturduğu öğretmen görüşlerine dayanarak belirlenmiştir. Böylelikle okul türlerinin öğrenci yetiştirmedeki amaçlarına ve öğrencilerin düzeylerine uygun olarak ders kitaplarının yeniden gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca en azından düşük puanla öğrenci alan meslek liseleri ve bazı Anadolu imam hatip liseleri ile sınav puanı ve özel yetenek sınavının sonucuna göre öğrenci alan spor liseleri, güzel sanatlar liselerinde okutulan kitapların; yüksek puanla öğrenci alan fen liseleri, sosyal bilimler liseleri ve Anadolu liselerinde okutulan kitaplarla aynı olmaması gerektiği elde edilen somut veriler arasındadır. Veriler ve verilerden edinilen sonuçlar MEB'in tüm okul türlerinde aynı ders kitabının okutulmasına yönelik uygulamasının yeniden gözden geçirilmesi yönünde olup edebiyat derslerinde okutulan kitapların içeriğinin ve görselliğinin öğrenciye uygun hale getirilmesinin öğrencinin zihinsel gelişimine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Belirlenen bu durumdan hareketle araştırmanın sonuçları ortaya çıktıktan sonra çalışmanın sonunda eğitim-öğretimin birinci derecede paydaşları olan Türk edebiyatı, dil ve anlatım, Türk dili ve edebiyatı programlarına, ders kitabı hazırlayanlara, tüm öğretmenlere bu alanda ya da başka alanlarda araştırma yapacaklara yönelik önerilere de yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat öğretimi, farklı okul türleri, ders kitabı, edebiyat öğretmenleri, öğrenci.

Sayfa Adedi: 134

Danışman: Prof. Dr. Ali YAKICI

**TEACHERS' OPINION ON USING THE SAME TEXTBOOK AT ALL
DIFFERENT TYPES OF SCHOOLS FOR LITERATURE
EDUCATION**

(M.A. Thesis)

Zerrin Sever

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

January 2018

ABSTRACT

It is of great importance to use supplementary material in education in order to reach course objectives. In Turkey, like other courses, the same textbooks which are determined by Ministry of National Education are used by all types of schools in Turkish Literature course, too. In this study, we aim to both assess suitability of the official textbooks for students and obtain teachers' opinion on using the same textbooks for Turkish Literature course. We also aim to give supportive data for preparation of future textbooks and educational programs. To gather information for our study a questionnaire has been prepared with the help five experts. Then the questionnaire has been applied to 86 selected literature teachers working at 12 different state high-schools in Ankara. We made crosstab analysis of usage frequency of textbooks, frequency of need for additional material and the most frequently used materials in Turkish literature courses with the help of SPSS-16 statistical software tool. Analysis results are presented as tables with detailed comments throughout the study. According to our study results obtained from teachers' opinions, we reached to conclusion that, textbooks are not well prepared to cover all students' needs and readiness attending different types of state schools present and they contain some verbal or visual content above students' perception and capacity, contradicting policy of equality of opportunities. Therefore, a review of textbooks is needed in order to meet school's goals and student's level of understanding. Another solid conclusion we made is that schools

such as science, social studies and Anatolian high schools that select students from higher ranks based on exam results should be given different textbooks than schools accepting students from lower ranks such as vocational schools. Our research also points out that using the same textbooks for all kinds of schools present may not be a good idea so this decision might be reconsidered. Textbooks made suitable for students will help them learn the subject easily improving mental capability. We hope that our study sheds some light to our primary stakeholders Turkish Literature course teachers, Turkish Literature curriculum decision makers, Turkish Literature textbook preparers, other teachers and others who want to do research in this field.

Key Words: Literature teaching, official textbooks, school type, literature teacher, student

Page Number: 134

Supervisor: Prof. Dr. Ali YAKICI

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	İ
ETİK İLKELERİNE UYGUNLUK BEYANI	İİ
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	İİİ
TEŞEKKÜR.....	İV
ÖZ	V
ABSTRACT	Vİİ
TABLolar LİSTESİ.....	XİV
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	XX
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
1. 1. Problem Durumu.....	1
1. 2. Çalışmanın Önemi	3
1. 3. Amaçlar	6
1. 4. Araştırma Soruları	6
1. 5. Sınırlılıklar	8
1. 6. Varsayımlar.....	8
1. 7. Tanımlar	9
BÖLÜM 2.....	10

KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. Edebiyat Dersi.....	10
2. 2. Ders Kitabı	14
2. 2. 1. Ders Kitabının Özellikleri:	15
2. 2. 2. Ders Kitaplarının Nitelikleri:.....	16
2. 2. 3. Ders Kitaplarının Hazırlanması	16
2. 2. 4. Ders Kitabının Faydaları ve Avantajları	19
2. 3. Ortaöğretimde Farklı Okul Türleri.....	22
2. 4. Ortaöğretim Kurumlarının Amaçları	22
2. 5. Ortaöğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Edebiyatı, Dil ve Anlatım Dersleri:	23
2. 6. Ortaöğretim Kurumlarının Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Edebiyatı, Dil ve Anlatım Dersi Haftalık Ders Çizelgeleri.....	24
2. 7. Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavı Ve Okul Türlerinin TEOG Taban Puan Sıralaması	26
BÖLÜM 3.....	28
YÖNTEM.....	28
3. 1. Araştırmanın Modeli.....	28
3. 2. Evren ve Örneklem.....	29
3. 3. Veri Toplama Aracı.....	32
3. 4. Verilerin Çözümlemesi	33
BÖLÜM 4.....	34
BULGULAR VE YORUM	34
4. 1. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Edebiyat Öğretiminde Kullanılan Materyallere Yönelik Görüşleri	34
4. 1. 1. Edebiyat Öğretiminde En Çok Kullanılan Ders Materyalleri.....	34

4. 1. 2. Ders Kitaplarının Edebiyat Öğretiminde Kullanılma Sıklığı.....	35
4. 1. 3. Edebiyat Öğretiminde Ders Kitaplarının Yanında Ek Materyale İhtiyaç Duyma Sıklığı	36
4. 2. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Ders Kitaplarının Öğrenci Düzeyine Uygunluğuna İlişkin Görüşleri.....	36
4. 2. 1. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Edebiyat Öğretiminde Okutulan Ders Kitaplarının İçerik Yönünden Öğrencilere Uygunluk Düzeyi	37
4. 2. 2. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Edebiyat Öğretiminde Okutulan Ders Kitaplarının Dil ve Anlatım Yönünden Öğrencilere Uygunluk Düzeyi	39
4. 2. 3. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Edebiyat Öğretiminde Okutulan Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Yönünden Öğrencilere Uygunluk Düzeyi.....	41
4. 2. 4. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Edebiyat Öğretiminde Okutulan Ders Kitaplarının Biçim Yönünden Öğrencilere Uygunluk Düzeyi.....	43
4. 3. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Türü Bazında Ders Kitaplarına İlişkin Görüşleri	44
4. 3. 1. Görev Yapılan Okul Türüne Göre Ders Kitabının İçerik ve Kazanımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	44
4. 3. 2. Görev Yapılan Okul Türüne Göre Ders Kitabının Dil, Anlatım ve Üslup Özelliklerine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	57
4. 3. 3. Görev Yapılan Okul Türüne Göre Okutulan Ders kitabının Öğrenme, Öğretme ve Ölçme- Değerlendirme Özelliklerine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	66
4. 3. 4. Görev Yapılan Okul Türüne Göre Okutulan Ders kitabının Teknik, Tasarım ve Düzenlemesine (Biçimsel) Yönelik Öğretmen Görüşleri	75
4. 4. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Öğrenim Durumu Bazında Ders Kitaplarına İlişkin Görüşleri	81
4. 4. 1. İçerik-Kazanım Yönünden Öğretmen Görüşleri.....	81

4. 4. 2. Dil Anlatım ve Üslup Yönünden Öğretmen Görüşleri	83
4. 4. 3. Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirme Yönünden Öğretmen Görüşleri	85
4. 4. 4. Teknik, Tasarım ve Düzenleme (Biçim) Yönünden Öğretmen Görüşleri	86
4. 5. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Öğrencilere Yönelik Görüşleri	87
4. 6. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Okullarda Aynı Ders Kitabının Okutulmasına Yönelik Görüşleri	88
4. 6. 1. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Okullarda Aynı Ders Kitabının Okutulmasına Yönelik Görüşlerinin Okul Türü Bazında Dağılımı	88
BÖLÜM 5.....	94
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	94
5. 1. Sonuçlar.....	94
5. 1. 1. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Derslerinde Ders Kitabının ve Ek Materyallerin Kullanılmasına İlişkin Sonuçlar	95
5. 1. 2. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Ders Kitaplarının Öğrenci Düzeyine Uygunluğuna İlişkin Sonuçlar	95
5. 1. 3. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Görev Yaptığı Okul Türüne Göre Okutulan Ders Kitaplarını Değerlendirmelerine İlişkin Sonuçlar	97
5. 1. 4. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Öğrencilere Yönelik Düşüncelerine Dair Sonuçlar	98
5. 1. 5. Öğretmenlerin Türk Edebiyatı Dersinde Aynı Ders Kitabının Okutulmasına Yönelik Düşüncelerine Dair Sonuçlar	98
5. 2. Öneriler	100

5. 2. 1. Türk Edebiyatı, Dil ve Anlatım, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programına Yönelik Öneriler:.....	100
5. 2. 2. Öğrencilere Yönelik Öneriler	100
5. 2. 3. Öğretmenlere Yönelik Öneriler	100
5. 2. 4. Ders Materyali Hazırlayanlara Öneriler	101
5. 2. 5. Araştırmacılara Öneriler	101
KAYNAKLAR.....	102
EKLER.....	105
EK 1. Ankara Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni.....	106
EK 2. Anket Formu	108

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 <i>Anadolu Lisesinde Haftalık Ders Çizelgesi</i>	25
Tablo 2 <i>Anadolu İmam Hatip Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi</i>	25
Tablo 3 <i>Fen Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi</i>	25
Tablo 4 <i>Güzel Sanatlar Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi</i>	25
Tablo 5 <i>Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi</i>	25
Tablo 6 <i>Sosyal Bilimler Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi</i>	26
Tablo 7 <i>Spor Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi</i>	26
Tablo 8 <i>Okulların 2016- 2017 Eğitim Öğretim Yılına Ait Taban Puanları</i>	27
Tablo 9 <i>Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine İlişkin Dağılımları</i>	30
Tablo 10 <i>Öğretmenlerin Cinsiyetlerine İlişkin Dağılımları</i>	31
Tablo 11 <i>Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına İlişkin Dağılımları</i>	31
Tablo 12 <i>Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine İlişkin Dağılımları</i>	31
Tablo 13 <i>Öğretmenlerin “Daha Önce Farklı Tür Bir Okulda Çalışma” Değişkenine İlişkin Dağılımları</i>	32
Tablo 14 <i>Öğretmenlerin Türk Edebiyatı Derslerinde En Çok Kullandıkları Ders Materyallerine İlişkin Dağılımları</i>	35
Tablo 15 <i>Öğretmenlerin Ders Kitabının Derslerde Kullanılma Sıklığına İlişkin Dağılımları</i>	35
Tablo 16 <i>Öğretmenlerin Ders Kitabı Dışında Ek Materyale İhtiyaç Duyma Sıklığına İlişkin Dağılımları</i>	36

Tablo 17 Öğretmenlerin Ders Kitabının İçeriğine Dair İfadelere Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı	37
Tablo 18 Öğretmenlerin Ders Kitabının Dil, Anlatım ve Üslubuna Dair İfadelere Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı.....	40
Tablo 19 Öğretmenlerin Ders Kitabının Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirmeye Dair İfadelere Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı.....	41
Tablo 20 Öğretmenlerin Ders Kitabının Teknik, Tasarım ve Düzenlemeye Dair İfadelere Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı.....	43
Tablo 21 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Konular ve üniteler, görev yaptığım okuldaki öğrencilere öğretilmesi için uygundur” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları	45
Tablo 22 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Ünite, bölüm ve konular arasında görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun olarak programa uygun bir dağılım (ağırlık) vardır” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar.....	46
Tablo 23 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Kazandırılacak bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerler görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun kavram ve örneklerden hareket edilerek verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar.	47
Tablo 24 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Konuların işlenişinde görev yaptığım okuldaki öğrencilerin aynı sınıfta aldığı diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulmuştur” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları	48
Tablo 25 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Konular görev yaptığım okulda öğretime yardımcı unsurlarla desteklenerek anlaşılır hale getirilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları	49
Tablo 26 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Dersin özelliğine göre yeri geldiğinde deyimler, atasözleri, destanlar, türküler, resimler, fotoğraflar, minyatürler ve benzeri kaynaklar görev yaptığım okuldaki öğrencilerin kültürünü geliştirecek niteliktedir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları	50

Tablo 27 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Gereksiz bilgi ve ayrıntıya yer verilmemiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları	51
Tablo 28 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Konular görev yaptığım okuldaki öğrencileri sorgulama, araştırma, inceleme ve başka kaynaklara yönlendirmeye teşvik edecek şekilde işlenmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları	52
Tablo 29 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “İstatistiki ve bilimsel bilgiler güncellenmiş olarak verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları	53
Tablo 30 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Konuların işlenişinde yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta giden bir yöntem izlenmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları	54
Tablo 31 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin, kitaptan verimli şekilde yararlanmalarını sağlayacak unsurlara yer verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	55
Tablo 32 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Metni açıklamak, pekiştirmek ve yorumlamak için kullanılan görsel unsurlar metinle uyumlu olacak biçimde verilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları	56
Tablo 33 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Yaşayan Türkçe doğru güzel etkili kullanılmıştır ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin anlayabileceği şekildedir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları	57
Tablo 34 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyelerine uygun yeni kelimeleri öğrenmelerine fırsat veren zengin ve akıcı Türkçenin kullanılmasına özen gösterilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları	58
Tablo 35 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Cümleler, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin zihnindeki bilgilerin yapılandırılmasına yönelik olarak kurulmuştur” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	59
Tablo 36 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Paragraf düzenleme kurallarına uyulmuş, ve paragraflar arasındaki anlam ve mantık ilişkisine dikkat edilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	60

Tablo 37 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Cümle uzunlukları, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyesine uygun olarak düzenlenmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	61
Tablo 38 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Türkçenin kullanımında Türk dili ve kurallarına uyulmuştur.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	62
Tablo 39 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Konular işlenirken doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılmıştır” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	63
Tablo 40 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Kelimeler nüanslara dikkat edilerek seçilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	64
Tablo 41 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Metinlerde akıcılık, mantık dokusu ve fikir bütünlüğü sağlanmıştır” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	65
Tablo 42 Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre “Konular Görev Yaptığım Okul Öğrencilerinin Muhakemeye, Bağımsız ve Yaratıcı Düşünmeye, Kıyaslamaya ve Edinilen Bilgilerden Hareketle Sonuçlar Çıkartmaya Yöneltecek Şekilde işlenmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar.....	66
Tablo 43 Öğretmenlerin “Konularla İlgili Hazırlık Çalışmalarının Görev Yaptığım Okuldaki Öğrenciyi Düşünmeye ve Araştırmaya Yöneltecek Şekilde Olmasına Dikkat Edilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar.....	67
Tablo 44 Öğretmenlerin “Görev Yaptığım Okuldaki Öğrencinin Yeni Bilgileri Ezberlemesi Değil, Zihninde Yapılandırması Hedeflenmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	68
Tablo 45 Öğretmenlerin “Öğrenme Yöntemleri ve Stratejileri Dikkate Alınmış ve Görev Yaptığım Okuldaki Öğrencinin Üst Düzey (Metakognitif) Düşünme Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Hazırlanmıştır” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar.....	69
Tablo 46 Öğretmenlerin “Konular Programın İlgili Temel Becerileri ile Alt Becerilerini Kazandıracak Şekilde Düzenlenmiş ve Görev Yaptığım Okuldaki Öğrencilerin Etkin Rol Almasına İmkân Verecek Biçimde İşlenmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	70

Tablo 47 Öğretmenlerin “Değerlendirmeye İlişkin Unsurlar Ölçme-Değerlendirme İlke ve Teknikleri Dikkate Alınarak Düzenlenmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	71
Tablo 48 Öğretmenlerin “Her Ünite ve Bölümün Sonunda Öğrenciye Konularla İlgili Bilgi, Beceri, Değer, Tutum ve Yeterliklerin Kazandırılıp Kazandırılmadığını Ölçmeye Yarayan Değerlendirme Sorularına Yer Verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	72
Tablo 49 Öğretmenlerin “Çoktan Seçmeli, Doğru-Yanlış, Boşluk Doldurma, Eşleştirme, Yazılı Yoklama Ve Benzeri Sonuç Değerlendirme Teknikleri İle İlgili Ürün Dosyası, Değerlendirme, Performans Değerlendirme, Gözlem Formu Gibi Süreç Değerlendirme Tekniklerine Yer Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	73
Tablo 50 Öğretmenlerin “Ölçme Değerlendirme Bölümü, Görev Yaptığım Okuldaki Öğrenci Seviyesine Uygundur” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar.....	74
Tablo 51 Öğretmenlerin “Sayfa tasarımlarında resim, fotoğraf, grafik, şema, plan, harita ve benzeri görsel unsurların yerleştirilmesinde görsel algını yanı sıra bunların eğitici ve öğretici niteliğine de önem verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	76
Tablo 52 Öğretmenlerin “Görsel unsur öğrencilerin gelişim basamaklarına uygun; görsel algı yönünden ise renk uyumuna dikkat edilerek açık, temiz ve net bir baskıyla hazırlanmıştır” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	77
Tablo 53 Öğretmenlerin “Konuların daha iyi öğrenebilmesi için açıklayıcı, tamamlayıcı ve eğitici nitelikteki öğretime yardımcı (harita, kroki, fotoğraf, şema, grafik, resim vb.) görsel unsurlara yeterince yer verilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	78
Tablo 54 Öğretmenlerin “Kitaplarda yer alan başlıklar sistematik biçimde düzenlenmiş ve ikonografik bir sistem oluşturulmuştur” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar ...	79
Tablo 55 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Kitaplarda yer alacak Türk bayrağı, “Türk Bayrağı Kanunu” ve “Türk Bayrağı Tüzüğü”ne uygun olarak verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	80
Tablo 56 Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Ders Kitabının İçerik ve Kazanım Özellikleri İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	82

Tablo 57 Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Ders Kitabının Dil Anlatım ve Üslup Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	84
Tablo 58 Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Ders Kitabının Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirme Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	85
Tablo 59 Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Ders Kitabının Teknik, Tasarım ve Düzenleme (Biçim) Yönünden Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar	86
Tablo 60 Öğretmenlerin “Sizce Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Aşağıdaki Özellikleri Değişiklik Göstermekte Midir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtların Dağılımları.....	87
Tablo 61 Öğretmenlerin “Türk Edebiyatı dersi için farklı tür okullarda aynı kitabın okutulmasını doğru buluyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtların Dağılımları	88
Tablo 62 Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Türk Edebiyatı dersi için farklı tür okullarda aynı kitabın okutulmasını doğru buluyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtların Dağılımları.....	89

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TTKB	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
TEOG	Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi)
SS	Standart Sapma
%	Yüzde
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
OÖKY	Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölüm, yapılan çalışmanın gerekçelerini ortaya koyan “Problem Durumu”ndan, Türk dili ve edebiyatı öğretimi açısından “Çalışmanın Önemi”nden, çalışmada ulaşılmak istenen “Amaçlar”dan, çalışmayı yönlendiren “Araştırma Soruları”ndan, yapılan çalışmanın “Sınırlılıkları”ndan, “Varsayımlar”dan ve çalışmada geçen kavramların anlatıldığı “Tanımlar” başlıklarından oluşmaktadır.

1. 1. Problem Durumu

Eğitim öğretimde dersin içeriğini destekleyen materyallere her zaman ihtiyaç duyulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca hazırlanan Türk edebiyatı dersi öğretim programında da belirtildiği üzere, Milli Eğitim Bakanlığı (2011)’e göre “edebiyat eğitimi estetik zevkin gelişmesi, kültürel değerlerin somut olarak ifadesi ve yorumlanması, sürdürülen hayatın farklı bir dikkat ve duyarlılıkla dile getirilmesi bakımlarından son derece önemlidir” (s. 4). Edebiyat eğitiminin temel amaçlarının tam anlamıyla gerçekleştirilebilmesi ders materyallerinin aktif olarak kullanılmasına bağlıdır. Bu materyaller içerisinde en önemli eğitim-öğretim kaynağı ders kitabıdır. Her derste olduğu gibi edebiyat derslerinin de ders kitaplarına bağlı olarak işlenmesi ders kitaplarının hazırlanması ve sunulması aşamalarında ciddi bir ön çalışmayı zorunlu kılmaktadır.

Işıksalan (2004, s.51) çalışmasında "sınırları çok net çizilmemiş, amaçları açık, aydınlık ve kesin biçimde saptanmamış, sadece tarihsel ve kültürel içeriği aktarmayı hedefleyen kitap, yazarı, bilginin sınırını çizmede zorladığı gibi lise öğrencileri için gereksiz yük olabilecek

ayrıntıları da içermektedir." ifadeleriyle ders kitaplarının hazırlanması aşamasına dikkat çeker.

Eğitimde kalitenin artırılması her zaman Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) eğitim politikasını şekillendirmiştir. Bu amaçla çeşitli zamanlarda farklı yöntemler denenmiş, gerek ders öğretim programları gerekse ders kitapları konusunda MEB önemli çalışmalara imza atmıştır. Bu çalışmalar sonucunda öğretim programlarında belirtilen dersin kazanımlarına göre ders kitaplarının hem şekli hem de içeriği yenilenmiştir. Ama bu genellikle tek tip ders kitabı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de son dönemlerde genel liseler, Anadolu liseleri, Anadolu öğretmen liseleri; Anadolu liseleri çatısı altında birleştirilmişse de Anadolu imam hatip liseleri, fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, güzel sanatlar ve spor liseleri gibi farklı tür okullar da hâlâ eğitim-öğretimin içinde bir çeşitlilik oluşturmaktadır.

Türkiye'de bu farklı türlerdeki okullarda birçok derste olduğu gibi edebiyat derslerinde de MEB'in belirlediği tek tip ders kitabı okutulmaktadır ve MEB tarafından yapılan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) olarak adlandırılan merkezi bir sınav sistemi üzerinden alınan sınav puanı, öğrenim puanı ve özel yetenek (bazı okullar için) sonuçlarına göre öğrenciler, farklı okul türlerine yerleştirilmektedir. Tüzel (2013) çalışmasında "farklı puan aralıklarına göre çeşitli okul türlerine yerleştirilen bu öğrencilerin, bilişsel ve duyuşsal yönden farklılık gösterdikleri, okullarda görev yapan öğretmenlerce ifade edilmektedir" ifadeleriyle bu duruma dikkat çeker. Edebiyat derslerinin ana kaynağı olan ders kitaplarının farklı tür okullarda öğrenim gören öğrencilere uygun olup olmadığını, ayrıca kitapların öğrenciler arasındaki bilişsel ve duyuşsal farklılıkların dikkate alınarak hazırlanıp hazırlanmadığı ve tek tip ders kitabının bu farklı türdeki okullarda edebiyat öğretimi için yeterli materyal oluşturup oluşturmadığı gibi sorular bu konuda yapılması gereken bir araştırmayı zorunlu kılmıştır. Bundan dolayı bu çalışmada farklı tür okullarda görev yapan edebiyat öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları ders kitabının, bulundukları okul türü içerisindeki öğrenci düzeyine uygunluğu hakkındaki görüşleri alınmıştır. Ayrıca bu okullardaki öğretmenlerin tek tip ders kitabının edebiyat öğretiminde etkili materyal oluşturup oluşturmadığına yönelik düşünceleri de tespit edilmeye çalışılmıştır.

1. 2. Çalışmanın Önemi

Okullardaki derslerin kazanımları ve işleniş süreci Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca (TTKB) hazırlanan bir öğretim programı ile standartlaştırılmaya çalışılmıştır.

Türkiye'de eğitim-öğretim alanında birçok problemin yaşanmakta olduğu birçok araştırmacı ve uzman tarafından tespit edilmektedir. Bunlardan birisi de farklı okul türlerinde edebiyat derslerinde aynı ders kitabının okutulmasıdır. Kuduban ve Aktekin (2013) edebiyat öğretmenleriyle yaptıkları görüşmeler sonucunda öğretmenlerin, Türk edebiyatı ders kitaplarının okulların öğrenci seviyesi ve öğrencilerin ilgi alanları farklı olduğu için her okul türüne ve her alana uygun olmadığını söylediklerini belirtmiştir. Ayrıca bu konuda farklı tür okullarda görev yapan öğretmenlerin de farklı düşünmediğini çalışmasına eklemişlerdir. Yine başka bir çalışmada Epçaçan ve Epçaçan (2010) “dil ve edebiyat öğretmenlerinin, öğretim programının farklı türde olan tüm okullar için aynı yapı- içerik ve öğrenme-öğretme süreciyle hazırlanmış olmasını bir zayıflık olarak gördüklerini ifade etmiş ve araştırmalarında örnek öğretmen cümlelerine yer vermişlerdir (s.233). Kayacan (2016) da dersin öğretim programı için verilen sürenin yetersizliğinden, ders kitabının ders süresine göre düzenlenmemesinden, ders kitabının kullanışlı olmamasından, ders için geliştirilen ölçme değerlendirme araçlarının uygun olmamasından ya da eksik olmasından kaynaklı problemleri öğretmen görüşlerine dayanarak tespit etmiştir. Yine benzer bir problem bulgusu da Tüzel (2013) 'in çalışmasında dikkat çeker. Tüzel (2013) çalışmasının tartışma ve sonuç bölümünde:

“Meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin, fen lisesi, sosyal bilimler lisesi, Anadolu öğretmen lisesi gibi liselerin, liselere giriş sınavlarında en iyi öğrencileri seçmesine rağmen ve bu okullarda Türk Dili ve Edebiyatı ders saatlerinin meslek liselerinden daha fazla olmasına rağmen meslek liseleri ile bu okul türlerinde aynı müfredatın ve ders kitaplarının kullanılmasının adaletsizliğe neden olduğunu belirttiğini...” ifade eder (s.36).

Ayrıca Tüzel (2013) meslek liselerinde Türk dili ve edebiyatı derslerinde öğrencilerin eğitimini aldıkları mesleki alana yönelik metin ve etkinlikler kullanıldığında öğrencilerin derse katılımlarının ve ilgilerinin arttığını belirlemiştir. Bu sonuç da farklı okul türlerinde edebiyat derslerine olan ilginin çeşitli değişkenlere göre değişiklik gösterdiğinin ve farklı tür okullarda aynı metinlerden öğretim yapmanın derse katılımı ve ilgiyi etkileyeceğinin göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Saydım (2009, s.123) çalışmasında, öğrencilerin bulundukları okul türlerine göre ilgi düzeylerini tespit etmeye çalışmış, Türk edebiyatı dersinde başarılı olan öğrencilerin derse karşı ilgili olduğunu, öğrencilerin derse ilgileri ile başarıları arasında anlamlı bir ilişkinin

söz konusu olduğunu ifade etmiştir Dolayısıyla okul türünün de bu anlamlı ilişkide belirleyici olduğunu da çalışmasında belirtmiştir.

Günümüzün gelişen teknolojisine paralel, okullarda akıllı tahta ve tablet kullanımı yaygınlaşmıştır. MEB, derslerde teknoloji kullanımını desteklemek için eğitim-öğretim sürecinde bilişim teknolojileri ürünleri olan tablet ve akıllı tahta ile uyumlu, öğretmen ve öğrencilere yönelik etkin materyaller kullanmak amacıyla Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından tasarlanan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sayesinde sınıf seviyelerine uygun, güvenilir ve incelemenden geçmiş doğru e-içeriklerin bulunabilineceği sosyal bir platform geliştirmiştir. Böylelikle teknoloji kullanımını etkin kılarak bilişim ağıyla bilgi alışverişinde bulunulmuştur. EBA'nın tüm derslere yönelik materyallerle eğitimin gelişmesine katkı sağlamak amacıyla yaptığı çalışmalar, tüm derslerde olduğu gibi edebiyat derslerinin de içeriklerini ve ders öğretim tekniklerini değiştirmiş ve böylece bu çalışmayla edebiyat öğretimini konusunda karşılaşılan sorunların azaltılması ya da ortadan kaldırılması düşünülmüştür. Ancak gelişen teknolojinin kullanımı yine de ders kitabına duyulan ihtiyacı ne yazık ki azaltamamıştır. Yıldırım ve Ateş (2003)'e göre, "Uzun yıllardan beri eğitim ve öğretimde kitabın yerini hiçbir araç tutamamıştır. Hızlı bir şekilde değişen ve gelişen teknolojiye rağmen, ders kitapları yaygın olarak kullanılmakta ve bir eğitim öğretim aracı olarak önemini korumaktadır."

Derslerde kullanılan tüm materyaller ders kitabının bir tamamlayıcısı olarak kullanılmaktadır. Zaman zaman okullarda elde olmayan aksaklıklar yüzünden (cihazlardaki bozulmalar, ağ bağlantısı problemleri, elektrik kesintileri vb.) teknolojik donanımlara ulaşamama durumu ile karşılaşılmaktadır. Bu durum da yine dersin ilk tamamlayıcı kaynağının ders kitabı olduğunun göz ardı edilmemesi gerektiğinin göstergesidir. Çalışkan (2006)'a göre, "Ders kitapları, ulaşılması ve kullanılması en kolay materyal olarak dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi bizde de eğitim araçları içerisinde öncelikli konumunu muhafaza etmektedir." Yalçın (1996)'a göre ise "ders araç-gereçlerinin sınırlı olması ve sağlıklı bir öğretmen eğitiminin olmaması yüzünden öğretmenler derslerini büyük oranda ders kitaplarına bağlı olarak anlatmaktadır." Yine Özbay (2003) çalışmasında, Türkçe öğretmenlerinin derslerini büyük oranda ders kitabına bağlı olarak işlediklerini ortaya koymaktadır. Özbay (2003, s.63) başka bir çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin derslerinde öncelikli olarak ders kitabından faydalandıklarını istatistiki verilere dayanarak (94,44) ifade etmektedir.

Edebiyat öğretiminde dersin amaçları dersin öğretim programının yanında birçok araştırmacı tarafından da ele alınmıştır. Çetişli (2006) çalışmasında edebiyat eğitiminin amaçlarını şu cümlelerle belirtmektedir:

"Edebiyat eğitimi, sanatkarın dil malzemesiyle hayat verdiği estetik değere haiz edebi metni varoluş amacı doğrultusunda anlama / anlamlandırma, duyma/ duyurma, sezme/ sezdirme üzerinde odaklaşan bir tür sanat eğitimidir. Temel amacı da öğrencinin yaratılışından getirdiği güzellik duygusunu ortaya çıkarmak, geliştirip zenginleştirmek ve terbiye etmektir. Genç beyin ve ruhlara evrensel insan ruhunun son derece karmaşık duyarlılıklarını sezdirme, yüzyılların örsünde dövüle dövüle billurlaşmış millî zevki tattırmak, mensubu bulunduğu milletin hayatı ve kültürünü estetik bir çerçeve içinde tanıtmak, konuştuğu dilin incelikleri, güzellikleri ve zenginliklerini göstermek de edebiyat eğitiminin amaçlarındandır" (s. 83).

Edebiyat eğitiminin amaçları konusundaki hususlar dikkate alındığında dili etkili kullanan, anlayan, yorumlayan, var olanı geliştiren, zenginleştiren, konuştuğu dilin inceliklerinin güzelliklerinin, zenginliklerinin farkına varabilen, milli kültürü ve hayatı estetik bir zevkin parçası haline getirebilen bireyler yetiştirmek olduğu görülmektedir. Edebiyat eğitiminin amaçlarına uygun öğrenciler yetiştirmek; ancak sistemli ve bilinçli bir edebiyat eğitimi anlayışıyla mümkün olacaktır. Bu yüzden bu çalışmada edebiyat öğretiminde dersin tamamlayıcısı olan ders kitabı üzerinde durulmuştur. Farklı tür okullarda, farklı hazır bulunuşluklara sahip öğrencilerin aynı ders kitabı üzerinden edebiyat eğitimi alması hususundan yola çıkılarak edebiyat eğitiminin amaçlarının ne düzeyde gerçekleştirildiği ve de mevcut ders kitaplarının bu okullarda öğrenim gören öğrenci düzeyine uygunluğu öğretmen görüşlerine göre tespit edilecektir.

Araştırmanın sahası Ankara ili farklı ilçe merkezlerinde bulunan farklı okul türleridir. Bu okullar: Anadolu lisesi, sosyal bilimler lisesi, fen lisesi, mesleki ve teknik Anadolu lisesi (eski adıyla kız teknik ve meslek lisesi, sağlık meslek lisesi, ticaret meslek lisesi, iletişim meslek lisesi, endüstri meslek lisesi, turizm ve otelcilik meslek lisesi...), Anadolu imam hatip lisesi, güzel sanatlar lisesi ve spor lisesi olmak üzere farklı türdeki devlet okullarıdır.

Ders kitabı ve farklı okul türleriyle ilgili araştırmalar olmakla birlikte farklı okul türlerinde aynı ders kitabını okutulmasıyla ilgili bir çalışmanın henüz yapılmamış olması, bu çalışma alanının ve konusunun seçilmesinde etkili olmuştur. Bu çalışmada daha önce farklı türlerdeki okullarda görev yapmamış öğretmenlerin yanı sıra farklı okul türlerinde çalışmış öğretmenlerin de görüşleri tespit edilmiştir. Bu sayede MEB'e bağlı tüm okullardaki öğrenciler, tüm ders öğretmenleri, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, materyal geliştirenler, araştırmacılar olmak üzere birçok kişi ve kurumun bu çalışmadan yararlanması amaçlanmıştır.

1. 3. Amaçlar

Bu çalışmanın temel amacı, Türk edebiyatı dersinde okutulan ders kitabının farklı lise türlerinde öğrenim gören öğrencilere uygunluğunu öğretmen görüşleri ile belirlemek olup en önemli ders materyali olan ve MEB tarafından belirlenen aynı ders kitabının farklı türlerde eğitim-öğretim veren okullarda edebiyat öğretiminde okutulmasına yönelik öğretmen görüşlerini tespit etmektir. Bu bağlamda; öncelikle öğretmenlerin görüşlerine göre farklı lise türlerinde okutulan aynı Türk edebiyatı ders kitabının öğrenim görülen okul türüne ve o okul türünde öğrenim gören öğrencilerin hazırbulunuşluklarına ve seviyelerine uygunluğunun tespiti amaç edinilmiştir. Daha sonra da tüm okul türlerinde tek tip ders kitabı kullanılmasına yönelik öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Son olarak ise, ders kitabının farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin dersteki kazanımlarına ilişkin farklılıkları ortaya koymak ve farklı okul türlerinde tek tip ders kitabı kullanılmasına dair öğretmen görüşlerini karşılıklı olarak ele alıp tartışmak amaçlanmıştır.

1. 4. Araştırma Soruları

Çalışma amacı doğrultusunda aşağıda belirtilen sorulara cevap aranmıştır. Araştırmanın problem cümlesi ve alt problemleri şu şekildedir:

1. Farklı tür okullarda görev yapan öğretmenlerin edebiyat öğretiminde kullanılan materyallere yönelik görüşleri nelerdir?

Türk dili ve edebiyatı öğretmenleri/ öğretmenlerinin;

a. edebiyat öğretiminde en çok kullandıkları ders materyalleri hangileridir?

b. ders kitaplarını edebiyat öğretiminde ne sıklıkla kullanmaktadırlar?

c. edebiyat öğretiminde ders kitaplarının yanında ek materyale ne sıklıkla ihtiyaç duymaktadırlar?

2. Öğretmenlerin görüşlerine göre edebiyat öğretiminde okutulan ders kitaplarının öğrencilere uygunluğu ne düzeydedir?

a. Öğretmenlerin görüşlerine göre edebiyat öğretiminde okutulan ders kitaplarının içerik ve kazanım yönünden öğrencilere uygunluğu ne düzeydedir?

b. Öğretmenlerin görüşlerine göre edebiyat öğretiminde okutulan ders kitaplarının dil, anlatım ve üslup yönünden öğrencilere uygunluğu ne düzeydedir?

c. Öğretmenlerin görüşlerine göre edebiyat öğretiminde okutulan ders kitaplarının öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme yönünden öğrencilere uygunluğu ne düzeydedir?

d. Öğretmenlerin görüşlerine göre edebiyat öğretiminde okutulan ders kitaplarının teknik, tasarım ve düzenleme (biçim)yönünden öğrencilere uygunluğu ne düzeydedir?

3. Farklı okul türlerinde görev yapan edebiyat öğretmenlerinin görev yapılan okul türüne göre ders kitaplarına ilişkin görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?

a. Farklı okul türlerinde okutulan ders kitabının içeriğine ve kazanımına yönelik öğretmen görüşleri görev yapılan okul türüne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

b. Farklı okul türlerinde okutulan ders kitabının dil-anlatım ve üslup özelliklerine yönelik öğretmen görüşleri görev yapılan okul türüne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

c) Farklı okul türlerinde okutulan ders kitabının öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme özelliklerine yönelik öğretmen görüşleri görev yapılan okul türüne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

d. Farklı okul türlerinde okutulan ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme (biçim) özelliklerine yönelik öğretmen görüşleri görev yapılan okul türüne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

4. Farklı okul türlerinde tek tip kitap okutulması ile ilgili öğretmen görüşleri öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

a. Farklı okul türlerinde okutulan ders kitabının içerik ve kazanımlarına yönelik öğretmen görüşleri öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

b. Farklı okul türlerinde okutulan ders kitabının dil, anlatım ve üslup özelliklerine yönelik öğretmen görüşleri öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

c. Farklı okul türlerinde okutulan ders kitabının öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme özelliklerine yönelik öğretmen görüşleri öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir

d. Farklı okul türlerinde okutulan ders kitabının teknik, tasarım ve düzenleme (biçim) özelliklerine yönelik öğretmen görüşleri öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

5. Farklı okul türlerinde görev yapan edebiyat öğretmenlerinin farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilere yönelik düşünceleri görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?

6. Farklı okul türlerinde görev yapan edebiyat öğretmenlerinin okullarda aynı ders kitabının okutulmasına yönelik görüşleri nelerdir?

a) Farklı okul türlerinde görev yapan edebiyat öğretmenlerinin okullarda aynı ders kitabının okutulmasına yönelik görüşleri okul türüne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

1. 5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Ankara ili merkez ilçelerden seçilmiş olan farklı türlerde eğitim veren, farklı başarı düzeyine sahip olan on iki liseyle
- Bu okullarda farklı (9, 10, 11, 12) sınıfların dil ve anlatım, Türk edebiyatı ve Türk dili ve edebiyatı derslerine giren öğretmenlerle,
- Öğretmenlere yönelik hazırlanan formlardaki verilerin değerlendirilmesiyle sınırlıdır.

1. 6. Varsayımlar

Bu çalışmada,

- Belirlenen farklı tür okullardaki öğretmen sayılarının araştırmaya uygun olduğu varsayılmıştır.
- Yapılan ölçümlerin öğretmenlerin gerçek düşüncelerini yansıttığı varsayılmıştır.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin uygulamalara samimiyet ve içtenlikle katıldığı varsayılmıştır.

1. 7. Tanımlar

Ders Kitabı: Kurulca, örgün ve yaygın eğitim ve öğretim kurumlarında okutulması uygun bulunan kitaptır. (Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği, 2012) <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/09/20120912-2.htm> sayfasından 4 Mayıs 2017 tarihinde erişilmiştir.

Ortaöğretim Kurumu: Ortaokul veya imam-hatip ortaokulundan sonra dört yıllık eğitim ve öğretim veren, resmî ve özel örgün eğitim okul ve kurumlarının her birini kapsar. Bu kurumlar: Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, Anadolu liseleri, güzel sanatlar liseleri ve spor liseleri, Anadolu imam-hatip liseleri, mesleki ve teknik Anadolu liseleri, mesleki ve teknik eğitim merkezleri ile çok programlı Anadolu liselerinden oluşur. (Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2015)

((<http://ogm.meb.gov.tr/www/mill-egitim-bakanligi-ortaogretim-kurumlari-yonetmeliginde-degisiklik-yapilmasina-dair-yonetmelik-01072015-tarihli-ve-29403-sayili-resm-gazetede-yayimlanarak-yururluge-girmistir/icerik/361>)

Edebiyat öğretimi: Mashall'den aktaran Demir, 2016 “Bireyin dil bilimi bilgisini artırıp dil kullanma becerisini geliştirdiği, bireyin görgüsünü zenginleştirerek onun insanlığın değişik durumları ile ilişkiye girerek kişiliğini geliştirdiği için ana dili eğitimini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen en önemli dinamiktir.”

Yalçın (2012)’a göre edebiyat öğretimi “Dilin en güzel örneklerini tanıma amacına yönelik bir eğitimidir” (s. 45).

BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde öncelikle edebiyat dersinin önemine ilişkin bilgiler verilmiştir. Sonra ders kitabı kavramı ele alınmış, edebiyat derslerinde ders kitabının önemi ve ders kitaplarının içerik ve görsel olarak hazırlanması aşamaları hakkında bilgi verilmiş, farklı tür okullar ve bu okullara öğrenci yerleştirme sistemi açıklanmıştır.

2.1. Edebiyat Dersi

Edebiyat, konusu insan olan bir sanat alanıdır. Birçok bilimi, sanatı ve yaklaşımı da besleyen insan ve insana ait öğeler, edebiyatın da ilgi alanı içerisinde yer almıştır. Bu sanat alanının hissedeni, düşünen, yorumlayan, sürekli kendini yenileyen bir varlığı ilgi alanı olarak seçmesi elbette ki tesadüfi değildir. İnsanı insan yapan ve diğer varlıklardan ayıran özellik ise insanın güzelliği seçebilmesi ve güzel olanın peşinden gitmesidir. Güzeli sanatların bir dalı olan edebiyatın da güzeli konu alması insanla edebiyat arasındaki sıkı bağın göstergesidir. Edebiyat ile eğitim arasında da sıkı bir bağ vardır. Edebiyatın edeb kökünden gelmesi de bunu açıklayıcı niteliktedir. Eğitimin de edebiyatın da konu alanını insan oluşturur. İnsanı iyiye, güzele, doğruya yönlendirmek, onun yaşam alanını şekillendirmek, bireylerle ve toplumla sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlamak iki alanın da ortak gayesini oluşturmaktadır.

"Edebiyat ve eğitim, insanla ve insan topluluklarıyla ilgilenip uğraşma bakımından birbirini tamamlayan, birbiriyle yakından ilişkili olan iki alandır. İnsanoğlunun yeryüzündeki serüvenleri, doğal ve toplumsal çevresiyle ilişkileri, sağlıklı bir yaşayış özlemi bu iki alanın ortak konusunu oluşturur. Birbirinden ayrı yollarda, ayrı amaçlarda olan birbirinden habersiz ve kendi dünyasında yaşayan insanları ruh ve zevkçe birleştiren köprüyü ise edebiyat kurar" (Kavcar, 1999, s. 2).

Edebiyatın eğitimle olan bu bağlantısı tüm ortaöğretim kurumlarında edebiyat dersinin varlığını zorunlu kılmıştır. Türk Edebiyatı dersi, tüm ortaöğretim kurumlarında okutulan ortak derslerdendir. Güzel (2006) çalışmasında edebiyat eğitimi konusunda öğrencilere verilecek yöntem, teknik ve kazanımları şu şekilde sıralamaktadır:

“Öğrencilerin bakış açılarının geliştirilmesi, öğrencilere bilgi, duygu-düşünce ve hayal bakımından kazanımlar sağlamak, edebiyat eğitimi ile öğrencilerin yaratıcı güçlerini ve problem çözme becerilerini geliştirmek, öğrencilerin duygu ve ruhsal zekâlarının zenginleşmesini sağlamak, öğrencilerin kişiliklerinin gelişmesine yardımcı olmak, öğrencilerin topluma uyumlarını sağlamak, öğrencilere kültürel değerler kazandırmak, milli bilinç düzeyini geliştirmek, tarih bilincini pekiştirmek, edebi bilgileri sağlamak ve uygulamak, okuma becerisi ve alışkanlığını sağlamak, anlama becerilerini sağlamak, anlatım becerisi kazandırmak, Türkçeyi sevdirmek, söz varlığını zenginleştirmek, öğrencilere kütüphane kullanma alışkanlığı kazandırmak, öğrencilere sürekli yayınları takip etme alışkanlığı kazandırmak, dinleme disiplini sağlamak” (s. 85-105).

Güzel’in çalışmasında da vurgulandığı üzere edebiyat öğretimi öğrencilerin geleceğe hazırlanmasında kalıcı birçok kazanımın elde edilmesi açısından önemli bir işleve sahiptir. Edebiyat öğretimi öğrencilerin; eleştirel düşünme, sorunları çözebilme, yaratıcı düşünme, araştırma-sorgulama, iletişimde bulunma becerilerini kazanmaları, bu becerileri geliştirmeleri, estetik zevk kazanmaları ve çalışma hayatı başarılarının yükselmesi adına oldukça önemli görülmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2011, s. 3). Bu dersin amaçları ve kazanımları MEB' e bağlı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca (TTKB) hazırlanmış bir Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'yla belirlenmiştir. Bu programa göre Türk edebiyatı dersinin amaçları ve kazanımları şöyle sıralanmıştır:

1. Edebiyatın kültürel ve tarihî olandan hareketle dille gerçekleşen bir güzel sanat etkinliği olduğunu kavramaları,
2. Edebî eser ve metinlerin, ortaya çıktıkları dönemi, güzel sanatlara özgü duyarlılıkla zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından temsil ettiklerini sezmeleri,
3. Edebî metinleri yapı, tema, dil, anlatım ve anlam bakımından yazıldıkları dönemin zihniyetiyle ilişkilendirmeleri,
4. Ulusal ve evrensel değerlerin, sanat eseri olan edebî metinlerde zenginleşerek varlıklarını nasıl sürdürdüklerini kavramaları,
5. Türkçenin, tarihî akış içinde yaşanan medeniyet daireleri çevresinde nasıl zenginleştiğini ve edebiyat dili hâline geldiğini kavramaları,
6. Toplumsal hayatın ve her türlü bireysel değerın edebî metinlere nasıl yansıdığını belirlemeleri,
7. Türkçenin, Türk ulusunun kimliği olduğunu benimsemeleri,
8. Yeni düşünceler üretebilme yeteneğini geliştirmeleri,
9. Okuma zevki ve alışkanlığını geliştirmeleri,
10. Araştırma, tartışma, anlama, değerlendirme ve yorumlama yeteneklerini geliştirmeleri,
11. Öğrencilerin sanat zevki ve anlayışlarını geliştirmeleri,
12. Dille gerçekleştirilen sanat etkinliklerini anlayabilecek zevk ve bilgi birikimini kazanmaları,

13. Dil ve edebiyat ilişkisini kavramaları,
14. Edebiyat ile diğer çalışma alanları ve bilim dalları arasındaki ilişkiyi kavramaları,
15. Zamanın akışına paralel olarak -en eski dönemden bugüne- Türk yaşama tarzını, düşüncesini, dil zevkini ve kültür hayatına özgü gelişmeleri edebî metinler çevresinde değerlendirmeleri,
16. Edebî metinlerden hareketle Türk kültür hayatının, tarihinin ve edebiyatının birbirinden ayrılmaz bir bütün oluşturduğunu kavramaları,
17. Edebî metinlerin zamanın getirdiği değişmelerle zenginleştiğini ve geliştiğini kavramaları,
18. Edebî eserler çevresinde Türk insanının kültür, anlayış ve zevk bakımından gelişim sürecini kavramaları,
19. Öğrencilerin; kazandıkları yöntem ve dikkatle karşılaştıkları her türlü yazılı ve sözlü metni anlamaları, değerlendirmeleri ve yorumlamaları,
20. Başta sanat metinleri olmak üzere her türlü metinde ulusal ve evrensel kültür, düşünce ve zevk öğelerini belirlemek; bunlar arasındaki ilişkiyi kavramaları,
21. Her türlü insan etkinliğinin edebî eserlerde, sanata has duyarlılıkla dile getirilerek değerlendirildiğini kavramaları,
22. Öğrencilerin Türk ulusunun yaşadığı medeniyet daireleri ile Türk edebiyatının dönemlerini bugünden geçmişe yönelik bir dikkatle değerlendirip yorumlayacak düzeye ulaşmaları amaçlanmaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2011, s. 3).

Programda açıkça belirtildiği üzere yukarıda sıralanan bu amaçlara ulaşmak için ünitelerde belirtilen kazanım, önerilen etkinlik ve verilen açıklamalar doğrultusunda, metinlerin incelenmesi ve yorumlanmasıyla öğrencilerin gelişimine katkıda bulunmak hedeflenmiştir. Çetışli (2006)'ye göre, "Edebiyat bilimcisi gibi, edebiyat eğitimcisinin de her seviyedeki faaliyetinde hareket noktası ve hemen hemen biricik objesi edebî eser yani edebî metindir. Edebî eserden soyutlanmış bir edebiyat eğitimi düşünülemez. Bu yüzden edebi metnin merkeze alınması ve onun kendisi dışındaki amaçlara alet edilmemesi gerekir" (s.79-80). Çetışli'nin ifadelerinde vurgulandığı üzere edebiyat eğitiminin temel objesi, hareket noktası edebi metindir. Bu noktada Çetışli'nin düşüncelerinin, dolayısıyla metin odaklı bir edebiyat dersi işlenişinin MEB tarafından da desteklendiği görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı (2011)'de Türk Edebiyatı dersi öğretim programında da bu duruma vurgu yapılarak "Edebiyat derslerinde en önemli araç edebî metinlerdir. Edebiyatla ilgili zevk, anlayış ve becerilerin okul veya okul dışı araştırma etkinliklerinin edebî metinlerden hareketle düzenleneceği bilinmektedir." ifadelerine yer verilir (s. 12). Yine Millî Eğitim Bakanlığı (2011)'de Türk edebiyatı öğretim programında seçilecek metinlerde aranacak özellikler şöyle sıralanmaktadır.

1. Metinler, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olmalıdır.
2. Atatürk ilke ve inkılâplarına aykırı ifadelere yer verilmemelidir.
3. Seçilecek metinlerin; edebî metinlerin özellikleri, anlatım biçimi ve yapısı gözden uzak tutulmadan millî kültürümüze, ahlâk anlayışımıza, yasalarımıza, geleneklerimize, örf ve âdetlerimize, milletimizin bölünmez bütünlüğüne uygun olmasına özen gösterilmelidir.

4. Siyasi kutuplaşmalara yol açacak bölücü ve ideolojik ifadelere yer verilmemelidir.
5. Seçilecek metinler sınıf ve yaş seviyesine uygun olmalıdır.
6. Seçilen metinler öğrencileri iyiye, güzele, doğruya yöneltmeli; iyi alışkanlıklar kazandırmalıdır.
7. Metinler dil, anlatım ve içerik açısından dönemini en iyi temsil eden örneklerden seçilmelidir.
8. Metinler, yazıldığı dönem ve akımların belirgin özelliklerini yansıtmalıdır.
9. Seçilen metinler ünitelerde belirtilen kazanımları gerçekleştirmeye uygun olmalıdır.
10. Türk dilinin tarihî gelişiminin daha iyi anlaşılması için Destan Dönemi (İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatından), İslâm Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatından seçilen metinlerin bir bölümü asıllarına uygun dil ve söyleyişle verilmelidir. Ancak işleniş günümüz Türkçesine çevrilmiş metinler üzerinde yapılmalıdır.
11. İslâm Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatına ait metinler dil bakımından, daha sade olanlar arasından seçilmelidir.
12. Dünya edebiyatından seçilen metinler, iyi çevrilmiş eserlerden alınmalıdır.
13. Karşılaştırmalı metin çalışmaları için seçilen eserler, temsil ettiği edebiyatın seçkin örneklerinden olmalıdır.
14. Metin seçiminde öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirme, hayal dünyalarını zenginleştirme, ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarma gibi özellikler göz önünde bulundurulmalıdır.
15. Metinler öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunmalıdır.
16. Sanat metinlerinin sanat değerleriyle; öğretici metinlerin de öğreticilik işlevleriyle dönemlerini en iyi temsil eden eserler arasından seçilmesine özen gösterilmelidir.
17. Metinlerde çeşitliliği sağlamak ve öğrencilerin daha farklı metinlerle karşılaşmasına imkân tanımak amacıyla aynı sınıfta aynı sanatçıdan zorunluluk olmadıkça bir metin seçilmelidir.
18. Herhangi bir sanatçıya ait eserin orijinaline bağlı kalınmalı. Şiirlerin, öykülerin ya da diğer türlerin üzerinde dil ve anlatım açısından yapılacak değişiklikler eserin yazarına saygısızlık sayılacağından değişiklikler imla, noktalama ve günümüz Türkçesine çeviri ile sınırlı olmalıdır. Günümüz Türkçesine çevirilerde de bağlam dikkate alınarak çeviriler yapılmalıdır. Ders kitabı yazarı, beğenmediği ya da öğrencinin pedagojik gelişimine aykırı bulduğu bölümleri çıkarmalı ama değiştirmemelidir.
19. Henüz yazar hüviyeti kazanmamış ama çeşitli dergi ve gazetelerde ya da internette yazan kişilerin yazıları Türkçenin edebî zevk ve güzelliğini öğrencilerimize kazandıramayacağından bu kişilerin yazıları ders kitaplarında yer almamalıdır.
20. Anlatım bozukluklarının çok fazla yer aldığı; anlatımında açıklık, duruluk, akıcılık, yalınlık ilkelerini taşımayan metinler ders kitaplarında yer almamalıdır.
21. Toplumu mal olmuş, kalıplaşmış, sözlü gelenekte yayılmış eserler; destan, efsane, halk hikâyesi, masal, türkü... gibi eserler orijinaline bağlı kalınarak verilmelidir (s.12-13).

Yukarıda da belirtilen klasik edebiyat eğitimi amaçlarının yanında son dönemde yapılan beyin dil gelişimi çalışmalarının sonuçlarına göre de öğrencilerin anlama ve anlatma yeteneklerinin geliştirilmesi amaçlanmalıdır. Kayacan (2016) çalışmasında "Dil ve edebiyat eğitimi içinde yer alan kendini doğru tanıma, problem çözme yöntem ve teknikleri ve karar verme yöntem ve teknikleri gençlerin hem beyin gelişimlerinin sağlıklı bir zemin üzerinde olmasına hem de bu dönemdeki kontrol sistemindeki eksikliklerinin az hasarla tamamlanmasına katkıda bulunacaktır."(s. 4 İfadelerini kullanır.

Yine aynı çalışmada Kayacan (2016)'a göre, "Zihinsel faaliyetlerin temellerinden biri okuduğunu anlama becerisidir. Buna göre, dil becerilerinin sağlıklı geliştirilmesi için ders materyali olarak kullanılacak metinlerin hedef kitlenin istek ve ihtiyaçlarına göre seçilmesi, zihinsel gelişimine katkı sağlayacak şekilde hazırlanması gerekmektedir" (s.4). Kayacan'ın ifadesinden de anlaşılacağı üzere metin odaklı bir edebiyat öğretimi, öğrencilerin dil becerilerinin ve zihinsel faaliyetlerinin gelişmesi açısından son derece önemlidir. Bunun için de hazırlanan metinlerin öğrenci seviyelerine uygun olması ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verebilmesi gerekmektedir.

Metin odaklı işlenişin ders kitabı üzerinden yapıldığı ya da yapılabileceği düşünüldüğünde de hâlâ birçok derste olduğu gibi Türk edebiyatı derslerinde de kullanılan en önemli ders materyalinin ders kitabı olduğu da görülmektedir.

2. 2. Ders Kitabı

Ders kitapları dersin planlanması aşamasında önemli bir kaynak olup dersin işlenişini, öğrenmenin hızını, kalıcılığını ve de etkililiğini şekillendiren temel kaynaklardandır. Eğitimde her zaman öğrenme ilk önce ailede başlar. Anne -babanın ilk öğretici olduğu bu sürece, yakın çevrenin ve okulun katılımıyla da öğrenme alanı sürekli bir gelişim gösterir. Sürekli öğrenme süreci içerisinde öğrenen konumunda olan birey, öğrenmenin daha kolay, etkili ve kalıcı olması için çeşitli araç ve gereçlere gereksinim duyar. Bu araçların başında da ders kitapları gelir.

Oğuzkan' dan aktaran Ceyhan ve Yiğit, 2003 “Ders kitabı sözüyle bir derste kullanılan ve o dersin geliştirilmesine esas oluşturan kitap anlatılmaktadır. Ders kitabı, belli bir dersin (Matematik, Türkçe, Fizik vb) öğretimi için ve belli bir düzeydeki (İlköğretim1, lise 2 gibi) öğrencilere yönelik olarak yazılan; içeriği yetişeklere (öğretim programı) uygun olan, incelemesi yapılmış ve onaylanmış temel kaynaktır.” ifadelerini kullanır.

Gün geçtikçe okullardaki öğrenci profili değişmekle birlikte; daha hızlı öğrenen, çabuk sıkılan, sorgulayan, eleştiren, zaman zaman da öğrenmeyi reddeden bir öğrenci kitlesiyle karşılaşmaktadır. Öğrenme süreci içerisinde öğrencilerin derse karşı isteklerini ve ilgilerini üst düzeyde tutmak, bilgilerini artırmak dersin iyi planlanmasına bağlıdır. Derste kullanılan araç ve gereçlerin seçimi, kullanımdaki kolaylığı ve ulaşılabilirliği bu planlamada etkilidir.

Ders kitapları, öğretme-öğrenme sürecinde özellikle planlı eğitim uygulamalarında öğrencilerin neler öğreneceğini ve öğretmenlerin ise neler öğreteceğini önemli ölçüde etkileyen bir kaynaktır. Ders kitapları hem formal hem de informal eğitim etkinliklerine yönelik kararlar üzerinde de önemli etkilere sahiptir. Bu etkiler ders kitaplarına okul programlarının

amaçlarının gerçekleştirilmesinde önemli bir yer edindirmektedir. (Tertemiz, N., Ercan, L. & Kayabaşı, Y., 2011, s. 34)

Türkiye' deki eğitim sisteminde ders kitabı her zaman önemli bir yer tutmuştur. Hatta Ertemiz, Ercan ve Kayabaşı (2011) çalışmalarında çağdaş anlamda eğitim programlarının ve bu kapsamda öğretim ve ders programlarının yürürlükte olmadığı durumlarda da ders kitabının bir derse ait program yerine bile kullanıldığının görüldüğünü belirtmişlerdir. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere ders kitaplarının plan ve programlama açısından büyük önem taşıdığı görülmektedir.

2. 2. 1. Ders Kitabının Özellikleri:

Farklı disiplinlere ilişkin ders kitapları için geliştirilecek ölçütler genel olarak şu başlıklar altında ele alınabilir:

A. Ders Kitaplarının Fiziksel Özellikleri

1. Görünüş
2. Renk
3. Ders Kitabında Bulunması Gereken Bilgiler
 - Ön Kapak
 - Kitabın Sırtı
 - Arka Kapak
 - İç Kapak
 - İkinci Yaprak ve Devamı
 - Diğer Yapraklar
 - Ders Kitabının Sonunda Yer Alan Yaprakların Düzeni
4. Boyut
5. Yazı Büyüklükleri

B. Ders Kitabında Eğitsel Tasarım

1. Hedefler (Amaçlar) Açısından
2. Muhteva Açısından
3. Öğrenme- Öğretme Süreci Açısından
4. Değerlendirme Açısından

C) Görsel Tasarım

D) Dil ve Anlatım

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 2597 Sayılı Tebliğler Dergisi'nde (MEB, 2007) ders kitaplarının bazı nitelikler taşıması gerektiği belirtilmiş ve bu nitelikler de şu şekilde sıralanmıştır:

2. 2. 2. Ders Kitaplarının Nitelikleri:

- a) Öğrencileri; millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından besleyen; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösteren ve bu değerlerle ilgili ders konularını sevdiren okuma metinlerini içerir.
- b) Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri ile kitabın hitap ettiği eğitim kurumunun amaçlarına uygun olur.
- c) Atatürk İlke ve İlkeleri ile ilgili konulara, öğretim programlarına ve Kurulca alınan kararlara uygun olur.
- ç) Demokrasi ve insan hakları ile kültürel ve evrensel değerlere katkı sağlar.
- d) Bilginin nasıl üretileceğine ilişkin vurgu yapar.
- e) Bilişim teknolojisinin etkin ve verimli kullanımını teşvik eder.
- f) Türk toplumunun sosyal, ahlaki, kültürel ve tarihî değerlerini geliştirerek yaşatır.
- g) Öğretim programının kazandırmayı amaçladığı bilgi, beceri ve yetkinlikleri kapsar.
- h) Ön yargı ve normatif önermelerden uzak olarak konuyla ilgili farklı bakış açıları içerir.
- ı) Kişi, kurum ve kuruluşları yıpratıcı unsurları taşımaz.
- i) Her türlü etkinlikte öğretmenin rehberliğinde öğrenciyi merkeze alır.
- j) Konuların hazırlanması ve düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurur (Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 2007).

2. 2. 3. Ders Kitaplarının Hazırlanması

Bakanlık ve özel kesim tarafından hazırlanacak ders kitabı, temel ders kitabı, alan uzmanı/uzmanları, editör, dil uzmanı, görsel tasarımcı, ölçme ve değerlendirme uzmanı, program geliştirme uzmanı, rehberlik veya gelişim uzmanlarından oluşan ekipçe;

- a) İçerik,
- b) Dil, Anlatım ve Üslup,
- c) Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirme
- ç) Teknik, Tasarım ve Düzenleme

Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinde bu hususlar şu şekilde belirlenmiştir:

a) İçerik

1) Dersin öğretim programını kapsayacak şekilde düzenlenir. Dersin kazanımlarının tümünün işe koşulup koşulmadığına dikkat edilir. Kazanımların ve yeterliklerin bire bir aynı ifadeyle kitapta yer alması beklenilmez. Kazanımlara dolaylı olarak yer verilmesi, tüm kitapların homojen bir yapıya bürünmemesi açısından önemlidir.

2) Konular ve üniteler, sınıf seviyesine göre günlük hayatla bağlantılı ve uygulamalı olarak ele alınır.

3) Konular ve üniteler; problemleri belirtme, inceleme ve gözlem yolu ile gerekli deneyleri yapma, deneylerden sonuç çıkarma ve bu sonuçları kontrol ederek bilimsel düşünme yöntemini güçlendirecek şekilde işlenir.

4) Dersin özelliğine göre ünite, bölüm ve konular arasında hacim bakımından programında belirtildiği şekilde uygun bir denge kurulur.

5) Kazandırılacak bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerler sınıf seviyesine uygun kavram ve örneklerden hareket edilerek verilir.

6) Konuların işlenişinde, aynı sınıfta okutulan diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulur. Ayrıca bir önceki sınıfın konularıyla bilgi, kavram, ilke ve beceri bakımından bağlantısı kurulur ve bir üst sınıfla ilgili hazırlayıcı açıklamalara yer verilir.

7) Konular, öğretime yardımcı unsurlarla desteklenerek anlaşılır hâle getirilir.

8) Dersin özelliğine göre yeri geldiğinde deyimler, atasözleri, destanlar, türküler, resimler, fotoğraflar, minyatürler ve benzeri kaynaklar kültürümüzün gelişmesini ve devamlılığını sağlayacak şekilde işlenir.

9) Konuların işlenişinde gereksiz bilgi ve ayrıntıya yer verilmez.

10) Konular öğrenciyi sorgulama, araştırma, inceleme ve başka kaynaklara yönlendirmeye teşvik edecek şekilde işlenir.

11) İstatistiki ve bilimsel bilgiler güncellenmiş olarak verilir.

12) Konuların işlenişinde, yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta giden bir yöntem izlenir.

13) Öğrencilerin kitaplardan verimli şekilde yararlanmasını sağlayacak unsurlara yer verilir.

14) Kitaplarda metinleri açıklamak, pekiştirmek veya yorumlamak için kullanılan görsel unsurlar metin ile uyumlu olacak biçimde verilir.

b) Dil, Anlatım ve Üslup;

1) Yaşayan Türkçe doğru, güzel ve etkili kullanılır.

2) Türkçeleşmiş kelimeler, yaşayan Türkçenin bir parçası olarak değerlendirilir.

3) Öğrencilerin seviyelerine uygun, yeni kelimeleri öğrenmelerine fırsat veren zengin ve akıcı Türkçenin kullanılmasına özen gösterilir.

4) Cümleler, öğrencinin zihnindeki bilgilerin yapılandırılmasına yönelik olarak kurulur.

5) Paragraf düzenleme kurallarına uyulur ve paragraflar arasındaki anlam ve mantık ilişkisine dikkat edilir.

6) Cümle uzunlukları, sınıf seviyesine uygun olarak düzenlenir.

7) Türkçenin kullanımında, baskıya hazır nüshanın teslim tarihindeki Türk Dil Kurumunun son yayımladığı Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu esas alınır. Baskıya hazır nüshanın inceleme sürecinde Yazım Kılavuzu'nda yapılan değişiklikler baskıya hazır nüshanın puanlanmasında dikkate alınmaz. Ancak değişikliklerin yansıtılması başvuru sahibinden istenir.

8) Konuların işlenişinde doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılır.

9) Kelimeler, nüanslara dikkat edilerek titizlikle seçilir.

10) Metinlerde akıcılık, mantık dokusu ve fikir bütünlüğü sağlanır.

11) İlköğretimin ilk üç sınıfında soyut kavramların kullanılmasından kaçınılır.

c) Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirme;

1) Konular, öğrencileri muhakemeye, bağımsız ve yaratıcı düşünmeye, kıyaslamaya ve edinilen bilgilerden hareketle sonuçlar çıkarmaya yöneltecek şekilde işlenir.

2) Konularla ilgili hazırlık çalışmalarının öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek nitelikte olmasına dikkat edilir.

3) Öğrencinin yeni bilgileri ezberlemesi değil, zihninde yapılandırması hedeflenir.

4) Öğrenme yöntemleri ve stratejileri dikkate alınır ve üst düzey (metakognitif) düşünme becerileri geliştirilir.

5) Konular, programın ilgili temel becerileri ile alt becerilerini kazandıracak şekilde düzenlenir ve öğrencinin etkin rol almasına imkân verecek biçimde işlenir.

6) Değerlendirmeye ilişkin unsurlar, ölçme ve değerlendirme ilke ve teknikleri dikkate alınarak düzenlenir.

7) Her ünite veya bölümün sonunda öğrenciyi konularla ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yer verilir.

8) Çoktan seçmeli, doğru-yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, yazılı yoklama ve benzeri sonuç değerlendirme teknikleri ile ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme, performans değerlendirme, gözlem formu gibi süreç değerlendirme tekniklerine yer verilir.

d) Teknik, Tasarım ve Düzenleme;

1) Sayfa tasarımlarında resim, fotoğraf, grafik, şema, plan, harita ve benzeri görsel unsurların yerleştirilmesinde görsel algının yanı sıra, bunların eğitici ve öğretici niteliğine de önem verilir.

2) Görsel unsur, öğrencilerin gelişim basamaklarına uygun; görsel algı yönünden ise renk uyumuna dikkat edilerek açık, temiz ve net bir baskıyla hazırlanır.

3) Her türlü yazı, resim, fotoğraf ve benzeri materyallerden telif hakları gözetilerek alıntı yapılabilir.

4) Konuların daha iyi öğrenilebilmesi için açıklayıcı, tamamlayıcı ve eğitici nitelikteki öğretime yardımcı harita, kroki, fotoğraf, şema, grafik, resim ve benzeri görsel unsurlara yeterince yer verilir.

5) Kitaplarda yer alan başlıklar sistematik biçimde düzenlenir ve ikonografik bir sistem oluşturulur.

6) Kitaplarda yer alacak Türk Bayrağına, "Türk Bayrağı Kanunu" ve "Türk Bayrağı Tüzüğü"ne uygun olarak yer verilir.

7) Kitap kapaklarında aşağıdaki hususlara yer verilir:

Ön kapakta; kitabın adı, okul türü, sınıfı, başvuru sahibinin adı, varsa pedagojik açıdan uygun bulunan amblemi ve dersin özelliğini yansıtan kapak düzeni,

İç kapağın ön yüzünde; kitabın adı, okul türü, sınıfı, yazarı /yazarların adı ve soyadı varsa akademik unvanı, başvuru sahibinin adı veya adresi varsa pedagojik açıdan uygun bulunan amblemi,

İç kapağın arka yüzünde; yazar/yazarların dışındaki kitabı hazırlayanların adı ve soyadı,

Arka kapakta sınıf seviyesi dikkate alınarak sağlık, beslenme, trafik ve çevre ile ilgili yazılı ve görsel tasarımlar yer alır.

İkinci yaprak ve devamında; ilköğretimin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü sınıflarına ait kitaplarda, yaprağın ön yüzünde Türk Bayrağı ile birlikte İstiklal Marşı'nın ilk iki kıtası; yaprağın arka yüzünde Öğrenci Andı; üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk'ün resmi ve resminin alt kısmında

"Mustafa Kemal Atatürk" yazısı bulunur. İçindekiler (ilgili sınıf için ön görülen puntoda olup) en çok beş sayfayı geçmemelidir.

4'üncü, 5'inci, 6'ncı, 7'nci ve 8'inci sınıflar ile örgün ve yaygın eğitim kurumlarına ait kitaplarda; ikinci yaprağın ön yüzünde Türk Bayrağı ile İstiklal Marşı; yaprağın arka yüzünde Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, üçüncü yaprağın ön yüzünde, Atatürk resmi ile resmin alt kısmında "Mustafa Kemal Atatürk" yazısı bulunur. İçindekiler ilgili sınıf için ön görülen puntoda olup en çok beş sayfayı geçmemelidir.

Diğer yapraklarda metin kısımlarının başlıkları dışında kalan bölümlerinde resim altı yazıları, dipnotlar ve benzeri kullanılan yazılar hariç ilköğretim 1 inci sınıflar için (10), 2'nci sınıflar için (18), 3'üncü sınıflar için (14), 4'üncü sınıflar için (12), 5'inci sınıflar için (11), daha üst sınıflar için ise (10) puntodan daha küçük harfler kullanılmaz.

Yaygın eğitim kurumları için yazılan kitaplarda punto büyüklükleri, yukarıdaki ölçüler ile kursiyerlerin eğitim ve yaş durumları dikkate alınarak belirlenir.

Metinler arasında paragraf boşluğu bulunmayan 100 mm' lik kısmında, 1 inci sınıflar için (10), 2'nci sınıflar için (14), 3'üncü sınıflar için (18), 4'üncü ve 5'inci sınıflar için (20), altıncı ve daha üst sınıflar için (22) den fazla satır bulunmaz.

Yaygın eğitim kurumları için yazılan kitaplardaki satır aralıkları, yukarıdaki ölçüler ile kursiyerlerin eğitim ve yaş durumları dikkate alınarak belirlenir.

Dipnotlar bölüm veya ünite sonlarında verilir.

İlköğretim Türkçe, Ortaöğretim Dil ve Anlatım ile Türk Edebiyatı derslerinde; eserin hazırlanmasında kullanılan orijinal metinler, başvuru esnasında baskıya hazır nüsha ile dosya hâlinde Başkanlığa teslim edilir.

Ders kitaplarının son bölümünde yer alan yapraklarda sözlük, kronoloji (Sosyal Bilgiler- Tarih kitaplarında) ve kaynakça yer alır.

Türk Edebiyatı kitabında edebiyat terimleri sözlüğü bulunur. Ancak öğrencilere sözlük kullanma alışkanlığı kazandırmak ve farklı sözlüklere yönlendirmek için Türkçe, Dil ve Anlatım ile Türk Edebiyatı ders kitaplarında sözlük bölümüne yer verilmez.

Yabancı dil ders kitapları; dinleme becerisini kazandırmaya yönelik kaset, CD, VCD gibi ek materyallerle birlikte takım hâlinde hazırlanır, incelenir ve değerlendirilir. Bu materyaller, Yönergenin 28 inci maddesinde belirtilen esaslara göre incelenir. Takım hâlinde hazırlanması gereken diğer ders kitapları, ilgili dersin öğretim programına ait Kurul Kararında belirtilir. (Milli Eğitim Bakanlığı, 2012)

2. 2. 4. Ders Kitabının Faydaları ve Avantajları

Öğretim sürecinin paydaşlarından olan öğretmenler ve de öğrenciler, ders kitaplarından büyük oranda faydalanmaktadır. Uzun (2009) çalışmasında, iyi bir ders kitabının özelliklerini şu şekilde ifade etmiştir: “İyi bir ders kitabı, öğretim programının amaçlarına, öğrencinin yaşına ve seviyesine, yeni yöntem teknik ve yaklaşımlara göre; öğrencide keşfetme, araştırma, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye yönlendirecek şekilde hazırlanmalıdır. Diğer yardımcı araçlarla rahat kullanılabilmesi kendi içinde konu bakımından tutarlı ve bütünlüklü olmalıdır” (s.111). Ders kitapları öğrencilerin zaman zaman aracı kullanmadan öğrenmelerinde etkili olurken öğretmenlerin de öğrencileri için derslerinde farklı güdüleme yöntemleri kullanmalarında etkili olmaktadır. Ders kitabı öğretme ve öğrenmeyi birbirine bağlayan bir araç olarak da değerlendirilmelidir. Yapılan

araştırmalar doğrultusunda özellikle son dönemlerdeki teknolojik gelişmelere paralel ders içi araç gereçlerinde çeşitlilik söz konusu olmuştur. Ama yine de bu çeşitlilik ders kitabının sınıf içindeki önemini azaltmamıştır.

Ceyhan ve Yiğit (2003)'e göre, “Sınıf içinde kullanılması önerilen birçok geleneksel ve modern araç olmakla birlikte yapılan araştırmalar günümüzde de kitabın sınıf içindeki yerinin çok önemli olduğunu; öğretmenin birçok etkinliğini kitapla başlatıp kitapla sürdürdüğünü göstermektedir. Ders kitaplarının sınıf ortamında kullanılabilecek daha başka görsel- işitsel araçlarla karşılaştırıldığı zaman birtakım üstünlüklere sahip olduğu görülmektedir (s.18).

Yapılan araştırmalardan çıkarılan sonuçlara göre ders kitaplarının sunduğu avantajlar hiç de yadsınamayacak kadar çoktur. Ceyhan ve Yiğit (2003) çalışmalarında ders kitabının avantajlarını ana hatlarıyla şöyle sıralamaktadırlar:

- Ekonomiktir. 2003-2004 öğretim yılında ilköğretim kurumlarında uygulamaya başlanan ve 2006-2007 öğretim yılında da ortaöğretim kurumlarını da kapsayan, ders kitabının ücretsiz olarak dağıtılması projesiyle kitaplar MEB tarafından okullara gönderilerek veli ve öğrenciyi ekonomik olarak rahatlatmıştır.
- Öğrenmeyi bireyselleştirir: Kitap, her öğrencinin kendi hızına göre çalışabilmesini sağlar.
- Öğretimi yapısallaştırır: Ders kitabı belli bir düzene göre (genelden özele, basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta...) birbirini mantıklı olarak izleyen ünitelerden oluşurlar. Öğretimin belli bir mantık sıralaması izlemesi öğrenmeyi kolaylaştırır, kitapta yer alan etkinlik, alıştırma ve uygulamalar kavramayı kolaylaştırır.
- Kitaplar başka araçlarla birlikte kullanılabilir: Kitaplar diğer görsel ve işitsel araçlarla birlikte kullanılabilir. Özellikle kitapların akıllı tahta uygulamaları ve ders kitaplarında ifade edilen dersin içeriğini destekleyen CD, DVD ve görseller de ders kitabıyla beraber kullanılmakta ve dersin sürecini etkilemektedir.
- Ders kitapları öğretmenin en iyi yardımcısıdır. Özellikle mesleğe yeni başlayan bir öğretmen için iyi bir kitap iyi bir yardımcıdır.
- Belli bir konuda herkesin anlayabileceği bir örnek ve ortak bilgi kaynağı oluştururlar.
- Belli bir dersin öğretilmesinde yapılandırılmış, bölümlenmiş ve konuyla ilgili resimleri, grafikleri, haritaları ve şekilleri etkili bir şekilde gösterebilirler.
- Çok miktardaki bilgiyi etkili bir şekilde sunabilirler.
- Belli bir yönergeye göre hazırlandıkları için, dersin planı kitabın akışına göre hazırlanabilir.
- Öğrencilerin derse ve konuya güdülenmesinde önemli rol oynarlar.
- Gerekli sorular, etkinlikler, uygulamalarla bilginin pekiştirilmesinde ve genişletilmesinde fırsat yaratırlar.
- İyi bir planlamayla analiz, uygulama ve problem çözümü için gerekli zamanın iyi bir şekilde kullanılmasını sağlarlar (s. 18-19).

Genel olarak yukarıda sıralanan avantajlar dikkate alındığında ders kitapları yalnızca öğrenciler ya da yalnızca öğretmenler için değil her iki grup için de oldukça yararlı materyallerdir. Ders kitabının faydalarını sıralarken öğretmen ve öğrenciler için sağladıkları faydaları ayrı ayrı ele almak daha yararlı olacaktır.

Duman ve Çakmak (2011) çalışmalarında ders kitabının öğretmenler için sağladığı faydaları şu şekilde sıralamaktadır:

- “Öğretmen kitap sayesinde çeşitli okullarda ve çok olan ders yükünde gücünü iyi kullanır.
- Ders kitabı içerdiği birçok ödev konuları ile öğretmeni birçok araştırmadan kurtarır.
- Öğretmenin çalışmalarını planlamada ders kitabı önemli bir işlev görür” (s.28).

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere tabii ki ders kitapları, öğretmenlerin ders sürecini planlanmasında ve dersin içeriğini şekillendirmesinde etkilidir. Ancak ders kitaplarının öğretmenden ziyade öğrenciler tarafından kullanılan ve de daha çok öğrenciler düşünülerek hazırlanan bir ders aracı olduğu unutulmamalıdır. Bu yüzden öğrencilere yönelik faydalarının öğretmenlere sunduğu faydalardan daha fazla olduğu da söylenebilir.

Yine Duman ve Çakmak (2011) aynı çalışmalarında ders kitabının öğrenciler için sağladığı faydalar arasında şunları sıralamışlardır:

- Ders kitabı, öğretmenin sözlü dersini tamamlar.
- Ders kitabı sözlü öğretimin boşluklarını, eksikliklerini giderir ve bunun sonucu olarak konular ve bilgiler arasındaki bağlantısızlıkları ortadan kaldırır.
- Öğrenilen bilgileri tekrar gözden geçirmeyi mümkün kılar.
- Ders kitabından çalışırken öğrenci, daha aktif düşünen ve sorumluluk hisseden bir yapı içindedir.
- Öğrenciyi farklı soru tipleri, sorularla ilgili farklı çözüm yolları ve konu anlatımında ileriye sürülen farklı yaklaşımlarla yüz yüze getirir.
- Öğretimi sıkıcılıktan kurtarır, ilginin sürekliliğini sağlar.
- Ders kitabı öğrencinin derse önceden hazırlık yapmasını sağlar.
- Öğrencinin bilgiye kolay erişmesini sağlar (s.29).

Ders kitaplarından öğrencilerin doğrudan öğrenmelerine ve öğretmenlerin sınıftaki sunuşlarında yöntemler geliştirmelerine yardımcı olması beklenir. Diğer bir ifadeyle ders kitabı hem öğrenme hem de öğretme süreçleriyle ilişkili olan bir araçtır. Her iki süreçte de insanların öğrenmesine yardım etmek amaçlanır (Tertemiz, Ercan, & Kayabaşı, 2011, s. 34).

Ayrıca ders kitaplarının yukarıda sıralanan avantajları sunabilmesi için de bazı yeterliliklere sahip olması gerekmektedir. Bu yeterlilikler Gagne' nin fikirlerinden hareketle Tertemiz, Ercan, ve Kayabaşı (2011) 'nın çalışmalarında şöyle sıralanmaktadır:

- Öğrencinin derse ilgisini artırması,
- Konuların amaçlarını açıkça ortaya koyması,
- Öğrencinin ilgisini dersin önemli bölümlerine yönlendirmesi,
- Dersin önemli bilgilerini sunması,
- Bilginin depolanması için yarar sağlanması,
- Yeterince örnek ve uygulamaya yer vermesi,
- Öğrenciyi bilgi ve becerilerini geliştirmek için özendirme,
- Öğrenciye problemi anlamayı ve çözme öğretme,
- Öğrencinin kendini değerlendirmesi için seçenekler sunması,
- Öğrenciyi; benlik, iç kontrol, çalışma vb. yönlerden geliştirmeye özendirme (s. 34).

Yine aynı çalışmada Tertemiz, Ercan ve Kayabaşı (2011), bu ölçütlerin yanında evrensel olduğu kabul edilen başka ölçütlerin de bulunmakta olduğu vurgulanmıştır. Bütün bilim

dallarındaki ders kitaplarına uyabilecek ve soru olarak da ifade edilmiş olan ölçütlerin şu şekilde sıralandığı görülmektedir:

“*Organizasyon*: Konu başlıkları konunun sunumunu gösteren bir çatı olduğunu gösteriyor mu?
Öğretim Planı: Üniteler ve konular öğrencinin uzlaşmasını sağlıyor mu?
Sorular: Sorular anlamlı mı metinle ilişkili mi?
Konu: İçindekiler kısmı ve indeks kısmı incelendiğinde kapsadığı konuların iddialı olduğu ortaya çıkıyor mu?
Kaynaklardan Yararlanma: Yararlanılması için önerilen kaynaklar uygun mu?” (s.34)

2. 3. Ortaöğretimde Farklı Okul Türleri

Ortaöğretim kurumları, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine öğrenim süresi dört yıl olan yatılı ve/veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır. Bu kurumlara ortaokulu veya imam hatip ortaokulunu bitiren öğrenciler, beceri ve yetenekleri doğrultusunda ortaöğretime yerleştirmeye esas puanla (TEOG sınav puanı ve öğrenim puanı ortalamasına bağlı olarak) ve/veya beceri/yetenek sınav puanıyla tercihleri doğrultusunda ortaöğretim kurumlarına geçiş yaparlar.

Bu kurumlar; fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, Anadolu liseleri, güzel sanatlar liseleri ve spor liseleri, Anadolu imam-hatip liseleri, mesleki ve teknik Anadolu liseleri, mesleki ve teknik eğitim merkezleri ile çok programlı Anadolu liselerinden oluşmaktadır. Ortaöğretim kurumlarının açılması, kapatılması ve isim verilmesine ilişkin usul ve esaslar MEB tarafından belirlenir.

2. 4. Ortaöğretim Kurumlarının Amaçları

Ortaöğretim kurumlarının amaçları Milli Eğitim Bakanlığı (2015)’nın Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği’nde belirtilmiştir. <http://ogm.meb.gov.tr/www/mill-egitim-bakanligi-ortaogretim-kurumlari-yonetmeliginde-degisiklik-yapilmasina-dair-yonetmelik-01072015-tarihli-ve-29403-sayili-resm-gazetede-yayimlanarak-yururluge-girmistir/icerik/361> sayfasından erişilmiştir.

Buna göre:

- a) Öğrencileri bedenî, zihnî, ahlâkî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştirmeyi, demokrasi ve insan haklarına saygılı olmayı, çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlamayı,
- b) Öğrencileri ortaöğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vererek yükseköğretime, mesleğe, hayata ve iş alanlarına hazırlamayı,
- c) Eğitim ve istihdam ilişkilerinin Bakanlık ilke ve politikalarına uygun olarak sağlıklı, dengeli ve dinamik bir yapıya kavuşturulmasını,
- ç) Öğrencilerin öz güven, öz denetim ve sorumluluk duygularının geliştirilmesini,
- d) Öğrencilere çalışma ve dayanışma alışkanlığı kazandırmayı,

- e) Öğrencilere yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisi kazandırmayı,
- f) Öğrencilerin dünyadaki gelişme ve değişimleri izleyebilecek düzeyde yabancı dil öğrenebilmelerini,
- g) Öğrencilerin bilgi ve becerilerini kullanarak proje geliştirerek bilgi üretebilmelerini,
- ğ) Teknolojiden yararlanarak nitelikli eğitim verilmesini,
- h) Hayat boyu öğrenmenin bireylere benimsetilmesini,
- ı) Eğitim, üretim ve hizmette uluslararası standartlara uyulmasını ve belgelendirmenin özendirilmesini amaçlar.

(2) Ayrıca:

- a) Fen liseleri, fen ve matematik alanlarında; sosyal bilimler liseleri, edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında öğrencilerin bilim insanı olarak yetiştirilmelerine kaynaklık etmeyi
- b) Bu madde yürürlükten kaldırılmıştır.
- c) Güzel sanatlar liseleri, öğrencilere güzel sanatlarla ilgili temel bilgi ve beceriler kazandırmayı ve güzel sanatlar alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi,
- ç) Spor liseleri, öğrencilere beden eğitimi ve spor alanında temel bilgi ve beceriler kazandırmayı, beden eğitimi ve spor alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi,
- d) Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında;
 - 1) İş, hizmet ve sağlık alanlarında ihtiyaç duyulan ulusal ve uluslararası meslek standartlarına uygun nitelikte insan gücünün yetiştirilmesi, mesleki bilgi ve becerilerinin güncelleştirilmesi ve uygulanan programlarla girişimcilik bilinci, meslek etiği, iş sağlığı ve güvenliği kültürü ile iş alışkanlığının kazandırılmasını,
 - 2) Mesleki eğitim görenlerin istihdama hazırlanmasını,
- e) Anadolu imam hatip liselerinde; imamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dinî hizmetlerin yerine getirilmesine kaynaklık edecek gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılmasını amaçlar.

Ortaöğretim kurumlarında hem mesleğe hem yükseköğretime, iş alanlarına ve hayata hazırlayan ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından uygun görülen ders çizelgeleriyle öğretim programları uygulanır. Ortaöğretim kurumlarının özelliğine göre hangi derslere ağırlık verileceği haftalık ders çizelgesinde ve program açıklamalarında belirtilir. Farklı türdeki ortaöğretim kurumlarında ortak bir program üzerinden edebiyat öğretimi yapılmaktadır. Bu düşünceyle edebiyat öğretimi programı, okul türlerinin uyguladığı programı destekleyecek şekilde düzenlenmelidir.

2. 5. Ortaöğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Edebiyatı ve Dil ve Anlatım Dersleri

Ortaöğretim kurumlarında okutulacak her dersin olduğu gibi Türk Edebiyatı, Dil ve Anlatım, Türk Dili ve Edebiyatı derslerinin de amaçları, müfredatı (içeriği), yöntem ve teknikleri gibi hususları MEB'e bağlı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca (TTKB) hazırlanan programlarla belirlenmiştir. Türkiye'de tüm okul türlerinde TTKB tarafından hazırlanan bu öğretim programı dahilinde Türk edebiyatı, dil ve anlatım eğitimi/öğretimi yapılmaktadır. Halen ortaöğretim kurumlarında okutulmakta olan bu derslerin öğretim programlarında belirtilen ortak amaçlar dahilinde öğretimin planlanması gerekmektedir.

Bu derslerin programları incelendiğinde derslerin amaçlarının ve kazanımlarının şu şekilde ifade edildiği görülmektedir.

Ortaöğretim Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programında; orta öğretimde dört yıl boyunca okutulan Türk edebiyatı dersiyle; özel uzmanlık alanı istemeyen her türlü metni, yazıldığı dönemin zihniyetiyle ilişkilendirerek anlayıp değerlendirebilen; başta sanat metinleri olmak üzere, yine her türlü metni zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, anlam ve gelenekle ilişkisi bakımlarından inceleyip çözümleyen ve yorumlayabilen; benzer ve farklı metinleri birbiriyle karşılaştırıp bunlardan sonuçlar çıkarabilen öğrenciler yetiştirilmek istenmiştir. Ayrıca öğrencilere edebî metinler aracılığıyla estetik zevk kazandırmak hedeflenmiştir. Onların, tarihi akış içinde Türk kültürünü, düşüncesini ve zevkini metinlerde belirlemeleri; bunların edebî metinlerle nasıl ifade edildiğini sezmeleri; mahallî ve yerli olandan evrensel olana açılacak bilgi ve becerileri kazanmaları amaçlanmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı 2011, s. 1).

Ortaöğretim Dil ve Anlatım Dersi Öğretim Programında Dil ve Anlatım dersinin amaçları şöyle belirlenmiştir:

Öğrencilerin kazandıkları dil becerileri ile kendilerini her düzeyde sözlü ve yazılı olarak iyi, doğru ve güzel ifade etmeleri; her türlü Türkçe metni doğru anlayıp yorumlayabilme alışkanlığı kazanmaları hedeflenmiştir. Böylece Türkçenin sesini ve söyleyişini kendi benliğinde geliştirerek kullanabilen; bu dille düşünen, bireysel dünyasını zamanın gerektirdiği ölçüde genişletip derinleştirerek zenginleştirebilen; ilim ve felsefe yapabilecek temel beceri ve alışkanlıkları kazanan; bu dille inanan, hisseden, var olanı algılayan ve değerlendirebilen; Türkçenin evreninde kendisini çağdaş insan olarak hisseden; toplumla bütünleşmiş öğrenciler yetiştirmek amaçlanmıştır” (Millî Eğitim Bakanlığı, 2011, s. 2).
<http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx?islem=1&kno=61> sayfasından erişilmiştir.

2016-2017 eğitim- öğretim yılında kademeli olarak okutulmaya başlanılan Türk Dili ve Edebiyatı dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) öğretim programında da “edebî metinler aracılığıyla öğrencilerin, Türk edebiyatının ve kültürünün temel niteliklerini kavramaları, önemli sanatçılarını ve eserlerini tanımaları, Türk dilinin inceliklerini keşfetmeleri, anlama, anlatma ve eleştirel düşünme becerileri ile estetik zevk düzeylerini geliştirmeleri” amaçlanmaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2015, s. 4).

2. 6. Ortaöğretim Kurumlarının Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Edebiyatı ve Dil ve Anlatım Dersi Haftalık Ders Çizelgeleri

Araştırmaya tabii tutulan yedi farklı türdeki ortaöğretim kurumunda (Anadolu liselerinde, Anadolu imam hatip liselerinde, mesleki ve teknik Anadolu liselerinde, fen liselerinde, güzel sanatlar, sosyal bilimler ve spor liselerinde) Türk edebiyatı, dil ve anlatım, Türk dili ve edebiyatı ders saatlerinin okul türüne göre dağılımı aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. Buna göre farklı okul türlerinde bu derslerin haftalık ders dağılımının değişmediği görülmektedir.

Tablo 1

Anadolu Lisesinde Haftalık Ders Çizelgesi

Dersler	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12.Sınıf
Türk Dili ve Ed.	5	-	-	-
Türk Edebiyatı	-	3	3	3
Dil ve Anlatım	-	2	2	2

Tablo 2

Anadolu İmam Hatip Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi

Dersler	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12.Sınıf
Türk Dili ve Ed.	5	-	-	-
Türk Edebiyatı	-	3	3	3
Dil ve Anlatım	-	2	2	2

Tablo 3

Fen Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi

Dersler	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12.Sınıf
Türk Dili ve Ed.	5	-	-	-
Türk Edebiyatı	-	3	3	3
Dil ve Anlatım	-	2	2	2

Tablo 4

Güzel Sanatlar Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi

Dersler	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12.Sınıf
Türk Dili ve Ed.	5	-	-	-
Türk Edebiyatı	-	3	3	3
Dil ve Anlatım	-	2	2	2

Tablo 5

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi

Dersler	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12.Sınıf
Türk Dili ve Ed.	5	-	-	-
Türk Edebiyatı	-	3	3	3
Dil ve Anlatım	-	2	2	2

Tablo 6

Sosyal Bilimler Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi

Dersler	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12.Sınıf
Türk Dili ve Ed.	5	-	-	-
Türk Edebiyatı	-	3	3	3
Dil ve Anlatım	-	2	2	2

Tablo 7

Spor Liselerinde Haftalık Ders Çizelgesi

Dersler	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12.Sınıf
Türk Dili ve Ed.	5	-	-	-
Türk Edebiyatı	-	3	3	3
Dil ve Anlatım	-	2	2	2

Tablo 7’de görüldüğü üzere Türk edebiyatı, dil ve anlatım, Türk dili ve edebiyatı derslerinin haftalık ders saatlerinin tüm okul türlerinde eşit olduğu görülmektedir. Fakat yapılan araştırma sonucuna göre farklı okul türlerinde ortak olarak okutulan bu derslerin yanı sıra bu derslere ek olarak seçmelilerinin de yine öğrenciler tarafından seçildiği tespit edilmiştir. Örn: Aydınlikevler Anadolu Lisesinde 11. sınıfların ve 12. sınıfların tümünde 3 saat Türk Edebiyatı dersinin yanında 2 saat seçmeli Türk edebiyatı derslerinin de 2016-2017 eğitim-öğretim yılında okutulduğu görülmektedir.

2. 7. Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavı Ve Okul Türlerinin TEOG Taban Puan Sıralaması

Ortaokulların 8’inci sınıflarında Türkçe, matematik, fen bilimleri, din kültürü ve ahlak bilgisi, T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük, yabancı dil derslerinden, iki yazılısı olan derslerin birincisi, üç yazılısı olan derslerin ikincisi olmak üzere, Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğünce her dönem ortak sınavlar yapılmaktadır.

Ortak sınavların yapılacağı derslerin yazılı konularında, her ders için o öğretim yılının programlarına bağlı kalınarak hazırlanan ve MEB tarafından ilan edilen öğretim programlarında belirtilen kazanımlar esas alınmaktadır.

Ortak sınavlarda alınan puanlar ilgili dersin birinci veya ikinci yazılı puanı olarak e-Okul Sistemi’ne girilerek ve yılsonu başarı puanı hesaplamasına dâhil edilmektedir.

Ortaöğretime yerleştirmeye esas puan hesaplamasında; öğrencilerin, 6, 7 ve 8’inci sınıf yılsonu başarı puanları ile 8’inci sınıf Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanı (AOSP)

toplanarak elde edilen toplam puan ikiye bölünerek merkezî sistemle öğrenci alımında kullanılan “ortaöğretim kurumlarına yerleştirmeye esas puan” hesaplanmaktadır. Puanlama 500 tam puan üzerinden yapılmaktadır. Buna göre araştırma yapılan okulların 2016-2017 yılına ait TEOG sınavı sonucuna göre öğrenci yerleştirmeye esas alınan taban puanları aşağıda verilmiştir.

Tablo 8

Okulların 2016- 2017 Eğitim Öğretim Yılına Ait Taban Puanları

KURUM	ALT TÜRÜ	PUAN
Ankara Lisesi	Anadolu Lisesi	437,762
İskitler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Anadolu Meslek Programı	210,841
Ankara Fen Lisesi	Fen Lisesi	496,625
Hasan Ali Yücel Sosyal Bilimler Lisesi	Sosyal Bilimler Lisesi	383,099
Aydınlıkevler Anadolu Lisesi	Anadolu Lisesi	450,648
Aydınlıkevler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Anadolu Meslek Programı	277,620
Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi	Anadolu İmam Hatip Lisesi	159,652
Subayevleri Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Anadolu Meslek Programı	263,132
Tevfik İleri Anadolu İmam Hatip Lisesi	Anadolu İmam Hatip Lisesi	436,801

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde “Araştırmanın Modeli”, “Evren ve Örneklem”, “Veri Toplama Yöntemi” ve “Verilerin Analiz Edilmesi”ne ilişkin bilgiler verilmiştir.

3. 1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, farklı okul türlerinde görev yapan Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin tek tip ders kitabı okutulması ile ilgili görüşlerini ortaya koymaya çalışmaktadır. Araştırma modeli olarak karma araştırma (mixed) kullanılmıştır. Karma araştırma “Nitel ve nicel yöntem ya da paradigmalarının karması bir yaklaşımdır.” (Balcı, 2013, s.42).

Fraenkel, Wallen ve Hyun’a (2012) göre karma araştırmalarda nicel ve nitel yöntemler tek bir çalışmada birlikte kullanılabilir. Bu çalışmada da nitel ve nicel veri bir arada toplanmıştır. Dörnyei’ye (2007) göre "Karma araştırma deseninde veri toplama açısından (nicel ve nitel veri) farklı sıralama kombinasyonları mevcuttur." Bu araştırmada öncelikle bulgular nicel verilerle verilmiş, sonra da belirli bir bulgu nitel verilerle desteklenmiştir.

Nicel araştırma sürecinde tarama yöntemi kullanılmıştır. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel (2012) çalışmalarında tarama yöntemini şu şekilde tanımlamışlardır: "Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) araştırması denir. "

Nitel araştırma sürecinde ise durum (case study) modeli araştırma desenini oluşturmuştur. Nitel araştırmalar içerisinde durum çalışmaları da bir ya da daha çok olayın ortamın, programın ya da birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelenmesidir. Durum

alışmaları bir olayın ayrıntılarını tanımlamak ve görmek, olaya ilişkin açıklamalar geliştirmek ve olayı değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012).

3. 2. Evren ve rneklem

Araştırmanın alışma evrenini, Ankara ilinin Altındağ, ankaya, Yenimahalle, Pursaklar, Keçiören ilçelerine bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapan toplam 92 edebiyat ğretmeni oluşturmaktadır. Bu okullar: Ankara Lisesi, Aydınlıkevler Anadolu Lisesi, Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi, Tefik İleri Anadolu İmam Hatip Lisesi, İskitler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Subayevleri Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Aydınlıkevler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Pursaklar Fen Lisesi, Ankara Fen Lisesi, Hasan Ali Yücel Sosyal Bilimler Lisesi, ankaya Güzel Sanatlar Lisesi, TVF Spor Lisesinden oluşmaktadır. Çalışma bu liselerde görev yapmakta olan Türk edebiyatı, dil ve anlatım, Türk dili ve edebiyatı derslerine giren 86 ğretmen ile yapılmıştır. rneklemde yer alan ğretmen sayısının (n=86), evreni temsil ettiği (n=92) tespit edilmiştir.

Araştırmanın alışma grubu amaçlı örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Amaçlı rnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Yıldırım ve şimşek, 2011, s. 107). Bu yüzden araştırmanın çalışma grubunu oluşturan Türk dili ve edebiyatı ğretmenlerinin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemleri içerisinden ölçüt örnekleme yöntemi seçilmiştir. "lt örnekleme yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da önceden hazırlanan bir ölçüt listesi kullanılabilir." (Yıldırım ve şimşek 2011, s. 112) Araştırmada belirlenen ölçütlerle de maksimum çeşitliliğe ulaşılması amaçlanmıştır.

Araştırmada ltler şu şekilde belirlenmiştir:

- Farklı İlçeler: Ankara ilinin Altındağ, ankaya, Yenimahalle, Pursaklar, Keçiören ilçeleri seçilmiştir. Araştırmada maksimum çeşitlilik oluşturmak amacıyla belirlenen bu ilçelerin seçilmesinde okul türleri de etkili olmuştur. Bazı okul türlerinin her ilçede bulunmaması nedeniyle de ile çeşitliliği söz konusu olmuştur.

- Farklı Okul Türleri: Meslek lisesi türü içerisinde üç okul ele alınmış, bu okulların belirlenmesinde daha önceki yıllarda bu okulların kız meslek, endüstri meslek, ticaret meslek, iletişim meslek gibi bu türün içerisinde farklı alan eğitimi veren okullar olması etkili olmuştur. Bu okullar tek adla mesleki ve teknik Anadolu liseleri çatısı altında birleştirilmiş olsalar dahi bu okulların, hâlâ farklı alan eğitimine devam ettikleri konusundaki tespit de bu belirlemede ayrıca etkili olmuştur. Çalışma grubu içerisinde yer alan fen lisesi, Anadolu lisesi, Anadolu imam hatip lisesi türlerinde de ikişer okul tercih edilmiştir. Bu okulların farklı ilçelerden seçilmesine dikkat edilerek farklı ilçelerde bulunan aynı okul türlerinin çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılmasını sağlamak amaçlanmıştır. Sosyal bilimler, güzel sanatlar ve spor liselerinin diğer okul türlerine göre daha az sayıda olmalarından, ayrıca her ilçede bulunmamlarından kaynaklı bu okul türlerinde birer okul üzerinde çalışma yapılmıştır.

Özellikle aynı türden farklı okullar da seçilerek (Tevfik İleri Anadolu İmam Hatip Lisesi- Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi ile Ankara Fen Lisesi- Pursaklar Fen Lisesi) okullara giriş puan farkının ve okulun bulunduğu çevrenin öğretmen görüşlerine etkisi saptanmaya çalışılmıştır. Okul yönetimi ve ders öğretmenleri tarafından gerekli çalışma şartları sağlandığı için yukarıda adı geçen okullarda çalışma yapılmasına uzman görüşleri de alınarak karar verilmiştir.

Örneklemede yer alan, öğretmenlerin demografik bilgilerine ilişkin olarak; çalışılan okul türü, cinsiyet, eğitim durumu, mesleki kıdem, daha önce farklı tür bir okulda çalışma, değişkenlerine ilişkin yüzde ve frekans dağılımları Tablo 9-13'te gösterilmiştir.

Tablo 9

Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine İlişkin Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Anadolu Lisesi	16	18,6
Fen Lisesi	5	5,8
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	29	33,7
Güzel Sanatlar Lisesi	2	2,3
Spor Liseleri	2	2,3
Sosyal Bilimler Lisesi	6	7,0
Anadolu İmam Hatip Liseleri	26	30,2
Toplam	86	100,0

Tablo 9’da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %18,6'sını (n=16) Anadolu liselerinde, %5,8'inin (n=5) fen liselerinde, %33,7'sinin (n=29) mesleki ve teknik Anadolu liselerinde, %2,3'ünün (n=2) güzel sanatlar liselerinde, %2,3'ünün (n=2) spor liselerinde, %7'sinin (n=6) sosyal bilimler liselerinde ve %30,2'sinin (n=26) Anadolu imam hatip liselerinde çalıştıkları belirlenmiştir.

Tablo 10

Öğretmenlerin Cinsiyetlerine İlişkin Dağılımları

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	64	74,4
Erkek	22	25,6
Toplam	86	100,0

Tablo 10’ da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %74,4'ünün (n=64) kadın, %25,6'sının (n=22) ise erkek öğretmenler olduğu belirlenmiştir.

Tablo 11

Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına İlişkin Dağılımları

Eğitim Durumu	<i>f</i>	%
Lisans	64	74,4
Yüksek lisans	22	25,6
Toplam	86	100,0

Tablo 11 incelendiğinde, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %74,4'ünün (n=64) lisans mezunu, %25,6'sının (n=22) ise yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 12

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine İlişkin Dağılımları

Mesleki Kıdem	<i>f</i>	%
0-5 yıl	8	9,3
6-10 yıl	9	10,5
11-15 yıl	10	11,6
16-20 yıl	35	40,7
21 yıl ve üstü	24	27,9
Toplam	86	100,0

Tablo 12 incelendiğinde, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin (%9,3)'ünün (n=8) 0-5 yıl arası kıdeme, (%10,5)'inin (n=9) 6-10 yıl arası kıdeme, (%11,6)'sının (n=10) 11-15 yıl

arası kıdeme, (%40,7)'sinin (n=35) 16-20 yıl arası kıdeme ve (%27,9)'unun (n=24) ise 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olduğu saptanmıştır.

Tablo 13

Öğretmenlerin “Daha Önce Farklı Tür Bir Okulda Çalışma” Değişkenine İlişkin Dağılımları

Daha Önce Farklı Tür Bir Okulda Çalışma	f	%
Evet	81	94,2
Hayır	5	5,8
Toplam	86	100,0

Tablo 13’ e göre, çalışmaya katılan öğretmenlerin (%94,2)'sinin (n=81) daha önce farklı bir okul türünde görev yaptığı, sadece (%5,8)'inin (n=5) ise daha önce farklı okul türlerinde çalışmadığı görülmüştür.

3. 3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen "Ders Kitaplarına Yönelik Görüş Formu" ile toplanmıştır. Üç bölümden oluşan formun birinci kısmı "Kişisel Bilgi Formu"ndan oluşmaktadır. İkinci bölümünde, araştırma yapılan okul türlerinde okutulan ders kitabının o okul türü içerisinde öğrenim gören öğrencilerin düzeyine uygunluğunu ölçen maddeler yer almaktadır. İkinci bölümün geliştirilme sürecinde "Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği" içerisinde yer alan "Ders Kitaplarının Hazırlanması" başlıklı bölümden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda ders kitabının içeriği ile ilgili 14, dil, anlatım ve üslup özelliğiyle ilgili 10; öğrenme, öğretme ve ölçme değerlendirmeye ilgili 9; teknik, tasarım ve düzenlemeye ilgili 5 soru olmak üzere toplam 38 sorudan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Son olarak öğretmenlerin Türk edebiyatı dersi için farklı okul türlerinde aynı ders kitabının okutulmasına yönelik görüşlerini, farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin hangi özelliklerinin değişkenlik gösterdiğini ve şu anda okutulan ders kitabının okul türlerine uygunluğunun ne düzeyde olduğunu ölçmeye yönelik geliştirilen sorulardan oluşan bir bölüm yer almaktadır. Veri toplama aracının geliştirilme sürecinde öncelikle alan yazın incelemesi gerçekleştirilmiştir. Ardından taslak form oluşturulmuş ve form uzman görüşlerinin alınmasının ardından beş Türk dili ve edebiyatı öğretmeni ile ön uygulama çalışması yapılmış, öğretmenlerin anlamakta zorluk çektiği, cevaplamakta isteksiz olduğu madde

olup olmadığı incelenmiştir. Uygulama sonrasında formda yer alan maddelere son şekli verilmiştir. Daha sonra formlar, biri ölçme değerlendirme, ikisi Türkçe eğitimi, ikisi rehberlik ve psikolojik danışma alanında olmak üzere beş uzmanın görüşlerine sunulmuş, uzmanların önerileri doğrultusunda formda yer alan sorular düzenlenmiştir.

3. 4. Verilerin Çözümlemesi

Örnekleme oluşturan öğretmenlere uygulanan anketlerden elde edilen veriler sayısal veriler haline getirilerek kodlanmış ve bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin çözümlemesinde; öncelikle grubun genel yapısını ortaya koyan tüm değişkenler için, tanımlayıcı istatistikler olan frekans (*f*) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplarla ilgili olarak; çalışılan okul türü, cinsiyet, eğitim durumu, mesleki kıdem, daha önce farklı tür bir okulda çalışma, Türk edebiyatı dersinde tek tip kitap okutma, ders kitabının derslerde kullanılma sıklığı, ders kitabı dışında ek materyale ihtiyaç duyma sıklığı, Türk edebiyatı derslerinde en çok kullanılan ders materyalleri ile ilgili soru ve maddelerle beraber değişimleri görebilmek için çapraz tablolar hazırlanarak sonuçlar aynı soru ve maddeler için aynı tabloda verilmiştir. Verilerin analizinde SPSS-16 İstatistik Programı kullanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerden elde edilen nitel cevapların çözümlemesine yönelik içerik analizi yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011)'e göre "İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır" (s.227).

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın bulgularına araştırmanın soruları doğrultusunda yer verilmiştir.

4. 1. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Edebiyat Öğretiminde Kullanılan Materyallere Yönelik Görüşleri

Araştırma kapsamında öncelikle öğretmenlerin edebiyat öğretiminde en çok kullanılan ders materyallerine ilişkin görüşleri alınmıştır. Daha sonra öğretmenlerden ders kitabının edebiyat öğretiminde kullanılma sıklığını ve edebiyat öğretiminde ders kitaplarının yanında ek materyale ihtiyaç duyma sıklığını belirtmeleri istenmiş, öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara ilişkin frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak sonuçlar tablolar halinde verilmiştir.

4. 1. 1. Edebiyat Öğretiminde En Çok Kullanılan Ders Materyalleri

Araştırma kapsamında öncelikle edebiyat öğretmenlerinden derslerinde en çok kullandıkları ders materyallerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretmenler birden fazla materyal seçebilmişlerdir. Öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplara ilişkin frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Sonuçlar Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14

Öğretmenlerin Türk Edebiyatı Derslerinde En Çok Kullandıkları Ders Materyallerine İlişkin Dağılımları

En Çok Kullanılan Ders Materyalleri	f	%
Akıllı tahta	74	86,0
Ders kitabı	73	84,9
Kendi ders notları	71	82,6
Test kitapları	57	66,3
Diğer kaynaklar	43	50,0
Tablet	25	29,1

Tablo 14'e göre öğretmenlerin derslerinde en çok akıllı tahtadan (%86; n=74) yararlandığı akıllı tahtanın dışında, ders kitabından (%84,9; n=73), kendi ders notlarından (%82,6; n=71), test kitaplarından (%66,3; n=57), diğer kaynaklardan (%50; n=43) ve son olarak da tableten (%29,1; n=25) de yararlandıkları görülmektedir.

4. 1. 2. Ders Kitaplarının Edebiyat Öğretiminde Kullanılma Sıklığı

Araştırma kapsamında edebiyat öğretmenlerinden derslerinde ders kitabı kullanma sıklığını belirtmeleri istemiş, öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 15' te gösterilmiştir.

Tablo 15

Öğretmenlerin Ders Kitabının Derslerde Kullanılma Sıklığına İlişkin Dağılımları

Ders Kitabının Derslerde Kullanılma Sıklığı	f	%
Her ders	24	27,9
Sıklıkla	26	30,2
Ara Sıra	31	36,0
Nadiren	5	5,8
Hiç	0	0
Toplam	86	100,0

Tablo 15' te görüldüğü gibi öğretmenlerin %27,9'unun (n=24) ders kitabını derslerinde her ders kullandığı, %30,2'sinin (n=30), ders kitabını derslerinde sıklıkla kullandığı, %36,0'sinin (n=31) ders kitabını derslerinde ara sıra kullandığı, %5,8'inin (n=5) ders kitabını derslerinde nadiren kullandığı, öğretmenlerden ders kitabını hiç kullanmayan kimse olmadığı da saptanmıştır.

4. 1. 3. Edebiyat Öğretiminde Ders Kitaplarının Yanında Ek Materyale İhtiyaç Duyma Sıklığı

Araştırma kapsamında edebiyat öğretmenlerinin derslerinde ek materyale ne kadar sıklıkla ihtiyaç duyduklarını belirtmeleri istenmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 16’ da gösterilmiştir.

Tablo 16

Öğretmenlerin Ders Kitabı Dışında Ek Materyale İhtiyaç Duyma Sıklığına İlişkin Dağılımları

Ek Materyale İhtiyaç Duyma Sıklığı	f	%
Her ders	19	22,1
Sıklıkla	44	51,2
Ara Sıra	17	19,8
Nadiren	4	4,7
Hiç	2	2,3
Toplam	86	100,0

Tablo 16 incelendiğinde, öğretmenlerin %22,1'inin (n=19) dersinde ek materyal kullanmaya her ders ihtiyaç duyduğu, %51,2'sinin (n=44) ek materyal kullanmaya sıklıkla ihtiyaç duyduğu, %19,8'inin (n=17) ek materyal kullanmaya ara sıra ihtiyaç duyduğu, %4,7'sinin (n=4) ek materyal kullanmaya nadiren ihtiyaç duyduğu ve %2,3'ünün (n=2) ek materyal kullanmaya hiç ihtiyaç duymadığı belirlenmiştir.

4. 2. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Ders Kitaplarının Öğrenci Düzeyine Uygunluğuna İlişkin Görüşleri

Bu kısımda öğretmenlerin uygulanan anketin geneline dair verdikleri yanıtların her bir madde için ayrı ayrı aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ele alınmıştır. Bu noktada verilerde bir dönüşüm kullanılmamıştır. Başka bir ifade ile Evet=1, Kısmen=2, Hayır=3 şeklinde puanlanmıştır. Bu bağlamda elde edilen ortalamalar 1’e yaklaştıkça olumlu, 3’e yaklaştıkça olumsuz olmaktadır.

4. 2. 1. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Edebiyat Öğretiminde Okutulan Ders Kitaplarının İçerik Yönünden Öğrencilere Uygunluk Düzeyi

Araştırma kapsamında öğretmenlerin ders kitabının içeriğine dair ifadelerle verdikleri cevapların frekans, yüzde aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin dağılımı hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17

Öğretmenlerin Ders Kitabının İçeriğine Dair İfadelerle Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı

İçerikle İlgili İfadeler	Evet		Kısmen		Hayır		$\bar{X}$	SS
	n	%	n	%	n	%		
1. Konular ve üniteler, görev yaptığım okuldaki öğrencilere öğretilmesi için uygundur.	28	32,6	46	53,5	12	14,0	1,81	0,65
2. Konular ve üniteler, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin günlük hayatla bağlantılı ve uygulamalı olarak ele alınmıştır.	13	15,1	43	50,0	30	34,9	2,19	0,68
3. Konular ve üniteler, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin bilimsel düşünme yöntemini güçlendirecek şekilde işlenmiştir.	11	12,8	51	59,3	24	27,9	2,15	0,62
4. Ünite, bölüm ve konular arasında görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun olarak programa uygun bir dağılım (ağırlık) vardır.	18	20,9	33	38,4	35	40,7	2,19	0,76
5. Kazandırılacak bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerler görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun kavram ve örneklerden hareket edilerek verilmiştir.	14	16,3	49	57,0	23	26,7	2,10	0,65
6. Konuların işlenişinde, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin aynı sınıfta aldığı diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulmuştur.	16	18,6	41	47,7	29	33,7	2,15	0,71
7. Konular, görev yaptığım okulda öğretime yardımcı unsurlarla desteklenerek anlaşılır hâle	16	18,6	44	51,2	26	30,2	2,11	0,69

getirilmiştir.								
8. Dersin özelliğine göre yeri geldiğinde deyimler, atasözleri, destanlar, türküler, resimler, fotoğraflar, minyatürler ve benzeri kaynaklar görev yaptığım okuldaki öğrencilerin kültürünü geliştirecek niteliktedir.	22	25,6	54	62,8	10	11,6	1,86	0,59
9. Gereksiz bilgi ve ayrıntıya yer verilmemiştir.	18	20,9	43	50,0	25	29,1	2,08	0,70
10. Konular görev yaptığım okuldaki öğrencileri sorgulama, araştırma, inceleme ve başka kaynaklara yönlendirmeye teşvik edecek şekilde işlenmiştir.	13	15,1	58	67,4	15	17,4	2,02	0,57
11. İstatistiki ve bilimsel bilgiler güncellenmiş olarak verilmiştir.	22	25,6	44	51,2	20	23,3	1,97	0,70
12. Konuların işlenişinde, yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta giden bir yöntem izlenmiştir.	21	24,4	51	59,3	14	16,3	1,91	0,63
13. Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin, kitaptan verimli şekilde yararlanmalarını sağlayacak unsurlara yer verilmiştir.	10	11,6	52	60,5	24	27,9	2,16	0,61
14. Metni açıklamak, pekiştirmek veya yorumlamak için kullanılan görsel unsurlar metinle uyumlu olacak biçimde verilmiştir.	23	26,7	43	50,0	20	23,3	1,96	0,71

Tablo 17'ye göre öğretmenlerin ders kitaplarının içeriğine yönelik ifadelere verdikleri yanıtlara göre en çok katıldıkları maddenin 1.madde olduğu görülmektedir. Diğer yandan öğretmenlerin ders kitabının içeriğine dair en az katıldıkları maddenin 4.madde olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin ders kitaplarının içeriğine dair verdikleri cevapların ortalaması ise $X=2,04$ olarak belirlenmiştir. Bu bulgu araştırma kapsamındaki öğretmenlerin ders kitaplarının içeriğine ilişkin görüşlerinin “kısmen” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

4. 2. 2. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Edebiyat Öğretiminde Okutulan Ders Kitaplarının Dil ve Anlatım Yönünden Öğrencilere Uygunluk Düzeyi

Araştırma kapsamında öğretmenlerin ders kitabının dil ve anlatım yönünden öğrenciye uygunluk düzeyine dair ifadelerine verdikleri cevapların frekans, yüzde aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin dağılımı hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18

Öğretmenlerin Ders Kitabının Dil, Anlatım ve Üslubuna Dair İfadelere Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı

İFADELER	Dil, Anlatım ve Üslup ile İlgili İfadeler							
	Evet		Kısmen		Hayır		$\bar{X}$	SS
	n	%	n	%	n	%		
1. Yaşayan Türkçe doğru, güzel ve etkili kullanılmıştır ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin anlayabileceği şekildedir.	45	52,3	35	40,7	6	7,0	1,54	0,62
2. Türkçeleşmiş kelimeler, yaşayan Türkçenin bir parçası olarak değerlendirilmiştir.	50	58,1	31	36,0	5	5,8	1,47	0,60
3. Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyelerine uygun yeni kelimeleri öğrenmelerine fırsat veren zengin ve akıcı Türkçenin kullanılmasına özen gösterilmiştir.	22	25,6	52	60,5	12	14,0	1,88	0,62
4. Cümleler, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin zihnindeki bilgilerin yapılandırılmasına yönelik olarak kurulmuştur.	23	26,7	51	59,3	12	14,0	1,87	0,62
5. Paragraf düzenleme kurallarına uyulmuş ve paragraflar arasındaki anlam ve mantık ilişkisine dikkat edilmiştir.	46	53,5	37	43,0	3	3,5	1,50	0,56
6. Cümle uzunlukları, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyesine uygun olarak düzenlenmiştir.	33	38,4	39	45,3	14	16,3	1,77	0,70
7. Türkçenin kullanımında, Türk dili ve kurallarına uyulmuştur.	66	76,7	19	22,1	1	1,2	1,24	0,45
8. Konular işlenirken doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılmıştır.	42	48,8	41	47,7	3	3,5	1,54	0,56
9. Kelimeler, nüanslara dikkat edilerek titizlikle seçilmiştir.	19	22,1	59	68,6	8	9,3	1,87	0,54
10. Metinlerde akıcılık, mantık dokusu ve fikir bütünlüğü sağlanmıştır.	23	26,7	60	69,8	3	3,5	1,76	0,50

Tablo 18'e göre öğretmenlerin ders kitaplarının dil, anlatım ve üslubuna yönelik ifadelerine verdikleri yanıtlara göre en çok katıldıkları maddelerin 7,2 ve 5.maddeler olduğu görülmektedir. Diğer yandan öğretmenlerin ders kitabının dil, anlatım ve üslubuna dair en az katıldıkları maddenin 3,4 ve 9.maddeler olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin ders kitaplarının dil, anlatım ve üslubuna dair verdikleri cevapların ortalaması ise $X=1,64$ olarak belirlenmiştir. Bu bulgu araştırma kapsamındaki öğretmenlerin ders kitaplarının dil, anlatım ve üslubuna ilişkin görüşlerinin yine "kısmen" düzeyine yakın olduğuna işaret etmektedir.

4. 2. 3. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Edebiyat Öğretiminde Okutulan Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Yönünden Öğrencilere Uygunluk Düzeyi

Araştırma kapsamında öğretmenlerin ders kitaplarının ölçme değerlendirme yönünden öğrencilere uygunluk düzeylerine yönelik ifadelerine verdikleri cevapların frekans, yüzde aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin dağılımı hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19

Öğretmenlerin Ders Kitabının Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirmeye Dair İfadelerine Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı

İFADELER	Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirme ile İlgili İfadeler						$\bar{X}$	SS
	Evet		Kısmen		Hayır			
	n	%	n	%	n	%		
1. Konular, görev yaptığım okul öğrencilerinin muhakemeye, bağımsız ve yaratıcı düşünmeye, kıyaslamaya ve edinilen bilgilerden hareketle sonuçlar çıkarmaya yöneltecek şekilde işlenmiştir.	14	16,3	51	59,3	21	24,4	2,08	0,63
2. Konularla ilgili hazırlık çalışmalarının görev yaptığım okuldaki öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek nitelikte olmasına dikkat edilmiştir.	19	22,1	47	54,7	20	23,3	2,01	0,67
3. Görev yaptığım okuldaki öğrencinin yeni bilgileri ezberlemesi değil, zihninde yapılandırması hedeflenmiştir.	18	20,9	47	54,7	21	24,4	2,03	0,67

4. Öğrenme yöntemleri ve stratejileri dikkate alınmış ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin üst düzey (metakognitif) düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanmıştır.	13	15,1	47	54,7	26	30,2	2,15	0,66
5. Konular, programın ilgili temel becerileri ile alt becerilerini kazandıracak şekilde düzenlenmiş ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin etkin rol almasına imkân verecek biçimde işlenmiştir.	13	15,1	53	61,6	20	23,3	2,08	0,61
6. Değerlendirmeye ilişkin unsurlar, ölçme-değerlendirme ilke ve teknikleri dikkate alınarak düzenlenmiştir.	25	29,1	51	59,3	10	11,6	1,82	0,61
7. Her ünite veya bölümün sonunda öğrenciye konularla ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yer verilmiştir.	49	57,0	33	38,4	4	4,7	1,47	0,58
8. Çoktan seçmeli, doğru-yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, yazılı yoklama ve benzeri sonuç değerlendirme teknikleri ile ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme, performans değerlendirme, gözlem formu gibi süreç değerlendirme tekniklerine yer verilmiştir.	51	59,3	30	34,9	5	5,8	1,46	0,60
9. Ölçme ve değerlendirme bölümü, görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygundur.	32	37,2	38	44,2	16	18,6	1,81	0,72

Tablo 19’da görüldüğü gibi öğretmenlerin ders kitaplarının öğrenme, öğretme ve ölçme değerlendirme bölümlerine yönelik ifadelere verdikleri yanıtlara göre en çok katıldıkları maddenin 8. madde olduğu görülmektedir. Diğer yandan öğretmenlerin ders kitabının öğrenme, öğretme ve ölçme değerlendirme bölümlerine dair en az katıldıkları maddenin 4.madde olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin ders kitaplarının öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme dair verdikleri cevapların ortalaması ise $X=1,88$ olarak belirlenmiştir. Bu bulgu araştırma kapsamındaki öğretmenlerin ders kitaplarının öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme ilişkin görüşlerinin yine “kısmen” düzeyine yakın olduğunu göstermektedir.

4. 2. 4. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Edebiyat Öğretiminde Okutulan Ders Kitaplarının Biçim Yönünden Öğrencilere Uygunluk Düzeyi

Araştırma kapsamında öğretmenlerin edebiyat öğretiminde okutulan ders kitaplarının biçim yönünden öğrencilere uygunluk düzeylerine yönelik ifadelerle verdikleri cevapların frekans, yüzde aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin dağılımı hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 20’ de gösterilmiştir.

Tablo 20

Öğretmenlerin Ders Kitabının Teknik, Tasarım ve Düzenlemeye Dair İfadelerle Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı

İFADELER	Teknik, Tasarım ve Düzenleme ile İlgili İfadeler						$\bar{X}$	SS
	Evet		Kısmen		Hayır			
	f	%	f	%	f	%		
1. Sayfa tasarımlarında resim, fotoğraf, grafik, şema, plan, harita ve benzeri görsel unsurların yerleştirilmesinde görsel algının yanı sıra, bunların eğitici ve öğretici niteliğine de önem verilmiştir.	25	29,1	49	57,0	12	14,0	1,84	0,64
2. Görsel unsur, öğrencilerin gelişim basamaklarına uygun; görsel algı yönünden ise renk uyumuna dikkat edilerek açık, temiz ve net bir baskıyla hazırlanmıştır.	30	34,9	42	48,8	14	16,3	1,81	0,69
3. Konuların daha iyi öğrenilebilmesi için açıklayıcı, tamamlayıcı ve eğitici nitelikteki öğretime yardımcı (harita, kroki, fotoğraf, şema, grafik, resim vb.) görsel unsurlara yeterince yer verilmiştir.	16	18,6	53	61,6	17	19,8	2,01	0,62
4. Kitaplarda yer alan başlıklar sistematik biçimde düzenlenmiş ve ikonografik bir sistem oluşturulmuştur.	34	39,5	45	52,3	7	8,1	1,68	0,61
5. Kitaplarda yer alacak Türk bayrağı, "Türk Bayrağı Kanunu" ve "Türk Bayrağı Tüzüğü"ne uygun olarak verilmiştir.	77	89,5	9	10,5	0	0	1,10	0,48

Tablo 20’de görüldüğü gibi öğretmenlerin ders kitaplarının biçim yönünden öğrenciye uygunluk düzeyine yönelik ifadelerle verdikleri yanıtlara göre en çok katıldıkları maddenin 5.madde olduğu görülmektedir. Diğer yandan öğretmenlerin biçim yönünden öğrenciye uygunluk düzeyine yönelik en az katıldıkları maddenin 3.madde olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin ders kitaplarının teknik, tasarım ve düzenlemeye dair verdikleri cevapların ortalaması ise $\bar{X}=1,69$ olarak belirlenmiştir. Bu bulgu araştırma kapsamındaki

öğretmenlerin ders kitaplarının teknik, tasarım ve düzenlemeye ilişkin görüşlerinin yine “kısmen” düzeyine yakın olduğunu göstermektedir.

4. 3. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Türü Bazında Ders Kitaplarına İlişkin Görüşleri

Bu kısımda farklı tür okullarda görev yapan öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü bazında ders kitaplarının içerik-kazanım, dil, anlatım ve üslup, öğrenme, öğretme, ölçme değerlendirme, teknik-tasarım ve düzenlemesine (biçim) ilişkin özellikleri incelenmiştir.

4. 3. 1. Görev Yapılan Okul Türüne Göre Ders Kitabının İçerik ve Kazanımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Araştırma kapsamında öğretmenlerin ders kitabının içerik ve kazanımlarına yönelik görüşlerinin görev yaptıkları okul türüne göre dağılımları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 21-32’de gösterilmiştir.

Tablo 21

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Konular ve üniteler, görev yaptığım okuldaki öğrencilere öğretilmesi için uygundur” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	9	7	0	16
	%	56,2%	43,8%	,0%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	2	0	5
	%	60,0%	40,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	2	16	11	29
	%	6,9%	55,2%	37,9%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	4	2	0	6
	%	66,7%	33,3%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseler	f	10	15	1	26
	%	38,5%	57,7%	3,8%	100,0%

Tablo 21'de görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %56,2'sinin (n=9), fen liselerindeki öğretmenlerin %60,0'ının (n=3), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %6,9 (n=2), güzel sanatlar liselerinde ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %66,7'sinin n=4, Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %38,5'inin (n=10) "Konular ve üniteler, görev yaptığım okuldaki öğrencilere öğretilmesi için uygundur." ifadelerine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 21'de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Konular ve üniteler, görev yaptığım okuldaki öğrencilere öğretilmesi için uygundur” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar liselerindeki öğretmenler, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenleri olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 22

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Ünite, bölüm ve konular arasında görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun olarak programa uygun bir dağılım (ağırlık) vardır” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	6	7	3	16
	%	37,5%	43,8%	18,8%	100,0%
Fen Lisesi	f	2	1	2	5
	%	40,0%	20,0%	40,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	0	9	20	29
	%	,0%	31,0%	69,0%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	0	2	2
	%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	3	1	2	6
	%	50,0%	16,7%	33,3%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	7	13	6	26
	%	26,9%	50,0%	23,1%	100,0%

Tablo 22’de görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %37,5 (n=6), fen liselerindekilerin %40,0 (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerinde, güzel sanatlar liselerinde ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %50,0’ sinin (n=3), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %26,9’unun (n=7) “Ünite, bölüm ve konular arasında görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun olarak programa uygun bir dağılım (ağırlık) vardır” ifadesine "evet" cevabını verdikleri belirlenmiştir. Tablo 22’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Ünite, bölüm ve konular arasında görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun olarak programa uygun bir dağılım (ağırlık) vardır” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar liselerindeki öğretmenler, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise spor lisesi öğretmenleri olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 23

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Kazandırılacak bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerler görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun kavram ve örneklerden hareket edilerek verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	6	7	3	16
	%	37,5%	43,8%	18,8%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	1	1	5
	%	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	1	16	12	29
	%	3,4%	55,2%	41,4%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	0	2	2
	%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	1	1	2
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	5	0	6
	%	16,7%	83,3%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	3	19	4	26
	%	11,5%	73,1%	15,4%	100,0%

Tablo 23'te görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %37,5'inin (n=6), fen liselerindekilerin %60,0'ının (n=3), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %3,4'ünün (n=1), güzel sanatlar liselerinde ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,7'sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %11,5'inin (n=3) “Kazandırılacak bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerler görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun kavram ve örneklerden hareket edilerek verilmiştir” ifadesine evet cevabını verdikleri görülmüştür. Tablo 23'te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Kazandırılacak bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerler görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun kavram ve örneklerden hareket edilerek verilmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin

sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise güzel sanatlar lisesi öğretmenlerinin olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 24

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Konuların işlenişinde görev yaptığım okuldaki öğrencilerin aynı sınıfta aldığı diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulmuştur” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	5	9	2	16
	%	31,2%	56,2%	12,5%	100,0%
Fen Lisesi	f	2	3	0	5
	%	40,0%	60,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	1	11	17	29
	%	3,4%	37,9%	58,6%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	1	1	2
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	4	1	6
	%	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseler	f	7	11	8	26
	%	26,9%	42,3%	30,8%	100,0%

Tablo 24'te görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %31,2'sinin (n=5), fen liselerindeki öğretmenlerin %40,0'ının (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %3,4'ünün (n=1), güzel sanatlar liselerinde ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,7'sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %26,9'unun (n=7) “Konuların işlenişinde görev yaptığım okuldaki öğrencilerin aynı sınıfta aldığı diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulmuştur” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 24'te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Konuların işlenişinde görev yaptığım okuldaki öğrencilerin aynı sınıfta aldığı diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulmuştur” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar liselerindeki öğretmenler, en

çok “hayır” cevabı verenlerin ise mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenleri olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 25

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Konular görev yaptığım okulda öğretime yardımcı unsurlarla desteklenerek anlaşılır hale getirilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	6	8	2	16
	%	37,5%	50,0%	12,5%	100,0%
Fen Lisesi	f	2	2	1	5
	%	40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	1	14	14	29
	%	3,4%	48,3%	48,3%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	0	2	2
	%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	4	1	6
	%	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseler	f	6	14	6	26
	%	23,1%	51,2%	23,1%	100,0%

Tablo 25’te görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %37,5’inin (n=6), fen liselerindeki öğretmenlerin %40,0’ının (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %3,4’ünün (n=1), güzel sanatlar liselerinde ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,7’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %23,1’inin (n=7) “Konular görev yaptığım okulda öğretime yardımcı unsurlarla desteklenerek anlaşılır hale getirilmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 25’te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Konular görev yaptığım okulda öğretime yardımcı unsurlarla desteklenerek anlaşılır hale getirilmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel

sanatlar liselerindeki öğretmenler, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise spor lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 26

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Dersin özelliğine göre yeri geldiğinde deyimler, atasözleri, destanlar, türküler, resimler, fotoğraflar, minyatürler ve benzeri kaynaklar görev yaptığım okuldaki öğrencilerin kültürünü geliştirecek niteliktedir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	5	10	1	16
	%	31,2%	62,5%	6,2%	100,0%
Fen Lisesi	f	1	4	0	5
	%	20,0%	80,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	2	21	6	29
	%	6,9%	72,4%	20,7%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	2	3	1	6
	%	33,3%	50,0%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseler	f	12	12	2	26
	%	46,2%	46,2%	7,7%	100,0%

Tablo 26’da görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %31,2’sinin (n=5), fen liselerindeki öğretmenlerin %20,0’ının (n=1), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %6,9’unun (n=2), güzel sanatlar liselerinde ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %33,3’ünün (n=2), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %46,2’sinin (n=12) “Dersin özelliğine göre yeri geldiğinde deyimler, atasözleri, destanlar, türküler, resimler, fotoğraflar, minyatürler ve benzeri kaynaklar görev yaptığım okuldaki öğrencilerin kültürünü geliştirecek niteliktedir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 26’da araştırmaya katılan öğretmenlerin “Dersin özelliğine göre yeri geldiğinde deyimler, atasözleri, destanlar, türküler, resimler, fotoğraflar, minyatürler ve benzeri kaynaklar görev

yaptığım okuldaki öğrencilerin kültürünü geliştirecek niteliktedir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar ve spor liselerindeki öğretmenler olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 27

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Gereksiz bilgi ve ayrıntıya yer verilmemiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	5	8	3	16
	%	31,2%	60,0%	18,8%	100,0%
Fen Lisesi	f	1	3	1	5
	%	20,0%	60,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	5	14	10	29
	%	17,2%	48,3%	34,5%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	1	1	2
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	1	1	2
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	2	3	1	6
	%	33,3%	50,0%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseler	f	5	13	8	26
	%	19,2%	50,0%	29,1%	100,0%

Tablo 27’de görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %31,2’sinin (n=5), fen liselerindeki öğretmenlerin %20,0’sinin (n=1), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %17,2’sinin (n=5), güzel sanatlar liselerinde ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %33,3’ünün (n=2), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %19,2’sinin (n=5) “Gereksiz bilgi ve ayrıntıya yer verilmemiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 27’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Gereksiz bilgi ve ayrıntıya yer verilmemiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin sosyal bilimler lisesindeki öğretmenlerin olduğu

görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin Anadolu ve fen liselerindeki öğretmenler olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise güzel sanatlar ve spor lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 28

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Konular görev yaptığım okuldaki öğrencileri sorgulama, araştırma, inceleme ve başka kaynaklara yönlendirmeye teşvik edecek şekilde işlenmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	4	11	1	16
	%	25,0%	68,8%	6,2%	100,0%
Fen Lisesi	f	2	2	1	5
	%	40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	0	21	8	29
	%	,0%	72,4%	27,6%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	4	1	6
	%	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	6	16	4	26
	%	23,1%	61,5%	15,4%	100,0%

Tablo 28’de görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %25,0’inin (n=4), fen liselerindeki öğretmenlerin %40,0’inin (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerinde, güzel sanatlar liselerinde ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,6’sının (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %23,1’inin (n=6) “Konular görev yaptığım okuldaki öğrencileri sorgulama, araştırma, inceleme ve başka kaynaklara yönlendirmeye teşvik edecek şekilde işlenmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 28’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Konular görev yaptığım okuldaki öğrencileri sorgulama, araştırma, inceleme ve başka kaynaklara yönlendirmeye teşvik edecek şekilde işlenmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen lisesindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En

çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar ve spor liselerindeki öğretmenler olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 29

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “İstatistiki ve bilimsel bilgiler güncellenmiş olarak verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	5	9	2	16
	%	31,2%	56,2%	12,5%	100,0%
Fen Lisesi	f	1	4	0	5
	%	20,0%	80,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	6	18	5	29
	%	20,7%	62,1%	17,2%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	1	1	2
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	1	0	1	2
	%	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	3	2	1	6
	%	50,0%	33,3%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseler	f	6	10	10	26
	%	23,1%	38,5%	38,5%	100,0%

Tablo 29’da görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %31,2’sinin (n=5), fen liselerindeki öğretmenlerin %20,0’sinin (n=1), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %20,7’sinin (n=6), güzel sanatlar liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), spor liselerindekilerin %50’sinin (n=1), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %50,0’sinin (n=3), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %23,1’inin (n=6) “İstatistiki ve bilimsel bilgiler güncellenmiş olarak verilmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 29’da araştırmaya katılan öğretmenlerin “İstatistiki ve bilimsel bilgiler güncellenmiş olarak verilmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin sosyal bilimler ve spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok

“kısmen” yanıtı verenlerin fen liselerindeki öğretmenler olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise güzel sanatlar ve spor lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 30

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Konuların işlenişinde yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta giden bir yöntem izlenmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	4	11	1	16
	%	25,0%	68,8%	6,2%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	2	0	5
	%	60,0%	40,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	2	22	5	29
	%	6,9%	75,9%	17,2%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	1	1	2
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	1	1	2
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	3	2	1	6
	%	50,0%	33,3%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseler	f	9	12	5	26
	%	34,6%	46,2%	19,2%	100,0%

Tablo 30’da görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %25,0’inin (n=4), fen liselerindeki öğretmenlerin %60,0’ının (n=3), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %6,9’unun (n=2), güzel sanatlar ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %50,0’sinin (n=3), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %34,6’sının (n=9) “Konuların işlenişinde yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta giden bir yöntem izlenmiştir.” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 30’da araştırmaya katılan öğretmenlerin “Konuların işlenişinde yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta giden bir yöntem izlenmiştir.” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen lisesindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı

verenlerin mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenler olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise güzel sanatlar ve spor lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 31

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin, kitaptan verimli şekilde yararlanmalarını sağlayacak unsurlara yer verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	2	11	3	16
	%	12,5%	68,8%	18,8%	100,0%
Fen Lisesi	f	2	1	2	5
	%	40,0%	20,0%	40,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	0	17	12	29
	%	,0%	58,6%	41,4%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	0	2	2
	%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	1	1	2
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	5	0	6
	%	16,7%	83,3%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	5	17	4	26
	%	19,2%	65,4%	15,4%	100,0%

Tablo 31’de görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %12,5’inin (n=2), fen liselerindekilerin %40,0’ının (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerinde, güzel sanatlar liselerinde ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,7’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %19,2’sinin (n=5) “Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin, kitaptan verimli şekilde yararlanmalarını sağlayacak unsurlara yer verilmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri görülmüştür. Tablo 31’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin, kitaptan verimli şekilde yararlanmalarını sağlayacak unsurlara yer verilmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin sosyal bilimler

liselerindeki öğretmenler, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise güzel sanatlar lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 32

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Metni açıklamak, pekiştirmek ve yorumlamak için kullanılan görsel unsurlar metinle uyumlu olacak biçimde verilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	2	9	5	16
	%	12,5%	56,5%	31,5%	100,0%
Fen Lisesi	f	2	2	1	5
	%	40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	5	20	4	29
	%	17,2%	69,0%	13,8%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	1	0	1	2
	%	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	1	1	0	2
	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	2	1	3	6
	%	33,3%	16,7%	50,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseler	f	10	10	6	26
	%	38,5%	38,5%	23,1%	100,0%

Tablo 32’de görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %12,5’inin (n=2), fen liselerindeki öğretmenlerin %40,0’ının (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %17,2’sinin (n=5), güzel sanatlar ve spor liselerindeki öğretmenlerin %50,0’sinin (n=1), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %33,3’ünün (n=2), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %38,5’inin (n=10) “Metni açıklamak, pekiştirmek ve yorumlamak için kullanılan görsel unsurlar metinle uyumlu olacak biçimde verilmiştir.” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 32’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Metni açıklamak, pekiştirmek ve yorumlamak için kullanılan görsel unsurlar metinle uyumlu olacak biçimde verilmiştir.” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin güzel sanatlar ve spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenler

olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise güzel sanatlar lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

4. 3. 2. Görev Yapılan Okul Türüne Göre Ders Kitabının Dil, Anlatım ve Üslup Özelliklerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Araştırma kapsamında öğretmenlerin ders kitabının dil, anlatım ve üslup özelliklerine yönelik görüşlerinin görev yaptıkları okul türüne göre dağılımları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 33-41’de gösterilmiştir.

Tablo 33

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Yaşayan Türkçe doğru güzel etkili kullanılmıştır ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin anlayabileceği şekildedir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	10	4	2	16
	%	62,5%	25,0%	12,5%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	2	0	5
	%	60,0%	40,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	7	18	4	29
	%	24,1%	62,1%	13,8%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	2	0	0	2
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	1	1	0	2
	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	4	2	0	6
	%	66,7%	33,3%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseler	f	18	8	0	26
	%	69,2%	30,8%	,0%	100,0%

Tablo 33’te görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %62,5’inin (n=10), fen liselerindeki öğretmenlerin %60,0’ının (n=3), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %24,1’inin (n=7), güzel sanatlar lisesindekilerin %100 (n=2), spor liselerindeki öğretmenlerin %50,0’sinin (n=1), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin

%66,7'sinin (n=4), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %69,2'sinin (n=18) “Yaşayan Türkçe doğru güzel etkili kullanılmıştır ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin anlayabileceği şekildedir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 33'te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Yaşayan Türkçe doğru güzel etkili kullanılmıştır ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin anlayabileceği şekildedir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin güzel sanatlar lisesindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenler olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise yine mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenler olduğu görülmektedir.

Tablo 34

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyelerine uygun yeni kelimeleri öğrenmelerine fırsat veren zengin ve akıcı Türkçenin kullanılmasına özen gösterilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Dağılımları

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	5	7	4	16
	%	31,2%	43,8%	25,0%	100,0%
Fen Lisesi	f	2	3	0	5
	%	40,0%	60,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	2	22	5	29
	%	6,9%	75,9%	17,2%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	1	1	0	2
	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	1	1	0	2
	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	2	3	1	6
	%	33,3%	50,0%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	9	15	2	26
	%	34,6%	57,7%	7,7%	100,0%

Tablo 34'te görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %31,5'inin (n=5), fen liselerindeki öğretmenlerin %40,0'ının (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %6,9'unun (n=2), güzel sanatlar lisesindekilerin %50'sinin (n=1), spor liselerindeki öğretmenlerin %50,0'sinin (n=1), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin

%33,3'ünün (n=2), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %34,6'sının (n=9) “Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyelerine uygun yeni kelimeleri öğrenmelerine fırsat veren zengin ve akıcı Türkçenin kullanılmasına özen gösterilmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 34’te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyelerine uygun yeni kelimeleri öğrenmelerine fırsat veren zengin ve akıcı Türkçenin kullanılmasına özen gösterilmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin güzel sanatlar ve spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenler olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise Anadolu liselerindeki öğretmenler olduğu görülmektedir.

Tablo 35

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Cümleler, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin zihnindeki bilgilerin yapılandırılmasına yönelik olarak kurulmuştur” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	6	9	1	16
	%	37,5%	56,2%	6,2%	100,0%
Fen Lisesi	f	4	1	0	5
	%	80,0%	20,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	2	18	9	29
	%	6,9%	62,1%	31,0%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	2	4	0	6
	%	33,3%	66,7%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	9	15	2	26
	%	34,6%	57,7%	7,7%	100,0%

Tablo 35’te görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %37,5’inin (n=6), fen liselerindekilerin %80,0’inin (n=4), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %6,9’unun (n=2), güzel sanatlar liselerinde ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0

(n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %33,3'ünün (n=2), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %34,6'sının (n=9) “Cümleler, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin zihnindeki bilgilerin yapılandırılmasına yönelik olarak kurulmuştur” ifadesine evet cevabı verdikleri görülmüştür. Tablo 35’te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Cümleler, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin zihnindeki bilgilerin yapılandırılmasına yönelik olarak kurulmuştur” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin spor ve güzel sanatlar liselerindeki öğretmenler, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 36

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Paragraf düzenleme kurallarına uyulmuş, ve paragraflar arasındaki anlam ve mantık ilişkisine dikkat edilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	8	7	1	16
	%	50,0%	43,8%	6,2%	100,0%
Fen Lisesi	f	4	0	1	5
	%	80,0%	,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	10	18	1	29
	%	34,5%	62,1%	3,4%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	1	1	0	2
	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	5	1	0	6
	%	83,3%	16,7%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	18	8	0	26
	%	69,2%	30,8%	,0%	100,0%

Tablo 36’da görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %50,0'sinin (n=8), fen liselerindekilerin %80,0'inin (n=4), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %34,5'inin (n=10), güzel sanatlar liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), spor liselerindeki öğretmenlerin %50,0'sinin (n=1), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin

%83,3'ünün (n=5), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %69,2'sinin (n=18) "Paragraf düzenleme kurallarına uyulmuş, ve paragraflar arasındaki anlam ve mantık ilişkisine dikkat edilmiştir" ifadesine evet cevabı verdikleri görülmüştür. Tablo 36'ya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin "Paragraf düzenleme kurallarına uyulmuş ve paragraflar arasındaki anlam ve mantık ilişkisine dikkat edilmiştir" ifadesi için en yüksek "evet" cevabını verenlerin sosyal bilimler lisesindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok "kısmen" yanıtı verenlerin güzel sanatlar liselerindeki öğretmenler, en çok "hayır" cevabı verenlerin ise fen lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 37

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre "Cümle uzunlukları, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyesine uygun olarak düzenlenmiştir" İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	7	8	1	16
	%	43,8%	50,0%	6,2%	100,0%
Fen Lisesi	f	4	0	1	5
	%	80,0%	,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	3	16	10	29
	%	10,3%	55,2%	34,5%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	1	0	1	2
	%	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	3	3	0	6
	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	15	10	1	26
	%	57,7%	38,5%	3,8%	100,0%

Tablo 37'de görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %43,8'inin (n=7), fen liselerindekilerin %80,0'inin (n=4), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %10,3'ünün (n=3), güzel sanatlar liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), spor liselerindeki öğretmenlerin %50,0'sinin (n=1), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %50,0'sinin (n=3), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %57,7'sinin (n=15)

“Cümle uzunlukları, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyesine uygun olarak düzenlenmiştir.” ifadesine evet cevabı verdikleri görülmüştür. Tablo 37’ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin “Cümle uzunlukları, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyesine uygun olarak düzenlenmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar liselerindeki öğretmenler, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise spor lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 38

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Türkçenin kullanımında Türk dili ve kurallarına uyulmuştur.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	13	3	0	16
	%	81,2%	18,8%	6,2%	100,0%
Fen Lisesi	f	4	1	0	5
	%	80,0%	20,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	18	10	1	29
	%	62,1%	34,5%	3,4%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	2	0	0	2
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	1	1	0	2
	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	4	2	0	6
	%	66,7%	33,3%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	24	2	0	26
	%	92,3%	7,7%	,0%	100,0%

Tablo 38’de görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %81,2’sinin (n=13), fen liselerindekilerin %80,0’inin (n=4), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %62,1’inin (n=18), güzel sanatlar liselerinde tüm öğretmenlerin %100,0 (n=2), spor liselerindeki öğretmenlerin %50,0’sinin (n=1), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %66,4’ünün (n=4), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %92,3’ünün (n=24) “Türkçenin kullanımında Türk dili ve kurallarına uyulmuştur” ifadesine evet cevabı

verdikleri görülmüştür. Tablo 38'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin "Türkçenin kullanımında Türk dili ve kurallarına uyulmuştur" ifadesi için en yüksek "evet" cevabını verenlerin güzel sanatlar liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok "kısmen" yanıtı verenlerin mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin olduğu, yine en çok "hayır" cevabı verenlerin mesleki ve teknik Anadolu öğretmenlerinin olduğu görülmektedir.

Tablo 39

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre "Konular işlenirken doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılmıştır" İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	8	8	0	16
	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Fen Lisesi	f	4	1	0	5
	%	80,0%	20,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	6	20	3	29
	%	20,7%	69,0%	10,3%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	2	0	0	2
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	4	2	0	6
	%	66,7%	33,3%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	18	8	0	26
	%	69,2%	30,8%	,0%	100,0%

Tablo 39'da görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %50,0'sinin (n=8), fen liselerindekilerin %80,0'inin (n=4), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %20,7'sinin (n=6), güzel sanatlar liselerindeki öğretmenlerin %100,0'ünün (n=2), spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %66,7'sinin (n=4), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %69,2'sinin (n=18) "Konular işlenirken doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılmıştır." ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 39'da araştırmaya katılan öğretmenlerin "Konular

işlenirken doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılmıştır.” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin güzel sanatlar liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin spor liselerindeki öğretmenler, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 40

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Kelimeler nüanslara dikkat edilerek seçilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	3	13	0	16
	%	18,8%	81,2%	,0%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	1	1	5
	%	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	3	23	3	29
	%	10,3%	79,3%	10,3%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	5	0	6
	%	16,7%	83,3%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	9	13	4	26
	%	34,6%	50,0%	15,4%	100,0%

Tablo 40’ta görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %18,8’inin (n=3), fen liselerindekilerin %60,0’ının (n=3), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %10,3’ünün (n=3), güzel sanatlar ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,7’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %34,6’sının (n=9) “Kelimeler nüanslara dikkat edilerek seçilmiştir.” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 40’ta araştırmaya katılan öğretmenlerin “Kelimeler nüanslara dikkat edilerek seçilmiştir.” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok

“kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar ve spor liselerindeki öğretmenler olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin fen lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 41

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Metinlerde akıcılık, mantık dokusu ve fikir bütünlüğü sağlanmıştır” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	2	14	0	16
	%	12,5%	87,5%	,0%	100,0%
Fen Lisesi	f	4	1	1	5
	%	80,0%	20,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	4	23	2	29
	%	13,8%	79,3%	6,9%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	5	0	6
	%	16,7%	83,3%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	12	13	1	26
	%	46,2%	50,0%	3,8%	100,0%

Tablo 41’de görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %12,5’inin (n=2), fen liselerindekilerin %80,0’inin (n=4), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %13,8’inin (n=4), güzel sanatlar ve spor liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,7’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %46,2’sinin (n=12) “Metinlerde akıcılık, mantık dokusu ve fikir bütünlüğü sağlanmıştır” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 41’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Metinlerde akıcılık, mantık dokusu ve fikir bütünlüğü sağlanmıştır” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar ve spor liselerindeki öğretmenler olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenleri olduğu görülmektedir.

4. 3. 3. Görev Yapılan Okul Türüne Göre Okutulan Ders kitabının Öğrenme, Öğretme ve Ölçme- Değerlendirme Özelliklerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Araştırma kapsamında öğretmenlerin ders kitabının öğrenme-öğretme ve ölçme-değerlendirme özelliklerine yönelik görüşlerinin görev yaptıkları okul türüne göre dağılımları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 42-50’de gösterilmiştir

Tablo 42

Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre “Konular Görev Yaptığım Okul Öğrencilerinin Muhakemeye, Bağımsız ve Yaratıcı Düşünmeye, Kıyaslamaya ve Edinilen Bilgilerden Hareketle Sonuçlar Çıkartmaya Yöneltecek Şekilde işlenmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	5	8	3	16
	%	31,2	50,0%	18,8%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	2	0	5
	%	60,0%	40,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	2	14	13	29
	%	6,9%	48,3%	44,8%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	0	2	2
	%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	0	2	2
	%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	0	5	1	6
	%	,0%	83,3%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	4	18	4	26
	%	15,4%	69,2%	15,4%	100,0%

Tablo 42’de görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %31,2’sinin (n=5), fen liselerindekilerin %60,0’ının (n=3), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %6,9’unun (n=2), güzel sanatlar liselerindeki ve spor liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %66,7’sinin (n=4), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %69,2’sinin (n=18). “Konular görev yaptığım okul öğrencilerinin muhakemeye, bağımsız ve yaratıcı düşünmeye, kıyaslamaya ve edinilen bilgilerden hareketle sonuçlar çıkartmaya yöneltecek şekilde işlenmiştir” ifadesine evet

cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 42’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Konular görev yaptığım okul öğrencilerinin muhakemeye, bağımsız ve yaratıcı düşünmeye, kıyaslamaya ve edinilen bilgilerden hareketle sonuçlar çıkartmaya yöneltecek şekilde işlenmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise güzel sanatlar ve spor liselerindeki öğretmenler olduğu görülmektedir.

Tablo 43

Öğretmenlerin “Konularla İlgili Hazırlık Çalışmalarının Görev Yaptığım Okuldaki Öğrenciyi Düşünmeye ve Araştırmaya Yöneltecek Şekilde Olmasına Dikkat Edilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	4	12	4	16
	%	25,0	75,0%	,0%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	2	0	5
	%	60,0%	40,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	4	9	16	29
	%	13,8%	31,0%	55,2%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	0	2	2
	%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	1	1	2
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	2	4	0	6
	%	33,3%	66,7%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	6	17	3	26
	%	23,1%	65,4%	11,5%	100,0%

Tablo 43’te görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %25’inin (n=4), fen liselerindekilerin %60,0’ının (n=3), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %13,8’inin (n=4), güzel sanatlar liselerindeki ve spor liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %33,3’ünün (n=2), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin 23,1’inin (n=6). “Konularla ilgili hazırlık çalışmalarının görev yaptığım okuldaki öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek şekilde olmasına dikkat

edilmiştir.” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 43’te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Konularla ilgili hazırlık çalışmalarının görev yaptığım okuldaki öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek şekilde olmasına dikkat edilmiştir.” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin Anadolu liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise güzel sanatlar liselerindeki öğretmenler olduğu görülmektedir.

Tablo 44

Öğretmenlerin “Görev Yaptığım Okuldaki Öğrencinin Yeni Bilgileri Ezberlemesi Değil, Zihninde Yapılandırması Hedeflenmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	6	8	2	16
	%	37,5	50,0%	12,5%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	2	0	5
	%	60,0%	40,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	1	15	13	29
	%	3,4%	51,7%	44,8%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	0	2	2
	%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	4	1	6
	%	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	7	16	3	26
	%	26,9%	61,5%	11,5%	100,0%

Tablo 44’te görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %37,5’inin (n=6), fen liselerindekilerin %60,0’ının (n=3), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %3,4’ünün (n=1), güzel sanatlar liselerindeki ve spor liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,7’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %26,9’unun (n=7) “Görev yaptığım okuldaki öğrencinin yeni bilgileri ezberlemesi değil, zihninde yapılandırması hedeflenmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 44’te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Görev yaptığım

okuldaki öğrencinin yeni bilgileri ezberlemesi değil, zihninde yapılandırması hedeflenmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise güzel sanatlar liselerindeki öğretmenler olduğu görülmektedir.

Tablo 45

Öğretmenlerin “Öğrenme Yöntemleri ve Stratejileri Dikkate Alınmış ve Görev Yaptığım Okuldaki Öğrencinin Üst Düzey (Metakognitif) Düşünme Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Hazırlanmıştır” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	4	8	2	16
	%	25,0	50,0%	25,0%	100,0%
Fen Lisesi	f	2	2	1	5
	%	40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	1	15	13	29
	%	3,4%	51,7%	44,8%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	0	2	2
	%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	1	1	2
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	4	1	6
	%	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	5	15	6	26
	%	19,2%	57,7%	23,1%	100,0%

Tablo 45’te görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %25,0’inin (n=4), fen liselerindekilerin %40,0’ının (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %3,4’ünün (n=1), güzel sanatlar liselerindeki ve spor liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,7’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %19,2’sinin (n=5) “Öğrenme Yöntemleri ve Stratejileri Dikkate Alınmış ve Görev Yaptığım Okuldaki Öğrencinin Üst Düzey (Metakognitif) Düşünme Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Hazırlanmıştır” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 45’te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Öğrenme

Yöntemleri ve Stratejileri Dikkate Alınmış ve Görev Yaptığım Okuldaki Öğrencinin Üst Düzey (Metakognitif) Düşünme Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Hazırlanmıştır” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise güzel sanatlar liselerindeki öğretmenler olduğu görülmektedir.

Tablo 46

Öğretmenlerin “Konular Programın İlgili Temel Becerileri ile Alt Becerilerini Kazandıracak Şekilde Düzenlenmiş ve Görev Yaptığım Okuldaki Öğrencilerin Etkin Rol Almasına İmkân Verecek Biçimde İşlenmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	4	7	5	16
	%	25,0	43,8%	31,2%	100,0%
Fen Lisesi	f	2	2	1	5
	%	40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	0	20	9	29
	%	,0%	79,0%	31,0%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	5	0	6
	%	16,7%	83,3%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	6	15	5	26
	%	23,1%	57,7%	19,2%	100,0%

Tablo 46’da görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %25,0’inin (n=4), fen liselerindekilerin %40,0’inin (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki, güzel sanatlar liselerindeki ve spor liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,7’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %23,1’inin (n=6) “Konular programın ilgili temel becerileri ile alt becerilerini kazandıracak şekilde düzenlenmiş ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin

etkin rol almasına imkân verecek biçimde işlenmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 46’da araştırmaya katılan öğretmenlerin “Konular programının ilgili temel becerileri ile alt becerilerini kazandıracak şekilde düzenlenmiş ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin etkin rol almasına imkân verecek biçimde işlenmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar ve spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise Anadolu liselerindeki öğretmenler olduğu görülmektedir.

Tablo 47

Öğretmenlerin “Değerlendirmeye İlişkin Unsurlar Ölçme-Değerlendirme İlke ve Teknikleri Dikkate Alınarak Düzenlenmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	7	8	1	16
	%	43,8	50,0%	6,2%	100,0%
Fen Lisesi	f	2	3	0	5
	%	40,0%	60,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	5	21	3	29
	%	17,2%	72,4%	10,3%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	4	1	6
	%	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	10	11	5	26
	%	38,5%	42,5%	19,2%	100,0%

Tablo 47’de görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %43,8’inin (n=7), fen liselerindekilerin %40,0’ının (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %17,2’sinin (n=5), güzel sanatlar liselerindeki ve spor liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,7’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %38,5’inin (n=10) “Değerlendirmeye ilişkin unsurlar

ölçme-değerlendirme ilke ve teknikleri dikkate alınarak düzenlenmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 47’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Değerlendirmeye ilişkin unsurlar ölçme-değerlendirme ilke ve teknikleri dikkate alınarak düzenlenmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin Anadolu liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar ve spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenler olduğu görülmektedir.

Tablo 48

Öğretmenlerin “Her Ünite ve Bölümün Sonunda Öğrenciye Konularla İlgili Bilgi, Beceri, Değer, Tutum ve Yeterliklerin Kazandırılıp Kazandırılmadığını Ölçmeye Yarayan Değerlendirme Sorularına Yer Verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	9	7	0	16
	%	56,2	43,8%	,0%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	2	0	5
	%	60,0%	40,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	16	10	3	29
	%	55,2%	34,5%	10,3%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	2	0	0	2
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	2	4	0	6
	%	33,3%	66,7%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	17	8	1	26
	%	65,4%	30,8%	3,8%	100,0%

Tablo 48’de görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %56,2’sinin (n=9), fen liselerindekilerin %60,0’ının (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerindekilerin %55,2’sinin (n=16), güzel sanatlar liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), spor liselerindekilerin %100’ünün (n=2), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %33,3’ünün (n=2), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %65,4’ünün (n=17) “Her ünite ve bölümün sonunda öğrenciye konularla ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve

yeterliklerin kazandırılıp Kazandırılmadığını ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yer verilmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 48’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Her ünite ve bölümün sonunda öğrenciye konularla ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yer verilmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar lisesindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenler olduğu görülmektedir.

Tablo 49

Öğretmenlerin “Çoktan Seçmeli, Doğru-Yanlış, Boşluk Doldurma, Eşleştirme, Yazılı Yoklama Ve Benzeri Sonuç Değerlendirme Teknikleri İle İlgili Ürün Dosyası, Değerlendirme, Performans Değerlendirme, Gözlem Formu Gibi Süreç Değerlendirme Tekniklerine Yer Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	9	7	0	16
	%	56,5	43,8%	,0%	100,0%
Fen Lisesi	f	5	0	0	5
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	16	10	3	29
	%	55,2%	34,5%	10,3%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	1	1	0	2
	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	4	2	0	6
	%	66,7%	33,3%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	16	8	2	26
	%	61,5%	30,8%	7,7%	100,0%

Tablo 49’da görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %56,5’inin (n=9), fen liselerindekilerin %100,0’ünün (n=5), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %55,2’sinin (n=16), güzel sanatlar liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), spor liselerindekilerin %50,0’sinin (n=1), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin

%66,7'sinin (n=4), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %61,5'inin (n=16) “Çoktan seçmeli, doğru-yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, yazılı yoklama ve benzeri sonuç değerlendirme teknikleri ile ilgili ürün dosyası, değerlendirme, performans değerlendirme, gözlem formu gibi süreç değerlendirme tekniklerine yer verilmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 49’da araştırmaya katılan öğretmenlerin) “Çoktan seçmeli, doğru-yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, yazılı yoklama ve benzeri sonuç değerlendirme teknikleri ile ilgili ürün dosyası, değerlendirme, performans değerlendirme, gözlem formu gibi süreç değerlendirme tekniklerine yer verilmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenler olduğu görülmektedir.

Tablo 50

Öğretmenlerin “Ölçme Değerlendirme Bölümü, Görev Yaptığım Okuldaki Öğrenci Seviyesine Uygundur” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	4	9	3	16
	%	25,0	56,2%	18,8%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	2	0	5
	%	60,0%	40,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	10	12	7	29
	%	34,5%	41,4%	24,1%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	2	0	0	2
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	4	1	6
	%	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	12	9	5	26
	%	46,2%	34,6%	19,2%	100,0%

Tablo 50’de görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %25,0’inin (n=4), fen liselerindekilerin %60,0’ının (n=3), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %34,5’inin (n=10), güzel sanatlar liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), spor liselerindekilerin %100,0’ünün (n=2), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %16,7’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %46,2’sinin (n=12) “Ölçme değerlendirme bölümü, görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygundur” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 50’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Ölçme değerlendirme bölümü, görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygundur” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenler olduğu görülmektedir.

4. 3. 4. Görev Yapılan Okul Türüne Göre Okutulan Ders kitabının Teknik, Tasarım ve Düzenlemesine (Bıçimsel) Yönelik Öğretmen Görüşleri

Araştırma kapsamında öğretmenlerin ders kitabının bıçimsel özelliklerine yönelik görüşlerinin görev yaptıkları okul türüne göre dağılımları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 51-55’ te gösterilmiştir.

Tablo 51

Öğretmenlerin “Sayfa tasarımlarında resim, fotoğraf, grafik, şema, plan, harita ve benzeri görsel unsurların yerleştirilmesinde görsel algını yanı sıra bunların eğitcilik ve öğreticilik niteliğine de önem verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	4	11	1	16
	%	25,0	68,8%	6,2%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	2	0	5
	%	60,0%	40,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	7	20	2	29
	%	24,1%	69,0%	6,9%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	0	2	2
	%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	1	1	0	2
	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	0	3	3	6
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	10	10	6	26
	%	38,5%	38,5%	23,1%	100,0%

Tablo 51’de görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %25,0’inin (n=4), fen liselerindekilerin %60,0’ının (n=3), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %24,1’inin (n=7), güzel sanatlar ve sosyal bilimler liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), spor liselerindekilerin %50,0’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %38,5’inin (n=10) “Sayfa tasarımlarında resim, fotoğraf, grafik, şema, plan, harita ve benzeri görsel unsurların yerleştirilmesinde görsel algını yanı sıra bunların eğitcilik ve öğreticilik niteliğine de önem verilmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 51’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Sayfa tasarımlarında resim, fotoğraf, grafik, şema, plan, harita ve benzeri görsel unsurların yerleştirilmesinde görsel algını yanı sıra bunların eğitcilik ve öğreticilik niteliğine de önem verilmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenler

olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin ise güzel sanatlar liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmektedir.

Tablo 52

Öğretmenlerin “Görsel unsur öğrencilerin gelişim basamaklarına uygun; görsel algı yönünden ise renk uyumuna dikkat edilerek açık, temiz ve net bir baskıyla hazırlanmıştır” ifadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	4	9	3	16
	%	25,0	56,2%	18,8%	100,0%
Fen Lisesi	f	4	0	1	5
	%	80,0%	,0%	20,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	8	18	3	29
	%	27,6%	62,1%	10,3%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	3	2	6
	%	16,7%	50,0%	33,3%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	13	8	5	26
	%	50,0%	30,8%	19,2%	100,0%

Tablo 52’de görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %25,0’inin (n=4), fen liselerindekilerin %80,0’inin (n=4), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %27,6’sının (n=8), güzel sanatlar ve spor liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler liselerindekilerin %16,7’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %50,0’sinin (n=13) “Görsel unsur öğrencilerin gelişim basamaklarına uygun; görsel algı yönünden ise renk uyumuna dikkat edilerek açık, temiz ve net bir baskıyla hazırlanmıştır” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 52’de araştırmaya katılan öğretmenlerin “Görsel unsur öğrencilerin gelişim basamaklarına uygun; görsel algı yönünden ise renk uyumuna dikkat edilerek açık, temiz ve net bir baskıyla hazırlanmıştır” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar ve

spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin sosyal bilimler lisesindeki öğretmenlerin olduğu görülmektedir.

Tablo 53

Öğretmenlerin “Konuların daha iyi öğrenebilmesi için açıklayıcı, tamamlayıcı ve eğitici nitelikteki öğretime yardımcı (harita, kroki, fotoğraf, şema, grafik, resim vb.) görsel unsurlara yeterince yer verilmiştir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	0	13	3	16
	%	,0	81,2%	18,8%	100,0%
Fen Lisesi	f	3	2	0	5
	%	60,0%	40,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	4	19	6	29
	%	13,8%	65,5%	20,7%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	1	4	1	6
	%	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	8	11	7	26
	%	30,8%	42,3%	26,9%	100,0%

Tablo 53’te görüldüğü gibi Anadolu, güzel sanatlar ve spor liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), fen liselerindeki öğretmenlerin %60,0’ının (n=3), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %13,8’inin (n=4), sosyal bilimler liselerindekilerin %16,7’sinin (n=1), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %30,8’inin (n=13) “Konuların daha iyi öğrenebilmesi için açıklayıcı, tamamlayıcı ve eğitici nitelikteki öğretime yardımcı (harita, kroki, fotoğraf, şema, grafik, resim vb.) görsel unsurlara yeterince yer verilmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 53’te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Konuların daha iyi öğrenebilmesi için açıklayıcı, tamamlayıcı ve eğitici nitelikteki öğretime yardımcı (harita, kroki, fotoğraf, şema, grafik, resim vb.) görsel unsurlara yeterince yer verilmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel

sanatlar ve spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin Anadolu imam hatip lisesindeki öğretmenlerin olduğu görülmektedir.

Tablo 54

Öğretmenlerin “Kitaplarda yer alan başlıklar sistematik biçimde düzenlenmiş ve ikonografik bir sistem oluşturulmuştur” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	5	11	0	16
	%	31,2	68,8%	,0%	100,0%
Fen Lisesi	f	2	3	0	5
	%	40,0%	60,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	9	17	3	29
	%	31,0%	58,6%	10,3%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	3	2	1	6
	%	50,0%	33,3%	16,7%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	15	8	3	26
	%	57,7%	30,8%	11,5%	100,0%

Tablo 54’te görüldüğü gibi Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %31,2’sinin (n=5), fen liselerindeki öğretmenlerin %40,0’ının (n=2), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %31,0’ının (n=9), güzel sanatlar ve spor liselerindeki hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0), sosyal bilimler lisesindekilerin %50,0’sinin (n=3), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %57,7’sinin (n=15) “Kitaplarda yer alan başlıklar sistematik biçimde düzenlenmiş ve ikonografik bir sistem oluşturulmuştur” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 54’te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Kitaplarda yer alan başlıklar sistematik biçimde düzenlenmiş ve ikonografik bir sistem oluşturulmuştur” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar ve

spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu, en çok “hayır” cevabı verenlerin sosyal bilimler lisesindeki öğretmenlerin olduğu görülmektedir.

Tablo 55

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Kitaplarda yer alacak Türk bayrağı, “Türk Bayrağı Kanunu” ve “Türk Bayrağı Tüzüğü”ne uygun olarak verilmiştir” İfadesine Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Okul Türü		EVET	KISMEN	HAYIR	TOPLAM
Anadolu Lisesi	f	14	2	0	16
	%	87,5%	12,5%	,0%	100,0%
Fen Lisesi	f	5	0	0	5
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	f	26	3	0	29
	%	89,7%	10,3%	,0%	100,0%
Güzel Sanatlar Lisesi	f	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Spor Liseleri	f	2	0	0	2
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Sosyal Bilimler Lisesi	f	6	0	0	6
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Anadolu İmam Hatip Liseleri	f	24	2	0	26
	%	92,3%	7,7%	,0%	100,0%

Tablo 55’te görüldüğü gibi Anadolu lisesindeki öğretmenlerin %87,5’inin (n=14), fen liselerindekilerin %100,0’ünün (n=5), mesleki ve teknik Anadolu liselerindeki öğretmenlerin %89,7’sinin (n=26), güzel sanatlar liselerinde hiçbir öğretmenin %0,0 (n=0) spor liselerindeki öğretmenlerin %100,0’ünün (n=2), sosyal bilimler liselerindeki öğretmenlerin %100,0’ünün (n=6), Anadolu imam hatip liselerindeki öğretmenlerin %92,3’ünün (n=24) “Kitaplarda yer alacak Türk bayrağı, “Türk Bayrağı Kanunu” ve “Türk Bayrağı Tüzüğü”ne uygun olarak verilmiştir” ifadesine evet cevabı verdikleri belirlenmiştir. Tablo 55’te araştırmaya katılan öğretmenlerin “Kitaplarda yer alacak Türk bayrağı, “Türk Bayrağı Kanunu” ve “Türk Bayrağı Tüzüğü”ne uygun olarak verilmiştir” ifadesi için en yüksek “evet” cevabını verenlerin fen, sosyal bilimler ve spor liselerindeki öğretmenlerin olduğu görülmüştür. En çok “kısmen” yanıtı verenlerin güzel sanatlar

liselerindeki öğretmenler olduğu, bu maddeye “hayır” cevabı veren hiçbir öğretmen olmadığı görülmektedir.

4. 4. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Öğrenim Durumu Bazında Ders Kitaplarına İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında farklı tür okullarda görev yapan edebiyat öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre ders kitaplarının içerik ve kazanım, dil ve anlatım, ölçme-değerlendirme, teknik tasarım (biçim) özelliklerine yönelik görüşlerinin değişip değişmediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları verilmiştir.

4. 4. 1. İçerik-Kazanım Yönünden Öğretmen Görüşleri

Araştırma kapsamında öğretmenlerin ders kitabının içerik ve kazanımlarına yönelik görüşlerinin öğrenim durumuna göre dağılımları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 56’da gösterilmiştir.

Tablo 56

Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Ders Kitabının İçerik ve Kazanım Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Maddeler	Öğrenim durumu	Evet		Kısmen		Hayır	
		f	%	f	%	f	%
M1	Lisans	23	35,9	32	50,0	9	14,1
	Yüksek lisans	5	22,7	14	63,6	3	13,6
M2	Lisans	11	17,2	33	51,6	20	31,2
	Yüksek lisans	2	9,1	10	45,5	10	45,5
M3	Lisans	9	14,1	37	57,8	18	28,1
	Yüksek lisans	2	9,1	14	63,6	6	27,3
M4	Lisans	14	21,9	28	43,8	22	34,4
	Yüksek lisans	4	18,2	5	22,7	13	59,1
M5	Lisans	11	17,2	37	57,8	16	25,0
	Yüksek lisans	3	13,6	12	54,5	7	31,8
M6	Lisans	15	23,4	29	45,3	20	31,2
	Yüksek lisans	1	4,5	12	54,5	9	40,9
M7	Lisans	12	18,8	34	53,1	18	28,1
	Yüksek lisans	4	18,2	10	45,5	8	36,4
M8	Lisans	17	26,6	39	60,9	8	12,5
	Yüksek lisans	5	22,7	15	68,2	2	9,1
M9	Lisans	13	20,3	36	56,2	15	23,4
	Yüksek lisans	5	22,7	7	31,8	10	45,5
M10	Lisans	10	15,6	43	67,2	11	17,2
	Yüksek lisans	3	13,6	15	68,2	4	18,2
M11	Lisans	17	26,6	33	51,6	14	21,9
	Yüksek lisans	5	22,7	11	50,0	6	27,3
M12	Lisans	16	25,0	35	54,7	13	20,3
	Yüksek lisans	5	22,7	16	72,7	1	4,5
M13	Lisans	9	14,1	35	54,7	20	31,2
	Yüksek lisans	1	4,5	17	77,3	4	18,2
M14	Lisans	18	28,1	29	45,3	17	26,6
	Yüksek lisans	5	22,7	14	63,6	3	13,6

Tablo 56’da görüldüğü gibi öğretmenlerin ders kitabının içerik ve kazanımlarına yönelik görüşlerinin öğrenim durumuna göre dağılımları tespit edilmiş, buna göre lisans mezunu öğretmenlerin en çok katıldıkları maddenin 1.Madde olan “Konular ve üniteler görev

yaptığım okuldaki öğrencilere öğretilmesi için uygundur” ifadesi olduğu; en az katıldıkları maddenin ise 4.Madde olan “Ünite, bölüm ve konular arasında görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun olarak programa uygun bir dağılım vardır” ifadesi olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin en çok katıldıkları maddelerin 1, 8, 9, 11, 12 ve 14.Maddeler olduğu; en az katıldıkları maddenin ise 4.Madde olduğu görülmektedir.

4. 4. 2. Dil Anlatım ve Üslup Yönünden Öğretmen Görüşleri

Araştırma kapsamında öğretmenlerin öğrenim durumuna göre ders kitabının dil ve anlatım özelliklerine yönelik görüşlerinin dağılımları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 57’de gösterilmiştir.

Tablo 57

Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Ders Kitabının Dil Anlatım ve Üslup Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Maddeler	Öğrenim durumu	Evet		Kısmen		Hayır	
		f	%	f	%	f	%
M1	Lisans	36	56,2	24	37,5	4	6,2
	Yüksek lisans	9	40,9	11	50,0	2	9,1
M2	Lisans	38	59,4	23	35,9	3	4,7
	Yüksek lisans	12	54,5	8	36,4	2	9,1
M3	Lisans	18	28,1	39	60,9	7	10,9
	Yüksek lisans	4	18,2	13	59,1	5	22,7
M4	Lisans	18	28,1	37	57,8	9	14,1
	Yüksek lisans	5	22,7	14	63,6	4	13,6
M5	Lisans	37	57,8	25	39,1	2	3,1
	Yüksek lisans	9	40,9	12	54,5	1	4,5
M6	Lisans	24	37,5	31	48,4	9	14,1
	Yüksek lisans	9	40,9	8	36,5	5	22,7
M7	Lisans	48	75,0	15	23,4	1	1,6
	Yüksek lisans	18	81,8	4	18,2	0	,0
M8	Lisans	31	48,4	31	48,4	2	3,1
	Yüksek lisans	11	50,0	10	45,5	1	4,5
M9	Lisans	16	25,0	43	67,2	5	7,8
	Yüksek lisans	3	13,6	16	72,7	3	13,6
M10	Lisans	18	28,1	44	68,8	2	3,1
	Yüksek lisans	5	22,7	16	72,7	1	4,5

Tablo 57’de görüldüğü gibi öğretmenlerin ders kitabının dil, anlatım ve üslup özelliklerine yönelik görüşlerinin öğrenim durumuna göre dağılımları tespit edilmiş, buna göre lisans mezunu öğretmenlerin en çok katıldıkları maddenin 7.Madde olan “Türkçenin kullanımında, Türk dili ve kurallarına uyulmuştur” ifadesi olduğu; en az katıldıkları maddenin ise 4. Madde olan “Cümleler, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin zihnindeki bilgilerin yapılandırılmasına yönelik olarak kurulmuştur” ifadesi ile 6. Madde olan “Cümle uzunlukları görev yaptığım öğrencilerin seviyesine uygun olarak düzenlenmiştir” ifadesi olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin en çok katıldıkları maddenin de, 7. Madde olduğu; en az katıldıkları maddenin ise 3 ve 6. Maddeler olduğu görülmektedir.

4. 4. 3. Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirme Yönünden Öğretmen Görüşleri

Araştırma kapsamında öğretmenlerin öğrenim durumuna göre ders kitabının öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme özelliklerine yönelik görüşlerinin dağılımları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 58’de gösterilmiştir.

Tablo 58

Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Ders Kitabının Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirme Özellikleri İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Maddeler	Öğrenim durumu	Evet		Kısmen		Hayır	
		f	%	f	%	f	%
M1	Lisans	12	18,8	38	59,4	14	21,9
	Yüksek lisans	2	9,1	13	59,1	7	31,8
M2	Lisans	13	20,3	41	64,1	10	15,6
	Yüksek lisans	6	27,3	6	27,3	10	45,5
M3	Lisans	13	20,3	39	60,9	12	18,8
	Yüksek lisans	5	22,7	8	36,4	9	40,9
M4	Lisans	11	17,2	32	50,0	21	32,8
	Yüksek lisans	2	9,1	15	68,2	5	22,7
M5	Lisans	10	15,5	38	59,4	16	25,0
	Yüksek lisans	3	13,6	15	68,2	4	18,2
M6	Lisans	17	26,6	39	60,9	7	10,9
	Yüksek lisans	7	31,8	12	54,5	3	13,6
M7	Lisans	34	53,1	28	43,8	2	3,1
	Yüksek lisans	15	68,2	5	22,7	2	9,1
M8	Lisans	34	53,1	28	43,8	2	3,1
	Yüksek lisans	17	77,3	2	9,1	3	13,6
M9	Lisans	21	32,8	31	48,4	11	17,2
	Yüksek lisans	11	50,0	6	27,3	5	22,7

Tablo 58’de görüldüğü gibi öğretmenlerin ders kitabının öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirmesine yönelik görüşlerinin öğrenim durumuna göre dağılımları tespit edilmiş, buna göre lisans mezunu öğretmenlerin en çok katıldıkları maddenin 7.Madde olan “Her ünite veya bölümün sonunda öğrenciye konularla ilgili bilgi, beceri, tutum ve yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yer verilmiştir”

ifadesi ile 8.Madde olan “Çoktan seçmeli, doğru yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, yazılı yoklama ve benzeri sonuç değerlendirme teknikleri ile ürün dosyası değerlendirme, performans değerlendirme, gözlem formu gibi süreç değerlendirme tekniklerine yer verilmiştir” ifadesi olduğu; en az katıldıkları maddenin ise 4.Madde olan “Öğrenme yöntemleri ve stratejileri dikkate alınmış ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanmıştır” ifadesi olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin ise en çok katıldıkları maddenin de 8.Madde olduğu; en az katıldıkları maddenin ise 2.Madde olduğu görülmektedir.

4. 4. 4. Teknik, Tasarım ve Düzenleme (Biçim) Yönünden Öğretmen Görüşleri

Araştırma kapsamında öğretmenlerin öğrenim durumuna göre ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme (biçim) özelliklerine yönelik görüşlerinin dağılımları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 59’da gösterilmiştir.

Tablo 59

Öğretmenlerin Öğrenim Durumuna Göre Ders Kitabının Teknik, Tasarım ve Düzenleme (Biçim) Yönünden Özellikleri İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplara Dair Sonuçlar

Maddeler	Öğrenim durumu	Evet		Kısmen		Hayır	
		f	%	f	%	f	%
M1	Lisans	18	28,1	38	59,4	8	12,5
	Yüksek lisans	7	31,8	11	50,0	4	18,2
M2	Lisans	23	35,9	33	51,6	8	12,5
	Yüksek lisans	7	31,8	9	40,9	6	27,3
M3	Lisans	15	23,4	38	59,4	11	17,2
	Yüksek lisans	1	4,5	15	68,2	6	27,3
M4	Lisans	25	39,1	34	53,1	5	7,8
	Yüksek lisans	9	40,9	11	50,0	2	9,1
M5	Lisans	52	81,3	8	12,5	4	6,3
	Yüksek lisans	20	90,9	1	4,5	1	4,5

Tablo 59’da görüldüğü gibi öğretmenlerin ders kitabının teknik, tasarım ve düzenlemesine yönelik görüşlerinin öğrenim durumuna göre dağılımları tespit edilmiş, buna göre lisans mezunu öğretmenlerin en çok katıldıkları maddenin 5. Madde olan “Kitaplarda yer alacak Türk bayrağı, ‘Türk Bayrağı Kanunu’ ve ‘Türk Bayrağı Tüzüğü’ne uygun olarak verilmiştir” ifadesi olduğu; en az katıldıkları maddenin ise 3. Madde olan “Konuların daha

iyi öğrenilebilmesi için açıklayıcı, tamamlayıcı ve eğitici nitelikteki öğretime yardımcı görsel unsurlara yer verilmiştir” ifadesi olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin ise en çok katıldıkları maddenin de yine 5. Madde olduğu; en az katıldıkları maddenin ise 2. ve 3. Maddeler olduğu görülmektedir.

4. 5. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Öğrencilere Yönelik Görüşleri

Araştırma kapsamında öğretmenlerin farklı tür okullarda öğrenim gören öğrencilerin çeşitli özelliklerinin değişiklik göstermesine yönelik görüşleri alınmış verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 60’ta gösterilmiştir.

Tablo 60

Öğretmenlerin “Sizce Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Aşağıdaki Özellikleri Değişiklik Göstermekte Midir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtların Dağılımları

Öğrencinin;	Değişir		Değişmez	
	f	%	f	%
Duyuşsal (istek-tutum) özellikleri	86	100,0	0	0
Bilişsel (başarı/yetenek) özellikleri	85	98,8	1	1,2
Ders çalışma alışkanlığı	85	98,8	1	1,2
İlgilendiği faaliyetler	85	98,8	1	1,2
Gelecek beklentisi	84	97,7	2	2,3
Ders öğrenme kapasitesi	83	96,5	3	3,5
Öğretmenle ilişkileri	82	95,3	4	4,7
Sosyal özellikleri	80	93,0	6	7,0
Aile yapısı	74	86,5	12	14,0
Ekonomik özellikler	70	81,4	16	18,6
Psikomotor (fiziksel) özellikleri	57	66,3	29	33,7

Tablo 60’ta görüldüğü gibi, öğretmenlerin “Sizce farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin aşağıdaki özellikleri değişiklik göstermekte midir?” sorusunda öğretmenlerin %100’ü (n=86) duyuşsal özelliklerinin, %66,3’ü de psikomotor özelliklerinin değişeceğini belirtmiştir. Sadece psikomotor (fiziksel) özellikleri, ekonomik özellikleri ve aile yapısına göre değişmeyeceğine dair yanıtların (yine bu maddelerde de değiştiğine dair görüşün ön planda olduğu unutulmadan) var olduğu görülmüştür. Ancak diğer tüm maddelerde

öğretmenlerin, genel olarak öğrencilerin özelliklerinin okul türlerine göre değişeceğini düşündükleri görülmektedir.

4. 6. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Okullarda Aynı Ders Kitabının Okutulmasına Yönelik Görüşleri

Araştırma kapsamında öğretmenlerin edebiyat derslerinde farklı türdeki okullarda aynı ders kitabının okutulmasına yönelik görüşlerinin dağılımları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 61’de gösterilmiştir.

Tablo 61

Öğretmenlerin “Türk Edebiyatı dersi için farklı tür okullarda aynı kitabın okutulmasını doğru buluyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtların Dağılımları

Görüş	f	%
Evet	14	16,3
Hayır	72	83,7
Toplam	86	100,0

Tablo 61’de görüldüğü gibi, “Türk edebiyatı dersi için farklı tür okullarda aynı kitabın okutulmasını doğru buluyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin %16,3’ünün (n=14) evet, %83,7’sinin (n=72) hayır yanıtı verdikleri belirlenmiştir.

4. 6. 1. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Okullarda Aynı Ders Kitabının Okutulmasına Yönelik Görüşlerinin Okul Türü Bazında Dağılımı

Araştırma kapsamında öğretmenlerin edebiyat derslerinde farklı türdeki okullarda aynı ders kitabının okutulmasına yönelik görüşlerinin dağılımları okul türlerine göre hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 62’de gösterilmiştir.

Tablo 62

Öğretmenlerin Okul Türüne Göre “Türk Edebiyatı dersi için farklı tür okullarda aynı kitabın okutulmasını doğru buluyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtların Dağılımları

Okul türü	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Anadolu Lisesi	4	25	12	75
Fen Lisesi	1	20	4	80
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	3,44	28	96,5
Güzel Sanatlar Lisesi	0	0	2	100
Spor Liseleri	0	0	2	100
Sosyal Bilimler Lisesi	2	33,3	4	66,6
Anadolu İmam Hatip Lisesi	6	23,01	20	76,9

Tablo 62’de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine göre "Edebiyat derslerinde farklı türdeki okullarda aynı ders kitabının okutulmasını doğru buluyor musunuz?" sorusu için en çok evet yanıtını veren öğretmenlerin sosyal bilimler lisesi öğretmenlerinin %33,3'ünün (n=2) olduğu görülmektedir. En çok “hayır” yanıtı verenlerin %100’ünün (n=2) güzel sanatlar ve spor liseleri öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Bu yanıtların (evet- hayır) gerekçeleri incelendiğinde;

Anadolu liselerinde evet diyen Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin gerekçelerini şu şekilde sıraladıkları görülmektedir:

- Zenginlik sağlaması, farklı bakış açısıyla yaklaşılması,
- Tüm okul türlerinde Türk Dili ve Edebiyatı (TDE) öğretiminin aynı olması,
- Öğrencilerin ortak değerler öğrenmelerinin sağlanması
- Ülkemizin sınav ülkesi olması (YGS, LYS vb.)

Yine *Anadolu liselerinde* hayır diyen Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin gerekçelerini şu şekilde belirttikleri görülmektedir.

- Ders kitaplarındaki iletilerin yeterince anlaşılamaması.
- Öğrencilerin bilişsel, psikomotor, duyuşsal, öğrenme kapasitesi vb özellikler farklı olması
- Farklı tür okullarda farklı seviyelerde öğrencilerin olması
- Öğrencilerde bireysel farklılıkların olması

- Öğrencilerin hazır bulunuşlukları, seviyeleri farklı
- Öğrenci farklılıkları dikkate alınarak hazırlanmaması
- Okulların akademik başarılarının farklı olması
- Öğrenci seviyeleri, ilgi ve ihtiyaçlarının farklı olması
- Çünkü meslek liselerinde bu denli yoğun bir müfredat programının işlenmesinin olanaksız olması.

Fen liselerinde görev yapan ve evet diyen tek öğretmenin gerekçesi ise Türk edebiyatı dersinin bir kültür ve sanat dersi olmasıdır.

Yine *Fen liselerinde* görev yapan ve hayır diyen öğretmenlerimiz gerekçelerini şu şekilde sıralamışlardır:

- Öğrenci seviyelerine, branşlarına göre metinler ve konular seçilmemesi
- Öğrenci seviyesi ve ilgi düzeyi farklı olduğu için seçenek hakkının olmaması
- Meslek liselerinde bile her lisenin öğrenci profili ve döngüsünün farklı olması
- Öğrenci seviyelerine ve amaçlara uygun olarak farklı kitaplar okutulmasının gerekli olması.

Meslek liselerinde evet diyen bir öğretmenimiz bazı şartların şu anki tüm okullarda tek tip edebiyat kitabı okutulması uygulaması için yeterli bir gerekçe olduğunu ifade etmiş fakat bu şartların neler olduğunu belirtmemiştir.

Meslek liselerinde hayır diyen edebiyat öğretmenleri ise diğer okullarda görev yapan diğer meslektaşlarının gerekçelerine benzer gerekçeler sunmuşlar ve şu ifadeleri kullanmışlardır:

- Farklı tür okullarda farklı seviyelerde öğrenci gruplarının olması
- Temel bilgiler verilmeli ancak öğrencinin ihtiyacı öğrenme düzeyi, okulda geçirdiği ders saatleri vb. göz önünde tutularak ders kitaplarının hazırlanmaması
- Öğrenci seviyelerinin farklı olması
- Seviyelerin farklı olması
- Her öğrencinin aynı başarı düzeyine sahip olmaması
- Öğrenci seviyeleri aynı olmaması
- Öğrenci seviyeleri farklılığının olması

- Meslek Liselerinde öğrencilerin seviyelerinin ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmaması
- Balığa uçmayı, kuşa yüzmeyi öğretemezsiniz. Meslek lisesine giden öğrencilere temel bilgileri içeren bir kitap düzenlenmesinin yapılması
- Her okulun, her öğrencinin seviyeleri farklı olması
- Öğrencilerin amaç, bilgi, birikim ve hazır oluşlukları, hedeflerinin farklı olması
- Mevcut kitapların meslek liseleri için ağır gelmesi
- Öğrenci seviyelerinin farklı olması
- Her okul düzeyindeki öğrencilerin bilgi düzeyleri, kelime dağarcıkları, okuma ve anlama becerileri farklı olması. Tek tip kitabın bu farklılığın dikkate alınmaması anlamına gelmesi
- Meslek liselerinde daha düşük seviyeli ve müfredatın azaltılarak verilmesinin sağlanması
- Seviye ve algı farklılıklarının olması
- Öğrenciler liselere sınav sonuçlarına göre yerleştiriliyorlar. Başarılı olan ve olmayana aynı kitabın okutulmasının tutarlı ve adaletli bir durum olmaması
- Meslek liselerinde öğrencilerin akademik başarıyı hedeflememesi ve seviyenin oldukça düşük olması
- Meslek liseleri için ağır bir kitap olması

Güzel sanatlar liselerinde görev yapan öğretmenlerin hepsi hayır yanıtını vermiş ve gerekçelerini şu şekilde açıklamışlardır: Çocuklara ön görülen müfredat çok ağır. Ortaöğretim kurumlarında eğitim gören öğrenci düzeyi homojen değil. Düzey düşük, alanlarına göre müfredatları yoğun sanat dersleri var ve edebiyat derslerine çok ilgi gösteremiyorlar. Öğrencilerin düzeyleri esas alınarak müfredat hafifletilmeli, farklı müfredat ve farklı kitap hazırlanmalıdır.

Spor liselerinde görev yapan öğretmenlerin de hepsi hayır yanıtını vermiş ve gerekçelerini şu şekilde açıklamışlardır:

- Öğrenci seviyelerinin farklı olması
- Farklı türdeki okullarda yer alan öğrencilerin bilgi birikiminin ve hazırbulunuşluklarının birbirinden farklı olması

Sosyal bilimler liselerinde görev yapan öğretmenlerin evet deme gerekçeleri şu şekildedir:

- Eğitimde birlikteliğin sağlanması için tek kitap kullanılması
- Ancak beceri düzeyi, alt yapı alınarak hazırlandığında aynı kitap okutulmasının mümkün olması
- Eğitim-öğretimde birliktelik olması
- Konuyu işleme seviyesinin belirleyici olması
- Lise mezunu her öğrencide ortak edebiyat algısının oluşması

Sosyal bilimler liselerinde görev yapan öğretmenlerin çoğu hayır yanıtını vermiş ve gerekçelerini şu şekilde açıklamışlardır:

- Öğrenci seviyelerinin aynı olmaması,
- Farklı tür okullarda öğrenim gören öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin birbirinden farklı olması
- Akademik seviyenin farklı olması ancak kitabın farklı olmaması
- Öğrenci seviyelerinin aynı olmaması nedeniyle kitapların aynı olmasının adalet oluşturmaması

Anadolu imam hatip liselerinde görev yapan öğretmenlerden evet yanıtını verenlerin gerekçelerini şu şekilde belirttikleri görülmektedir:

- Eğitim-öğretimde birlikteliğin önemli olması
- Önemli olan konuyu işleme seviyesidir.
- Lise mezunu her öğrencide ortak edebiyat algısının oluşması

Anadolu imam hatip liselerinde görev yapan öğretmenlerden hayır yanıtını verenlerin gerekçelerini şu şekilde sıraladıkları görülmektedir:

- Seviyelere uygun kitaplar hazırlanmaması
- Kitapların öğrenci seviyesine, ilgi ve beklentisine uygun olmaması
- Sınıf seviyelerinin her okulda aynı olmaması
- Farklı puanlarla öğrenci alan okullarda başarı seviyesinin farklı olması nedeniyle öğrenmenin gerçekleşmesinin de ister istemez değişiklik göstermesi
- Öğrenci hazırbulunuşluğu ve ilgisinin farklı olması
- Öğrencilerin okuma yazma bilmeden ilköğretimden gelmesi
- Öğrenci seviyelerinin farklı olması
- Okulların özelliğine göre belirli konulara ağırlık verilmemesi; mesela güzel sanatlar lisesinde güzel sanatlar konusunun ayrıntılı işlenememesi

- Okul türünün farklı olmasının aynı zamanda öğrencinin akademik başarısının göstergesinin olması
- Seviye farklılığının olması
- Öğrencilerin ilgi, alaka, kültür seviyeleri göz önünde bulundurulmaması
- Seviye ve ihtiyaçların farklı olması
- Kitap hazırlanırken ilgi, yetenek, ihtiyaçların da önemslenmesinin gerekli olması
- Yüksek puanla öğrenci alan okullarda içeriğin zenginleştirilmesinin gerekli olması.
- Ders kitabının öğrenci hazırbulunuşluk, ilgi ve beklentilerine cevap verememesi; ilk başvuru kitabı olma özellikleri taşınamaması
- Her öğrencinin ve her okulun seviyesine uygun farklı öğrenci seviyesi ve algılarına göre farklı kitapların hazırlanmasının sağlanamaması

Öğretmenlerin evet ve hayır deme gerekçeleri doğrudan verilmiş olup hayır deme gerekçelerinin farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, hazırbulunuşluk ve akademik seviye bakımından farklı olduğu görüşünden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde öncelikle çalışmadan ulaşılan sonuçlar, alan yazındaki benzer içerikli diğer çalışmalarla karşılaştırmalar yapılarak değerlendirilmeye çalışılmış, daha sonra bulgulardan yola çıkılarak birtakım öneriler dile getirilmiştir.

5. 1. Sonuçlar

Bu çalışmada, farklı ilçelerde bulunan, TEOG puanı esasına ve özel yetenek sınavına göre öğrenci alan farklı tür okullarda görev yapan 86 Türk dili ve edebiyatı öğretmenin görüşleri doğrultusunda şu an ortaöğretimde farklı sınıf düzeylerinde (9-10-11-12) Türk edebiyatı, dil ve anlatım, Türk dili ve edebiyatı derslerinde okutulan ders kitabının öğrenci düzeyine uygun olup olmadığı incelenmiştir. Ayrıca Türkiye'deki tüm okul türlerinde tüm derslerde olduğu gibi edebiyat derslerinde de tek tip ders kitabının okutulması uygulamasına yönelik öğretmen görüşleri belirlenmiştir. Türk dili ve edebiyatı derslerinin amacı okuduğunu anlayan, anladığını yorumlayan ve aktaran bireylerin yetişmesi için Türk dili ve edebiyatı derslerinin verilmesi aşamasında hassasiyet gösterilmelidir. Dersin tamamlayıcısı olan ders kitabının da ciddiyetle ve öğrenci düzeylerinin dikkate alınarak hazırlanması gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, mevcut uygulamanın uygulayanları tarafından değerlendirilmesini sağlamaktır.

5. 1. 1. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Derslerinde Ders Kitabının ve Ek Materyallerin Kullanılmasına İlişkin Sonuçlar

Milli Eğitim Bakanlığı Türk edebiyatı müfredat programı içerisinde “Ders İşleniş Teknikleri, Araç ve Gereç Kullanımı” başlığında şunu belirtmektedir: Konuların işlenişinde eğitim ve öğretimin vazgeçilmez unsurları olan eğitim araç ve gereçlerinden yararlanılmalıdır (MEB, 2011, s. 10). Buradan da anlaşılabacağı üzere edebiyat derslerinde ders araç ve gereçlerinden yararlanılması öğretmenlerden beklenmektedir. Yapılan araştırmaların bulgularına dayanılarak ders kitabının araştırmaya katılan tüm öğretmenlerce kullanıldığı görülmektedir (Tablo 15). Ders kitabının kullanılma sıklığının ise okul türlerine göre değişkenlik gösterdiği belirlenmiştir. Farklı okul türlerinde ders kitaplarının yanında ek materyallere büyük oranda ihtiyaç duyulduğu da araştırma sonucunda tespit edilmiştir (Tablo 16). Ders kitabının yanında en çok akıllı tahtanın kullanıldığı ve de öğretmenlerin derslerinde kendi ders notlarından da çoklukla yararlandığı da araştırma sonucunda tespit edilmiştir. Bunların dışında ders işlenişinde sırasıyla test kitaplarından, diğer yayınlardan (konu anlatımlı yayınlar, yardımcı ansiklopediler, inceleme-araştırma kitapları) ve tableten de yararlanıldığı belirtilmiştir (Tablo 14).

5. 1. 2. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Ders Kitaplarının Öğrenci Düzeyine Uygunluğuna İlişkin Sonuçlar

Araştırma bulgularından edinilen sonuçlara göre öğretmenlerin ders kitabının içeriğine yönelik verdikleri cevaplar dikkate alındığında şu sonuçlara ulaşılmaktadır: Ders kitabındaki konuların ve ünitelerin öğrencilerin günlük hayatla bağlantılı ve uygulamalı olarak ele alınmadığı; ünite, bölüm ve konular arasında okul seviyelerine uygun olarak programa uygun bir dağılım yapılmadığı; ders kitaplarında öğrencilerin kitaptan verimli şekilde yararlanmalarını sağlayacak unsurlara yer verilmediği görülmektedir (Tablo 17). Yine çalışmamızın sonucuna benzer bir sonuç Tüzel (2013)’in çalışmasında dikkat çeker. Tüzel, çalışmasında farklı okul türlerine aynı programın uygulanmasının adaletli bir yaklaşım oluşturmadığını belirtmektedir. Kayacan (2016)’ın da dersin öğretim programı için verilen sürenin yetersizliği, ders kitabının ders süresine göre düzenlenmemesi, ders kitabının kullanışlı olmaması, ders için geliştirilen ölçme değerlendirme araçlarının uygun olmamasından kaynaklı problemleri öğretmen görüşlerine dayanarak tespiti de

araştırmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir. Dersin tamamlayıcısı olan ders kitabının öğretim programında belirtilen kazanımların kazandırılmasında etkili olması beklenilirken öğrenci düzeyinin üstünde, öğrencilerin ve öğretmenlerin beklentilerine yanıt vermeyen, günlük hayatla ilişkilendirilemeyen bir ders kitabının bu kazanımların kazanılmasında katkı sağlayacağı beklenmemelidir. Bu yüzden okul türlerine göre müfredat ve öğretim yöntemleri geliştirilmeli ayrıca okul türlerine göre konular programa uygun bir şekilde dağıtılmalıdır. Başka bir ifadeyle müfredat programları okul türlerine göre ayarlanmalı, yine okul türlerine göre ders kitapları da çeşitlendirilmelidir. Yine öğretmenlerin ders kitaplarının dil anlatım ve üslubuna dair ifadelerle yönelik en olumsuz yönde verdikleri cevaplar dikkate alındığında ders kitaplarının dil ve üslup özelliğinin öğrencilerin yeni kelimeler öğrenmelerine fırsat veren zengin ve akıcı bir Türkçenin kullanılmasına özen gösterilerek oluşturulmadığı, cümlelerin öğrencilerin zihnindeki bilgilerin yapılandırılmasına yönelik kurulmadığı, kelimeler seçilirken titiz bir yaklaşım geliştirilmediği görüşlerinin hakim olduğu tespit edilmiştir (Tablo 18). Dilimizde az kullanılan ya da öğrencilerin bilmediği düşünülen kelimelerin anlamları metin sonunda küçük bir sözlük çalışması içinde verilmelidir. Ayrıca ders kitaplarının dil, anlatım ve üslup özelliği üzerinde hassasiyet gösterilmeli, titiz bir çalışma ile birden fazla dil uzmanının görüşüne başvurularak ders kitapları yazılmalıdır. Ayrıca Türkçenin zengin ve akıcı bir şekilde düzenlenmesi hususuna da dikkat edilmelidir. Öğretmenlerin ders kitabının öğrenme, öğretme ve ölçme değerlendirmeye dair ifadelerle yönelik en olumsuz cevaplar dikkate alındığında; konuların öğrencilerin muhakemeye, bağımsız ve yaratıcı düşünmeye, kıyaslamaya ve edinilen bilgilerden hareketle sonuçlar çıkarmaya yöneltecek şekilde işlenmediği, öğretme yöntemleri stratejileri dikkate alınarak hazırlanmadığı ve öğrencilerin üst düzey becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanmadığı, konuların programın ilgili temel becerileri ile alt becerilerini kazandıracak şekilde düzenlenmediği ve öğrencilerin etkin rol almasına imkân verecek biçimde işlenmediği tespit edilmiştir (Tablo 19) Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere mevcut ders kitabının öğretim programında belirtilen ve öğrencilere kazandırılması istenilen kazanımlara ulaşılması ve öğrencilerde çok yönlü zihinsel becerilerin kazandırılması konusunda yetersiz olduğu görülmektedir. Ders kitaplarının dolayısıyla ders kitaplarındaki metinlerin beyin gelişimine katkı sağlaması öğrencilerin üst düzey zihinsel becerileri kazanabilmesi için titiz bir çalışmayla seçilmesi gerektiği görülmektedir. Kayacan (2016) da çalışmasında dil becerilerinin sağlıklı geliştirilmesi için ders materyali olarak kullanılacak metinlerin hedef

kitlenin istek ve ihtiyaçlarına göre seçilmesi, zihinsel gelişimine katkı sağlayacak şekilde hazırlanması gerektiğini belirtmektedir. Brooks ve Brooks'tan aktaran Saydım 2009, “Yapılandırmacı yaklaşımda ğretmen ‘yol gösterici ve rehber’ dir. Öğrenci merkezdedir ve ğretmen, eğitim ortamını düzenleyen öğrencilerin aktif katılımını sağlayan ve bilgiye ulaşılması için yönlendiren bir danışmandır” (Saydım, 2009, s. 130). Son hazırlanan ğretim programlarının merkezinde de ğrenci merkezli bir ğretim ortamı yaratılmaya çalışılmakla birlikte planlamanın iyi yapılması ve programın uygulayıcıları tarafından değerlendirilerek eksikliklerin giderilerek uygulamaya konulması gerekmektedir. Ayrıca dersin tamamlayıcılarından olan ders kitaplarının da öğrencilerin etkin rol almasına imkân verecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Bu yüzden MEB tarafından sesli ve görsel materyaller geliştirilerek okullara gönderilmeli, bunlar ders kitaplarıyla uyumlu olarak düzenlenmeli, öğrencilerin derste aktif olmalarını sağlayacak planlamalar ve çalışmalar yapılmalıdır.

5. 1. 3. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat ğretmenlerinin Görev Yaptığı Okul Türüne Göre Okutulan Ders Kitaplarını Değerlendirmelerine İlişkin Sonuçlar

TEOG sınavı sonucuna göre ğrenci alan okullar dikkate alındığında sıralama bakımından yüksek puanla ğrenci alan okullarda (fen liseleri, Anadolu liseleri), ders kitabının diğer düşük puanla (mesleki teknik ve Anadolu liseleri ile bazı Anadolu imam hatip liseleri) ve de özel yetenek puanıyla (güzel sanatlar ve spor liseleri) ğrenci alan okullara oranla içerik bakımından ğrenci seviyesine uygun olduğu ve dil ve anlatım bakımından da anlaşılır olduğu tespit edilmiştir. Tüzel (2013), meslek liseleriyle ilgili yaptığı çalışmanın sonucunda ders kitaplarının ğrenci seviyesine uygun olmadığını belirtmiştir. Bu çalışmada da benzer bir sonuca ulaşılmış, spor ve güzel sanatlar liseleri gibi özel yetenek sınavlarıyla ğrenci alan okullar ile mesleki ve teknik Anadolu liselerinin ve de düşük puanla ğrenci alan Anadolu imam hatip liselerinin ğretmenlerinin de okutulan kitapların ğrenci düzeyinin çok üstünde olduğu yönünde görüş bildirdiği belirlenmiştir. (Tablo 21-55) Bu da mevcut ders kitaplarının tüm okul türlerindeki öğrencileri kapsayacak düzeyde olmadığını göstermektedir. Kuduban ve Aktekin (2013) de çalışmalarında Türk edebiyatı ders kitaplarının okulların ğrenci seviyesi ve öğrencilerin ilgi alanları farklı olduğu için

her okul türüne ve her alana uygun olmadığını belirtmişlerdir. Kuduban ve Aytekin'in çalışmaları da yapılan araştırmanın sonucuyla benzeşmektedir.

5. 1. 4. Farklı Tür Okullarda Görev Yapan Edebiyat Öğretmenlerinin Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Öğrencilere Yönelik Düşüncelerine Dair Sonuçlar

Öğretmenlerin farklı tür okullarda öğrenim gören öğrencilerin çeşitli özelliklerinin değişiklik göstermesine yönelik düşüncelerine bakıldığında öğrencilerin duyuşsal özelliklerinin değişiklik gösterdiği tüm öğretmenlerce ifade edildiği belirlenmiştir. Ayrıca ders öğrenme kapasiteleri, ders çalışma alışkanlıkları, ilgilendikleri faaliyetler, sosyal özellikler gibi birçok özelliklerinin de büyük oranda değişiklik gösterdiği tespit edilen sonuçlar arasındadır. (Tablo 60) Bu kadar farklı bilişsel ve duyuşsal özelliklere sahip öğrencilere farklı yaklaşımlar sunulmalı ve edebiyat derslerindeki tek tip yaklaşımlar yeniden gözden geçirilmelidir.

5. 1. 5. Öğretmenlerin Türk Edebiyatı Dersinde Aynı Ders Kitabının Okutulmasına Yönelik Düşüncelerine Dair Sonuçlar

Öğretmenlerin Türk edebiyatı dersi için farklı tür okullarda aynı ders kitabının okutulmasını doğru bulup bulmamalarına yönelik görüşlerini gerekçe belirterek ifade etmeleri istenmiş ve örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %83,7'sinin doğru bulmadığı %16,3'ünün ise doğru bulduğu sonucuna ulaşılmıştır. (Tablo 61) Uygulamayı doğru bulmayan öğretmenlerin güzel sanatlar, spor liseleri ve mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenleri olduğu görülmekte bu okulların da özel yetenek ve düşük puanla öğrenci alan okullar olduğu görülmektedir (Tablo 62). MEB tarafından tüm okul türlerinde aynı ders kitabının okutulması çok uzun zamandan beri uygulanagelmiş bir uygulamadır. Fakat daha önce farklı tür okullarda görev yapmış ve bu okulların yapısını, amaçlarını, öğrencilerdeki bireysel farklılığı bilen, şu anda da halen MEB'e bağlı farklı tür okullarda görev yapan edebiyat öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun bu uygulamayı doğru bulmadığı görülmektedir. Benzer sonuçlar Kuduman ve Aktekin (2013)'in çalışmalarında dikkat çektiği gibi Tüzel (2013)'in de çalışmasında dikkat çeker. Bu çalışmalarda öğretmenlerle görüşmeler sonucunda elde edilen sonuçlara göre farklı okul türlerinde aynı ders kitabının okutulması eşitsizlik, adaletsizlik, zayıflık olarak değerlendirilmiştir. Yapılan bu çalışmada

da bu uygulamanın doğru olup olmamasına yönelik öğretmenlerin verdikleri gerekçeli cevaplarda hayır (doğru bulmuyorum) cevabının genel olarak okullarda öğrenim gören öğrencilerin, ilgi düzeylerinin, hazırbulunuşluklarının, geleceğe dair planlarının, okul türünün, yapabilirlik düzeylerinin, ihtiyaçlarının farklılığından kaynaklandığı görülmektedir. Ayrıca saha araştırması yapıldığında okullardaki diğer zümre öğretmenlerinin (matematik, fizik, kimya, biyoloji, müzik...) de bu uygulamadan rahatsızlıklarını dile getirdikleri görülmüş, güzel sanatlar lisesindeki bir öğrencinin matematik dersine olan hazırbulunuşluğu ve ilgisiyle fen lisesindeki bir öğrencinin hazırbulunuşluk ve ilgi düzeylerinin farklılığı gibi örneklemeler yapılmıştır. Görülüyor ki bu uygulama diğer zümre öğretmenlerinin de eleştirdiği bir durumdur. Tabii ki her okul türüne uygun bir ders kitabının hazırlanması ya da tek bir kitabın tüm okul türleri için uygun olabilmesi oldukça zor görülmektedir. Bu yüzden meslek liseleri, spor liseleri, düşük puanla öğrenci alan bazı Anadolu imam hatip liseleri ve güzel sanatlar liseleri bir kategoride değerlendirilmeli; Anadolu liseleri, fen liseleri, temel liseler, proje okulları, sosyal bilimler liseleri de ayrı bir kategoride değerlendirilmeli uygun ve uygulanabilir bir öğretim programı ile öğretim programını destekleyici ders kitapları hazırlanmalıdır.

Öğretmenlere sorulan farklı tür okullarda öğrenim görmekte olan öğrencilerin çeşitli özelliklerinin değişip değişmediğine dair görüşlerine yönelik sonuçlar da dikkate alındığında psikomotor (fiziksel) özelliklerinin, ekonomik özelliklerinin ve aile yapılarının değişmeyeceğine yönelik cevaplarına karşın bilişsel özelliklerinin, duyuşsal özelliklerinin, sosyal özelliklerinin, gelecek beklentilerinin, ders çalışma alışkanlıklarının, ders öğrenme kapasitelerinin ilgi alanlarının, öğretmenle ilişkilerinin bile değişiklik gösterdiğine yönelik görüş belirttikleri tespit edilmiş olup böylece öğrencilerin özelliklerinin okul türlerine göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Okul türlerine göre öğrencilerin özelliklerinin değiştiği görüşünden hareketle de farklı okul türlerinde aynı ders kitabının farklı özelliklere sahip öğrencilerde aynı kazanımları kazandırmada etkili olamayacağı bu yüzden okul türlerinin dikkate alınarak öğretim ortamına çeşitlilik getirmenin hem öğrenciyi hem de öğretmeni motive edeceği görüşündeyiz.

5. 2. Öneriler

5. 2. 1. Türk Edebiyatı, Dil ve Anlatım, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programına Yönelik Öneriler:

Farklı okul türlerinde aynı öğretim programının uygulanması birçok eksikliği beraberinde getirmekle birlikte programın uygulanabilirliği konusunda da problemler yaşanmaktadır. Meslek liseleri, spor liseleri, güzel sanatlar liselerinde görev yapan öğretmenlerin belirttiği üzere uygulanmakta olan öğretim programlarının bu okul türlerine uygun olmadığına dair görüşleri dikkate alınarak; düşük puanla öğrenci alan meslek liseleri, imam hatip liseleri ile beceri sınavı ve TEOG sınavı ortalamasına göre öğrenci alan spor liseleri, güzel sanatlar liseleri aynı kategoride değerlendirilirken Anadolu, fen ve sosyal bilimler liseleri farklı bir kategoride değerlendirilmeli ve öğretim programı çeşitlendirilmelidir.

5. 2. 2. Öğrencilere Yönelik Öneriler

Türk edebiyatı dersinin amaçları, önemi ve gerekliliği konusunda öğrenciler bilinçlendirilmelidir. Özellikle meslek liselerinde, spor liselerinde ve güzel sanatlar liselerinde öğrencilerin alanlarıyla ilgili olmadığı, fen ve Anadolu liselerinde de sayısal bölüm öğrencilerinin üniversite sınavında seçecekleri bölüm için gerekli olmadığını düşünmeleri gerekçeleriyle bu derse ilgi duymadıkları öğretmenlerce ifade edilmiştir. Öğrencilerin sınav odaklı düşüncelerinin yanlış olduğu edebiyatın, kültürün ve tarihin devamı için gerekli olduğu kavratılmalı, öğrencilerde edebiyat ve dil bilinci geliştirilmelidir.

5. 2. 3. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Öğretmenlere öğretim programlarının tanıtımı uzmanlarca yapılmalı, ders kitabının tanıtımı ve konuların günlük hayatla ilişkilendirilmesi konusunda fikirler verilmeli, öğrencilere Türk edebiyatı dersinin sevdirmesi konusunda yöntemler geliştirilmeli ve bu gibi konularda rehberlik edilmelidir. Türk edebiyatı dersinde grup çalışmalarının ve öğrenci merkezli yaklaşımların önemi vurgulanmalı ve yapılabilecek etkinlikler örneklerle açıklanmalıdır.

Ayrıca okul türlerine, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına, uygun edebiyat dersi öğretim yöntemleri geliştirilmelidir. Başarıyla derse olan ilgi arasında anlamlı bir bağ olduğu araştırmalarla ortaya konmuş olup, bu yüzden öğretmenlere öğrencileri seviyelerinin üstünde zorlamamaları önerilir. Öğretmenlerin Türk edebiyatı öğretiminin gerekliliği konusu üzerinde hassasiyetle durması, kazanılan becerilerin hayatın her aşamasında onların işine yarayacağı konusunda öğrenciler ikna etmeleri önerilir. Öğrencilerin dili kullanma becerilerinin gelişmesine katkıda bulunularak dil bilinci oluşturulmalı

5. 2. 4. Ders Materyali Hazırlayanlara Öneriler

Okutulmakta olan ders kitaplarının farklı okul türlerinde öğrenim gören birçok öğrencinin seviyesine uygun olmadığı tespit edilmiş, bu yüzden ders kitabı hazırlayanların ders kitaplarının içerik, biçim ve dil ve anlatım özelliklerini bu okul türlerinin öğrenci yetiştirmedeki amaçlarına uygun düzenlemeleri ya da hazırlamaları önerilir.

5. 2. 5. Araştırmacılara Öneriler

Farklı branşlarda (matematik, fizik, biyoloji, tarih, coğrafya...) araştırma yapacak olan araştırmacılara da farklı okul türlerinde bu branşlarda aynı ders kitabının okutulmasına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayanarak araştırma yapmaları ve böylelikle araştırma sahasını genişletmeleri önerilir.

KAYNAKLAR

- Balcı, A. (2013). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı- istatistik, araştırma deseni spss uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem.
- Ceyhan, E., & Yiğit, B. (2003). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı.
- Çalışkan, N. (2006). Türkiye'deki ortaöğretim edebiyat ders kitapları üzerine edebiyat eğitimi açısından bir değerlendirme, *Milli Eğitim*. 34(169), 355-365.
- Çetişli, İ. (2006). Edebiyat eğitiminde 'edebi metin'in yeri ve anlamı. *Milli Eğitim*, 169, 75-84.
- Demir, S. (2016). Türkiye'deki edebiyat eğitimi üzerine bir değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 48-68.
- Dörnyei, Z. (2007). *Research methods in applied linguistics*. Oxford: Oxford University.
- Duman, T., & Çakmak, M. (2011). Ders kitaplarının niteliği. L. Küçükahmet (Ed.), *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu* içinde (s. 28-30). Ankara: Nobel.
- Epçaçan C. & Epçaçan C. (2010). Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin yapılandırıcı öğrenme kuramı çerçevesinde hazırlanmış dil ve anlatım dersi (9. -12.- Sınıflar) öğretim programı hakkındaki görüşleri. *International Conferans On New Trends in Education and Their Implications* 228-238
<http://www.iconte.org/FileUpload/ks59689/File/49.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Fraenkel J. R., Wallen, N. & Hyun H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. New York: Mc Graw Hill.

- Güzel, A. (2006). Edebiyat eğitiminde amaçlar ve bu amaçlara yönelik yöntem, teknik ve uygulamalar. *Milli Eğitim Dergisi*, 169, 85-105.
- Işıksalan, N. (2004). Türk edebiyatı ders kitaplarının içerik değerlendirilmesi-II (1950-2000). *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 29(132), 48-57.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim*. Ankara: Engin.
- Kayacan, F. (2016). *11. sınıf Türk edebiyatı kitabındaki metinlerin yapıları ve işleme yöntemlerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kayacan, F. (2016). Ortaöğretim 11. sınıf Türk edebiyatı dersi öğretim programının uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 579- 593.
- Kuduban, Ö., & Aktekin, S. (2013). Türk edebiyatı ders kitabındaki etkinliklerin uygulanmasıyla ilgili öğretmen görüşleri: Trabzon örneği. *Milli Eğitim* 199, 32- 53.
- MEB Tebliğler Dergisi (2007, Haziran). 70(2597), 424-428. Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2011) *OrtaöğretimTürk edebiyatı dersi (9-12. sınıflar) öğretim programı*. <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx?islem=1&kno=61> adresinden erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2011) *Ortaöğretim dil ve anlatım dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015) *Ortaöğretim kurumları yönetmeliği*. <http://ogm.meb.gov.tr/www/mill-egitim-bakanligi-ortaogretim-kurumlari-yonetmeliginde-degisiklik-yapilmasina-dair-yonetmelik-01072015-tarihli-ve-29403-sayili-resm-gazetede-yayimlanarak-yururluge-girmistir/icerik/361> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015) *Ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı dersi (9-12. sınıflar) öğretim programı*, Ankara:
- Milli Eğitim Bakanlığı (2012) *Ders kitapları ve eğitim araçları yönetmeliği*. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/09/20120912-2.htm> sayfasından erişilmiştir.

- Özbay, M. (2003). *Öğretmen görüşlerine göre Ankara merkez ilköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Ankara: Gölge
- Özbay, M. (2003). Türkçe öğretiminde hedef- araç ilişkisinin ders kitabı örneğinde değerlendirilmesi. *TÜBAR-XIII*, 59-69.
- Saydım, S. (2009). *Öğrencilerin Türk edebiyatı derslerine ilgileri*. Ankara: MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Başkanlığı.
- Tertemiz, N., Ercan, L., & Kayabaşı, Y. (2011). Ders kitabı ve eğitimdeki önemi. L. Küçükahmet (Ed.), *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu* içinde (s. 34-66). Ankara: Nobel.
- Tüzel, S. (2013). Meslek liselerinde Türk dili ve edebiyatı eğitimi: bir durum çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(47), 21-40. <http://www.mulkiyederigi.org/esosder/article/view/5000068631> sayfasından erişilmiştir.
- Uzun, Y. (2009). *Türkiye ve İngiltere'de edebiyat öğretimi*- Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yalçın, A. (1996). Türkçe ders kitaplarının plânlanması ve yazılması. *Türk Yurdu* 107.24-27
- Yalçın, A. (2012). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Akçağ.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım M.,& Ateş. S. (2003). İlköğretim 7. sınıf fen bilgisi ders kitabının fen bilgisi öğretmenlerine göre yeterlilik derecesinin araştırılması. *AIBU Journal Of Faculty of Education*, 3(5), 78-86.

EKLER

EK 1. Ankara Valiliği Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼ Araştırma İzni

EK 2. Anket Formu

EK 1. Ankara Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.13882109
Konu : Araştırma izni

08.12.2016

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İlgili: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) 21/11/2016 tarihli ve 3115 sayılı yazımız.

Enstitülünüz Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı yüksek lisans öğrencisi Zerrin SEVER'in "Farklı Tür Okullarda Edebiyat Öğretiminde Aynı Ders Kitabının Okutulmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri" konulu tez kapsamında uygulama talebi Müdürlüğümüze uygun görülmesi ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Uygulama formunun (4 sayfa) araştırmaçı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (ed ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme (1) Şubesine gönderilmesini rica ederim.

Yusu BARDAKCI
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Öğrenci - Araştırmacı İmza

Öğrenci - Araştırmacı İmza

Öğrenci - Araştırmacı İmza

Yeni ve Eski Öğretmen Evi Ankara İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Eğitim Strateji Geliştirme Şubesi

Araştırma İzni
Tel: 0312 271 02 17/08 134

Bu belge genel olarak araştırma izni için kullanılmaktadır. Bu belgeyi sorumlu müdür yardımcısı ile 0800 8100 3030-8100-7370 numarasıyla iletişime geçebilirsiniz.

Genelkurum Kurumu
EĞİTİM SÖZLEŞME KURUMU
SELEN - GİDEN BÜYÜK

Ersat Tarih: 62382/14.12.2016
Lama Numarası:

	GEKEĞİÇİN	BİLGİÇİN
Enstitü Müdürü		
Enstitü Müdür Yard.		
Enstitü Sekreteri		
Resmiyetli Kurum		
Öğretim İşleri	X	
Mat. İşleri		
Yönetim Kurulu		
Personel İşleri		
Taahhüt		

İmza: 14.12.2016

EK 2. Anket Formu

Değerli Meslektaşım,

Bu anket farklı tür okullarda çalışan edebiyat öğretmenlerimizin ders kitabı materyalinin öğrenci düzeyine uygunluğu ve farklı türdeki okullarda tek tip ders kitabı kullanımı konusundaki görüşlerini almak amacıyla hazırlanmıştır. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Anket üzerine isminizi yazmanıza gerek yoktur. Elde edilen bilgiler gizli tutulup değerlendirme sonuçları yüksek lisans tezi veriler olarak kullanılacaktır. Vereceğiniz içten cevaplar için teşekkür ederiz.

Zerrin SEVER & Prof. Dr. Ali YAKICI

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Görev Yaptığınız Okulunuzun Türü:

- ☐ Anadolu Lisesi ☐ Fen Lisesi ☐ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
☐ Güzel Sanatlar Lisesi ☐ Spor Liseleri ☐ Sosyal Bilimler Lisesi
☐ Anadolu İmam Hatip Liseleri

2. Okuldaki Eğitim Durumu: ☐ Kız ☐ Erkek ☐ Karma Eğitim

3. Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek

4. Öğrenim Durumunuz: ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora

5. Mesleki Kıdeminiz: ☐ 0-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 21 yıl ve üstü

6. Daha önce farklı tür bir okulda çalıştınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır

7. Türk edebiyatı derslerinde MEB tarafından gönderilen tek tip ders kitabını mı kullanıyorsunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

8. Ders Kitabının Derslerde Kullanılma Sıklığı:

- ☐ Her ders ☐ Sıklıkla ☐ Ara Sıra ☐ Nadiren ☐ Hiç

9. Ders kitabı dışında ek materyale ne kadar sıklıkla ihtiyaç duyuyorsunuz?

- ☐ Her ders ☐ Sıklıkla ☐ Ara Sıra ☐ Nadiren ☐ Hiç

10. Türk edebiyatı derslerinde en çok kullandığınız ders materyalleri sıralayınız.

Ders Kitabı, tablet, akıllı tahta, kendi ders notları, test kitapları, diğer yayınlar

1.
2.
3.
4.
5.
6.

BÖLÜM II

Aşağıdaki ifadelere ilişkin görüşlerinizi "Türk Edebiyatı Dersi Kitabı" nı ve görev yaptığınız okulu düşünerek işaretleyiniz.

İçerik	Evet	Kısmen	Hayır
1. Konu ar ve üniteler, görev yaptığım okuldaki öğrencilere öğretilmesi için uygundur.			
2. Konular ve üniteler, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin günlük hayatla bağlantılı ve uygulamalı olarak ele alınmıştır.			
3. Konular ve üniteler görev yaptığım okuldaki öğrencilerin bilimsel düşünme yöntemini güçlendirecek şekilde işlenmiştir.			
4. Ünite, bölüm ve konular arasında görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun olarak programa uygun bir dağılım (ağırlık) vardır.			
5. Kazandırılacak bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerler görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygun kavram ve örneklerden hareket edilerek verilmiştir.			
6. Konuların işlenişinde, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin aynı sınıfta aldığı diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulmuştur.			
7. Konular, görev yaptığım okulda öğretime yardımcı unsurlarla desteklenerek anlaşılır hâle getirilmiştir.			
8. Dersin özelliğine göre yeri geldiğinde deyim,er, atasözleri, destanlar, türküler, resimler, fotoğraflar, minyatürler ve benzeri kaynaklar görev yaptığım okuldaki öğrencilerin kültürünü geliştirecek niteliktedir.			
9. Gereksiz bilgi ve ayrıntıya yer verilmemiştir.			
10. Konular görev yaptığım okuldaki öğrencileri sorgulama, araştırma, inceleme ve başka kaynaklara yönlendirmeye teşvik edecek şekilde işlenmiştir.			
11. İstatistiki ve bilimsel bilgiler güncellenmiş olarak verilmiştir.			
12. Konuların işlenişinde, yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta giden bir yöntem izlenmiştir.			
13. Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin, kitaptan verimli şekilde yararlanmalarını sağlayacak unsurlara yer verilmiştir.			
14. Metni açıklamak, pekiştirmek veya yorumlamak için kullanılan görsel unsurlar metinle uyumlu olacak biçimde verilmiştir.			
DİL, ANLATIM VE ÜSLUP			
1. Yaşayan Türkçe doğru, güzel ve etkili kullanılmıştır ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin anlayabileceği şekildedir.			
2. Türkçeleşmiş kelimeler, yaşayan Türkçenin bir parçası olarak değerlendirilmiştir.			
3. Görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyelerine uygun yeni kelimeleri öğrenmelerine fırsat veren zengin ve akıcı Türkçenin kullanılmasına özen gösterilmiştir.			
4. Cümleler, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin zihnindeki bilgilerin yapılandırılmasına yönelik olarak kurulmuştur.			
5. Paragraf düzenleme kurallarına uyulmuş ve paragraflar arasındaki anlam ve mantık ilişkisine dikkat edilmiştir.			
6. Cümle uzunlukları, görev yaptığım okuldaki öğrencilerin seviyesine uygun olarak düzenlenmiştir.			
7. Türkçenin kullanımında, Türk dili ve kurallarına uyulmuştur.			

	Evet	Kısmen	Hayır
8. Konular işlenirken doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılmıştır.			
9. Kelimeler, nüanslara dikkat edilerek titizlikle seçilmiştir.			
10. Metinlerde akıcılık, mantık dokusu ve fikir bütünlüğü sağlanmıştır.			
Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirme			
1. Konular, görev yaptığım okul öğrencilerinin muhakemeye, bağımsız ve yaratıcı düşünmeye, kıyaslamaya ve edinilen bilgilerden hareketle sonuçlar çıkarmaya yöneltecek şekilde işlenmiştir.			
2. Konularla ilgili hazırlık çalışmalarının görev yaptığım okuldaki öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek nitelikte olmasına dikkat edilmiştir.			
3. Görev yaptığım okuldaki öğrencinin yeni bilgileri ezberlemesi değil, zihninde yapılandırması hedeflenmiştir.			
4. Öğrenme yöntemleri ve stratejileri dikkate alınmış ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin üst düzey (metakognitif) düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanmıştır.			
5. Konular, programın ilgili temel beceriler ile alt becerilerini kazandıracak şekilde düzenlenmiş ve görev yaptığım okuldaki öğrencilerin etkin rol almasına imkân verecek biçimde işlenmiştir.			
6. Değerlendirmeye ilişkin unsurlar, ölçme-değerlendirme ilke ve teknikleri dikkate alınarak düzenlenmiştir.			
7. Her ünite veya bölümün sonunda öğrenciyi konularla ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yer verilmiştir.			
8. Çoktan seçmeli, doğru-yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, yazılı yoklama ve benzeri sonuç değerlendirme teknikleri ile ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme, performans değerlendirme, gözlem formu gibi süreç değerlendirme tekniklerine yer verilmiştir.			
9. Ölçme ve değerlendirme bölümü, görev yaptığım okuldaki öğrenci seviyesine uygundur.			
Teknik, Tasarım ve Düzenleme			
1. Sayfa tasarımlarında resim, fotoğraf, grafik, şema, plan, harita ve benzeri görsel unsurların yerleştirilmesinde görsel algının yanı sıra, bunların eğitici ve öğretici niteliğine de önem verilmiştir.			
2. Görsel unsur, öğrencilerin gelişim basamaklarına uygun; görsel algı yönünden ise renk uyumuna dikkat edilerek açık, temiz ve net bir başlıkla hazırlanmıştır.			
3. Konuların daha iyi öğrenilebilmesi için açıklayıcı, tamamlayıcı ve eğitici nitelikteki öğretime yardımcı (harita, kroki, fotoğraf, şema, grafik, resim vb.) görsel unsurlara yeterince yer verilmiştir.			
4. Kitaplarda yer alan başlıklar sistematik biçimde düzenlenmiş ve ikonografik bir sistem oluşturulmuştur.			
5. Kitaplarda yer alacak Türk bayrağı, "Türk Bayrağı Kanunu" ve "Türk Bayrağı Tüzüğü"ne uygun olarak verilmiştir.			

BÖLÜM III

1. Türk Edebiyatı dersi için farklı tür okullarda aynı kitabın okutulmasını doğru buluyor musunuz?

() Evet:(Gerekçeleri)

() Hayır:(Gerekçeleri)

2. Sizce farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin aşağıdaki özellikleri değişiklik göstermekte midir?

Öğrencinin;	Değişir	Değişmez
Psikomotor (fiziksel) özellikleri		
Bilişsel (başarı/yetenek) özellikleri		
Duyuşsal (istek, tutum) özellikleri		
Ekonomik özellikleri		
Sosyal özellikleri		
Aile yapısı		
Gelecek beklentisi		
Ders çalışma alışkanlığı		
Ders öğrenme kapasitesi		
İlgilendiği faaliyetler		
Öğretmene ilişkileri		

2. Sizce şu anda okutulan MEB Türk Edebiyatı Ders Kitabı, okul türlerine göre ne düzeyde uygundur?

Okul türleri	Uygun	Seviyesinin altında	Seviyesinin üstünde
Anadolu Lisesi			
Fen Lisesi			
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi			
Güzel Sanatlar Lisesi			
Sosyal Bilimler Lisesi			
Spor Liseleri			
Anadolu İmam Hattı Liseleri			

GAZİ GELECEKTİR